

DE LOCIS PERTINENTIBVS AD QVÆSTIONEM,
[AN DEFINITVM SIT.

TRACTATVS III.

Si definitum non sit ex prioribus & notioribus.

Cap. IV.

1 *Questio.* 2 ¶ *Expositio huius loci generaliter accepti.* 3 ¶ *Partes huius loci.* De notioribus aut ignotioribus natura, vel secundum nos. 11 De quiete & motu: necnon de finito & infinito. 12 De iis qua sunt simul, 13 ut oppositis, 14 iisdem, 15 & iis qui in eadem diuisione ponuntur. 16 De superioribus vel inferioribus in categoria. 17 Nexus loci modo expositi cum loco ab eodem. 18 Epilogus.

VTrum autem dixerit ac definiert quid res sit, necne, videndum est ex his qua deinceps exponam. 2 Ac primùm si non ex prioribus & notioribus confecit definitionem. cum enim definitio tradatur, eius quod dictum est, cognoscendi causâ; cognoscamus autem, non ex quibusuis, sed ex prioribus & notioribus: (quemadmodum in demonstrationibus contingit: sic enim omnis doctrina & disciplina se habet:) perspicuum igitur est, eum qui nō ex his definiuit, re vera non definiuisse; nā si definiuit, plures erunt eiusdem rei definitiones. constat enim, eum qui ex prioribus & notioribus definiert, meliùs definiuisse. quare ambæ definitiones erunt eiusdem rei. quod ita esse non videtur: quādoquidem vna est cuiusque rei essentia, qua est id quod est. quocirca si plures eiūt eiusdem rei definitiones, eadem erit rei definitæ essentia, quæ utrâque definitione declaratur. hæc verò essentia non sunt eadem: quoniam & definitiones sunt diuersæ. Patet igitur, eum non definiuisse, qui non ex prioribus & notioribus definiuit. 3 Ergo non ex notioribus sumptam esse definitionē, dupliciter accipi potest: nempe si ex simpliciter ignotioribus, vel ex iis quæ sunt nobis ignotiora: quoniam utroque modo id fieri accidit. Quod igitur prius est, ideo quod posterius est, notius est simpliciter: ut punctum est prius linea, & linea plano, & planum solido: quemadmodum vnitas numero: quoniam prior est & principium omnis numeri. similiterque elementum est prius syllaba. Nobis verò contrà interdum accidit: quia solidum sub sensum maximè cadit: planum autem, magis quàm linea: & linea magis quàm punctum. idcirco multi ea magis cognoscūt, quæ sunt eiusmodi. hæc enim cuiusvis, illa verò ex iustitæ & excellentis cogitationis est discere. 4 Simpliciter igitur melius est conari ut ex prioribus posteriora cognoscantur: quoniam ad scientiam gignendam hoc

ΠΟΤΕΡΩΝ Δ' ΕΙΡΗΚΕ Ε ΩΡΕΙΣΤΑΙ ΤΟ ΠΙ ΨΩ ΕΙ), Η ΟΥΧΙ, ΕΚ ΤΩ ΔΕ. 2 ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΝ, ΕΙ ΜΗ ΔΙΕ ΠΡΟΤΕΡΩΝ Ε ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ ΠΕΠΟΙΗΤΑΙ ΤΩΝ ΟΡΕΙΣΜΩΝ. ΕΠΕΙ ΓΩ Ο ΟΡΟΣ ΔΙΠΟΔΙΔΟΤΑΙ Ε ΓΝΩΡΙΣΤΑΙ ΧΑΕΙΝ ΤΟ ΛΕΞΕΙΝ ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ Δ', ΟΣΚ ΕΚ Τ ΤΥΧΟΝΤΩΝ, ΔΜ' ΕΚ ΤΩ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΚΥ ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ. (ΚΑΤΑΩΡ ΕΙ ΤΑΙΣ ΔΙΠΟΔΙΞΕΙΣΙΝ. ΕΤΩ ΓΩ ΠΑΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΣ ΕΧΕΙ.) ΦΑΝΕΡΩΝ ΟΥΩ, ΟΤΙ Ο ΜΗ ΔΙΕ ΤΟΙΩΤΩΝ ΟΡΙΖΟΜΕΝΟΣ, ΟΥΧ ΩΡΕΙΣΤΑΙ. ΕΙ ΓΩ ΩΡΕΙΣΤΑΙ, ΠΛΕΙΟΙΣ ΕΣΟΝΤΑΙ Ε ΑΥΤΩ ΟΡΕΙΣΜΟΙ. ΔΗΛΩΝ ΓΩ, ΟΤΙ ΚΥ Ο ΔΙΕ ΠΡΟΤΕΡΩΝ Ε ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΟΝ ΩΡΕΙΣΤΑΙ. ΩΣΤΕ ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΔΗ ΕΙΠΟΜΕΝ ΟΡΟΙ Ε ΑΥΤΩ. ΤΟ Ή ΤΟΙΩΤΟΝ Ε ΔΟΧΕΙ. * ΕΚΑ- ΓΡ. ΕΚΑΤΩΝ ΓΩ. ΣΩ ΓΩ ΤΩ ΤΩ ΟΥΤΩΝ ΕΝ ΟΣΤΙ ΤΟ ΕΙ) ΟΩΡ ΟΣΤΙΝ. ΩΣΤΕ, ΕΙ ΠΛΕΙΟΙΣ ΕΣΟΝΤΑΙ Ε ΑΥΤΩ ΟΡΕΙΣΜΟΙ, ΤΑΥΤΩΝ ΕΣΤΑΙ ΤΑ ΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΤΟ ΕΙ), ΟΩΡ ΚΑΤ' ΕΚΑΤΕΡΩΝ ΤΩ ΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΛΩΤΑΙ. ΤΑΥΤΑ Δ' Ε ΤΑΥΤΑ ΟΣΤΙΝ ΟΠΩΣ ΚΥ ΟΙ ΟΡΕΙΣΜΟΙ, ΕΤΕΡΟΙ. ΔΗΛΩΝ ΟΥΩ, ΟΤΙ ΕΧ ΩΡΕΙΣΤΑΙ Ο ΜΗ ΔΙΕ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΚΥ ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ ΟΡΙΣΜΟΜΕΝΟΣ. 3 ΤΟ ΜΕΝ ΟΥΩ ΜΗ ΔΙΕ ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ ΕΙΡΗΑΔΑΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ, ΔΙΧΩΣ ΟΣΤΙΝ ΕΚΛΑΒΕΙΝ. Η ΓΩ, ΕΙ ΑΠΛΩΣ ΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΡΩΝ, Η ΕΙ ΗΜΙΝ ΑΓΝΩΣΤΕΡΩΝ. ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΓΩ ΑΜΦΟΤΕΡΩΣ. * ΑΠΛΩΣ * ΜΕΝ ΟΥΩ ΓΝΩΡΙΜΩΤΕΡΩΝ, ΤΩ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ΟΥΤΕΡΟΥ ΟΙ), ΣΤΗΜΗ ΓΡΑΜΜΗΣ, ΚΥ ΓΡΑΜΜΗ ΟΠΙΠΕΔΟΥ, ΚΑΙ ΟΠΙΠΕΔΟΝ ΣΤΕΡΕΟΥ. ΚΑΤΑΩΡ ΜΕΝΑΣ ΔΡΙΘΜΩ. ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΓΩ ΚΑΙ ΔΡΧΗ ΠΑΡΩΤΟΣ ΔΡΙΘΜΩ. ΟΜΙΩΣ ΔΕ ΚΥ ΣΟΙΧΕΙΟΝ ΣΥΛΛΑΒΗΣ. ΗΜΙΝ ΔΕ ΔΥΑΠΑΛΙΝ ΕΙΟΤΕ ΣΥΜΑΜΕΝΕ ΜΑΛΙΣΤΑ ΓΩ ΤΩ ΣΤΕΡΕΟΝ ΨΩ ΤΩ ΑΙΩΘΟΝ ΠΙΠΤΕΙ. ΤΩ Δ' ΟΠΙΠΕΔΟΝ * ΜΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ, * ΓΡΑΜΜΗ ΔΕ ΣΗΜΕΙΣ ΜΑΛΛΟΝ. * ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΟΙ ΠΟΛΛΟΙ ΤΑ ΓΡ. ΗΩ ΓΡ. ΜΑΛΙΣΤΑ. ΤΟΙΩΤΑ ΓΝΩΡΙΖΟΙ. ΤΑ ΜΕΝ ΓΩΡ. ΤΗΣ ΤΥΧΟΥΣΗΣ. ΜΑΛΙΣΤΑ Δ', ΑΧΡΙΘΟΙΣ Ε ΠΕΙΤΗΣ ΔΙΕΝΟΙΑΣ ΚΑΤΑΜΑΘΗΝ ΟΣΤΙΝ. 4 ΑΠΛΩΣ ΜΕΝ ΟΥΩ ΒΕΛΤΙΟΝ, ΤΟ ΔΙΕ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΤΑ ΟΥΤΕΡΑ ΠΕΙΘΑΔΑΙ ΓΝΩΡΙΖΕΙΝ. ΟΥΤΕΡΩΝ ΓΩ ΤΟ ΤΟΙΩΤΟΝ ΟΣΤΙΝ. Ε ΜΕΝ

γρ. εκάτων γω

γρ. μω γω

γρ. μάλιστα
γρ. ηω
γρ. ηω
γρ. ηω
magis Aristotelicè.

γρ. τῶν τ. εἰσμοί,

ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἀδιωκτοῦσιν γινώσκουσιν ἀφ' αὐτῶν τοῦτων, ἀναγκαῖον ἴσως ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκείνοις γινώσκουσιν ποιῆσαι τὸν λόγον. εἰσὶ δὲ * τ' ποιῶτων ὀρισμοί, ὅ, τε τῆς σιγῆς, καὶ ὁ τ' γραμμῆς, καὶ ὁ τ' ἐπιπέδου. παύτες γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν τῶν πρώτων τὰ πρότερα δηλοῦσι. τὸ μὲν γὰρ, γραμμῆς. τὸ δὲ, ἐπιπέδου. τὸ δὲ, τρεῖς φασὶ πέρας εἶναι. 5 Οὐ δὲ τ' λαμβάνειν, ὅτι τις οὕτως ὀρισμοῖς οὐκ εἰδέχεται τὸ πῶς εἶναι τὰ ὀρισμοῦσιν δηλοῦν. ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ταῦτα, ἡμῖν τε γινώσκουσιν ὄν, καὶ ἀπλῶς γινώσκουσιν. εἴπερ δὲ μὲν ἀφ' αὐτοῦ γένους καὶ τῶν ἀφ' αὐτοῦ ὀρισμῶν τὸν κατώσιν ὀρισμόν. ταῦτα δὲ, τῶν ἀπλῶς γινώσκουσιν καὶ πρότερων ἢ εἰδῶν εἰσὶ. σὺν δὲ αὐτοῖς γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ ἀφ' αὐτοῦ τὸ εἶδος. ὡς πρότερα ταῦτα ἢ εἰδῶν. εἰ δὲ καὶ γινώσκουσιν. τῶν μὲν γὰρ εἰδῶν γινώσκουσιν, ἀνάγκη καὶ τὸ γένος καὶ πῶς ἀφ' αὐτοῦ γινώσκουσιν. ὁ γὰρ ἀνθρώπον γινώσκων, καὶ ζῶον καὶ πεζὸν γινώσκει. ἢ δὲ γένους ἢ τῆς ἀφ' αὐτοῦ γινώσκουσιν, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος γινώσκουσιν. ὡς ἀγνωστότερον τὸ εἶδος. 6 Ἐπὶ τοῖς κατ' ἀνάγκην τοῖς ποιῶται ὀρισμοῖς φάσκειν εἶναι, τοῖς ἐκ τ' ἐκάστου γινώσκουσιν, πολλοῖς ἢ αὐτῶν συμβῆσθαι λέγειν ὀρισμοῖς εἶναι. ἕτερα γὰρ ἕτεροι, καὶ ταῦτα πάντα τυγχάνῃ γινώσκουσιν ὄντα. ὡς τε πρὸς ἕκαστον ἕτερον δὲ εἶναι ὀρισμὸς ἀποδοτέος, εἴπερ οὐκ ἔστιν ἐκάστου γινώσκουσιν τὸν ὀρισμὸν ποιῆσαι γρη. Ἐπὶ, τοῖς αὐτοῖς ἄλλοτε ἄλλα μάλλον γινώσκουσιν. ἔξ ἀρχῆς μὲν γὰρ τὰ ἀσθητὰ. ἀκριβετέροις δὲ γινώσκουσιν, ἀνάπαλιν. 7 ὡς τ' οὕτως πρὸς τὸν αὐτὸν αἰεὶ ὁ αὐτὸς ὀρισμὸς ἀποδοτέος, τοῖς ἀφ' αὐτοῦ ἐκάστου γινώσκουσιν τὸν ὀρισμὸν φάσκειν ἀποδοτέον εἶναι. δηλονότι οὕτως, ὅτι ἔχ' ὀρισμὸν ἀφ' αὐτοῦ ποιῶτων, ἀλλὰ ἀφ' αὐτοῦ ἀπλῶς γινώσκουσιν. μόνως γὰρ αὐτῶν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὀρισμὸς αἰεὶ γίνονται. 7 ἴσως δὲ καὶ τὸ ἀπλῶς γινώσκουσιν, ἢ τὸ πᾶσι γινώσκουσιν ὅτιν, ἀλλὰ τὸ τοῖς δὲ ἀφ' αὐτοῦ πῶς ἀφ' αὐτοῦ. καθάπερ καὶ τὸ ἀπλῶς ὑγιγνόν, τὸ τοῖς δὲ ἔχουσι τὸ σῶμα. 8 Δὲ μὲν οὕτως * ἕκαστα τῶν ποιῶτων ἐξακριβοῦν. γρηθαι δὲ ἀκριβοῦσιν, πρὸς τὸ συμφέρον. 9 Μάλιστα δὲ ὁμοειδῶσιν ἀναγκαῖον εἰδέχεται τὸν ὀρισμὸν, ἐὰν μὴ οὐκ ἔστιν ἀπλῶς γινώσκουσιν, μήτε ἐκ τ' ἡμῖν τυγχάνῃ τ' λόγον πεποιημένους. 10 Εἰς μὲν οὕτως * τόπος ἢ μὴ ἀφ' αὐτοῦ γινώσκουσιν, ὅτι, τὸ ἀφ' αὐτοῦ ὑτέρων τὰ πρότερα δηλοῦν, καθάπερ πρότερον εἴπομεν. 11 Ἄλλος δὲ,

γρ. ἕκαστοι τ.

γρ. ἕως

A magis est accommodatum. attamen apud eos qui ex talibus cognitionem adipisci nequeunt, necesse est fortasse definitionem conficere ex iis quae illis nota sunt. Tales sunt definitiones & puncti, & linea, & plani: omnes enim ex posterioribus priora declarant: illud enim linea, illud plani, hoc solidi aiunt terminum esse. 5 Sed non est ignorandum, eos qui ita definiunt, non posse declarare quidditatem rei definitae: nisi forte idem sit & nobis notius & simpliciter notius: siquidem oportet, eum qui recte definit, ex genere & differentiis definire: haec autem sunt in eorum numero, quae sunt notiora & priora, quam species. secum enim aufert genus & differentia speciem. quare haec sunt priora quam species. Sunt etiam notiora: quia cognita specie, necesse est & genus & differentiam cognosci: etenim qui hominem cognoscit, & animal & pedestre cognoscit. cognito autem genere, vel differentiâ, non est necesse etiam speciem cognosci, itaque species ignotior est. 6 Praeterea qui re vera eiusmodi definitiones esse aiunt, quae ex unicuique notis constant, iis accidit ut dicant eiusdem rei multas esse definitiones; alia namque aliis, non eadem omnibus sunt notiora. quare alia apud alium definitio tradenda erit: siquidem ex iis quae cuique sunt notiora, definitionem conficere oportet. Praeterea iisdem hominibus alias alia sunt notiora; nam ab initio notiora sunt ea quae sub sensum cadunt. cum autem tales effecti sunt, ut exquisitiùs res cognoscere valeant, tum contra res habet. quocirca ne apud eundem quidem hominem semper eadem definitio tradenda est ab iis qui definitionem ex cuique notioribus tradendam esse asserunt. Patet igitur non esse ex talibus definiendum, sed ex simpliciter notioribus. nam hoc tantum modo una & eadem definitio semper fiet. 7 Fortassis autem quod simpliciter notum est, non id est quod omnibus notum est, sed quod notum est iis qui ratione bene constituta praediti sunt: quemadmodum & simpliciter salubre, dicitur id quod salubre est iis quorum corpus bene affectum est. 8 Oportet igitur, singula quae sunt eiusmodi, accuratè explicare: qui verò disputant, iis uti debent, quatenus expedit. 9 Maximè autem in confesso est, definitionem everti, si neque ex simpliciter notioribus, neque ex iis quae sunt nobis notiora, oratio confecta sit. 10 Vnus igitur locus probandi definitionem non esse ex notioribus, is est quae antea diximus, nempe cum priora per posteriora declarantur. 11 Alius autem est, si eius

si eius quod in quiete *consistit*, & definitum *est*, definitio tradita sit per id quod est indefinitum, & in motione *consistit*: quod enim manet & definitum est, prius & notius *est* eo quod indefinitum & in motu *est*. 12 *Ad probandum autem definitionem non esse ex prioribus*, tres sunt loci. 13 Primus *est*, si oppositum per opposita definiuit; vt bonum per malum: quoniam opposita simul sunt natura. quibusdam autem etiam esse eadem amborum scientia videtur. quapropter alterum altero notius non *est*. Sed non est ignorandum, quaedam fortasse non posse alter definiiri: vt duplum *non potest definiiri sine dimidio*; & quaecumque per se ad aliquid referuntur. *in his enim omnibus idem est essentia, & ad aliquid quodam modo affectum esse*. quare fieri nequit, vt sine altero alterius notitia comparatur. proinde necesse est vt in alterius definitione alterum quoque comprehendatur. Oportet igitur, ea omnia quae sunt eiusmodi, cognoscere: his autem *locis in his rebus vti*, prout videbitur vtile esse. 14 Alius locus *est*, si in definitione adhibuit ipsum definitum. Hoc autem latet, cum non vtitur ipso rei definitae nomine; vt si quis Solem definiat, astrum die perspicuum. nam qui die vtitur, etiam Sole vtitur. Vt autem huiusmodi *vitia deprehendantur*, sumenda est pro nomine definitio: veluti, diem esse Solis lationem supra terram. patet enim, eum qui Solis lationem supra terram dixit, Solem dixisse: quare Sole vsus est, qui die vsus est. 15 Rursus, si definiuit id quod in diuisione ponitur, per id quod in eadem diuisione collocatur: vt si impar definiuit, quod vnitatem maius est quam par. simul enim natura sunt ea quae in eiusdem generis diuisione ponuntur: impar autem & par in diuisione opponuntur, cum ambo sint numeri differentiae. 16 Similiter, si superius per inferiora definiuit; vt si parem numerum dixit esse eum qui bifariam diuiditur: aut bonum esse habitum virtutis. nam & illud, bifariam, sumptum est a duobus, quae paria sunt; & virtus est bonum quiddam; quare haec sub illis sunt. 17 Necesse autem *est*, vt is qui inferiori vtitur, etiam ipso definito vtatur. nam & qui vtitur virtute, vtitur bono: quia virtus *est* bonum quiddam. & similiter qui vtitur *verbo* bifariam, vtitur pari: quia verbum, bifariam, significat in duo diuidi; duo vero, paria sunt. 18 Vt igitur vniuersaliter dicam, vnus est locus, non ex prioribus & notioribus confectam esse definitionem: cuius *loci partes sunt ex quae dictae sunt*.

A *Εἰ τὸ ἐν ἡρεμίᾳ, καὶ τὸ ὠλισμένον, ἀλλὰ τὸ ἀορίστου καὶ τὸ ἐν κινήσει ἀποδέδοται ὁ λόγος. πρῶτον γὰρ ἔγωγε μᾶλλον τὸ μῦθον, καὶ τὸ ὠλισμένον, τὸ ἀορίστου, καὶ τὸ ἐν κινήσει ὄντος.* 12 Τοῦ δὲ μὴ ἐκ πρῶτων, τρεῖς εἰσὶ τόποι. 13 Πρῶτος μὲν, εἰ ἀλλὰ τῶν ἀντικείμενων τὸ ἀντικείμενον ὠλισται· οἷον, ἀλλὰ τὸ κακοῦ τὸ ἀγαθόν· ἀμα γὰρ τῆ φύσει τὰ ἀντικείμενα· οἷοις ὅτι καὶ ἡ αὐτὴ ὁπτισημὴ ἀμφοτέρων δοκεῖ εἶναι. ὥστε οὐδὲ γῶγε μᾶλλον τὸ ἕτερον ἢ ἕτερου. δεῖ δὲ μὴ λαθάνειν, ὅτι ἕνα ἴσως οὐκ ἔστιν ὀλισσασθαι ἄλλως· οἷον, τὸ διπλάσιον ἀπὸ τῆ ἡμίσεος· καὶ ὅσα καθ' αὐτὰ πρὸς τὴ λέγεσθαι· πᾶσι γὰρ τοῖς ποιούτοις, αὐτὸν δὲ εἶναι πρὸς τὴ πῶς ἔχον· ὥστ' ἀδύνατον ἀπὸ θατέρου γὰρ τὸν γῶγε μᾶλλον. διότι ἀναγκαῖον ἐστὶ τὰ τῆ ἕτερου λόγῳ συμπεριφλῆσθαι καὶ θατέρου. γῶγε μὲν οὖν δεῖ τὰ ποιάτα πᾶντα· γῶγε δὲ αὐτοῖς καὶ ὅτι τούτων, ὡς αὐτὸ δοκεῖ συμφέρειν. 14 Ἄλλος, εἰ αὐτὰ κέχρηται τὰ ὀλισσόμενα. λαθάνει δὲ, ὅταν μὴ αὐτὰ τὸ τῆ ὀλισσόμενα ὀνόματι γῶγεσθαι. οἷον, εἰ τὸ ἡλίον, ἀστρὸν ἡμεροφανὲς ὠλισσασθαι. ὁ γὰρ ἡμέρα γῶγε μῦθος, καὶ ἡλίου γῶγεσθαι. δεῖ ὅτι πρὸς τὸ φωσφαισθαι τὰ ποιάτα, μεταλαμβάνειν ἀπὸ τῆ ὀνόματος τὸ λόγον. οἷον, ὅτι ἡ ἡμέρα, ἡλίου φωσφαισθαι γῶγεσθαι· δηλον γὰρ ὅτι ὁ πῶς φωσφαισθαι ἡλίου πρὸς γῶγε εἰρηκώς, τὸν ἡλίον εἰρηκεν· ὥστε κέχρηται τὰ ἡλίου, ὁ τῆ ἡμέρα γῶγεσθαι μῦθος. 15 Πάλιν, εἰ τὰ ἀντιδιηρημῶν τὸ ἀντιδιηρημῶν ὠλισσασθαι· οἷον, πρῶτον, τὸ μονάδι μείζον ἄρτιον. ἀμα γὰρ τῆ φύσει, τὰ ἐκ τῆ αὐτῆ γῶγε ἀντιδιηρημῶν· τὸ δὲ πρῶτον καὶ ἄρτιον ἀντιδιηρημῶν· ἀμφο γὰρ, ἀριθμοῦ διαφοραί. 16 Ομοίως δὲ, καὶ εἰ ἀλλὰ τῶν ὑποκείμετων τὸ ἐπὶ μῶ ὠλισσασθαι· οἷον, ἀρτιὸν ἀριθμῶν, τὸν δίχα ἀγαθῶν μῦθον· ἢ ἀγαθόν, ἔστιν ἀρετῆς. τὸ, τε γὰρ δίχα, ἀπὸ τῆ δύο εἰληπται, ἀρετῶν ὄντων· ἔν ἡ ἀρετῆ, ἀγαθόν τὴ ὄσιν. ὥστε ὑποκείμετων αὐτὰ ἐκείνων ὄσιν. 17 Ἐστὶ δὲ ἀνάγκη τὸν τὰ ὑποκείμετων γῶγε μῦθον, καὶ αὐτὰ γῶγεσθαι. ὅ, τε γὰρ τῆ ἀρετῆ γῶγε μῦθος, γῶγεσθαι τὸ ἀγαθῶν ὅτι ἀγαθόν ἢ ἡ ἀρετῆ. ὁμοίως δὲ ἔν ὁ τὰ δίχα γῶγε μῦθος, τὰ ἀρτιῶν γῶγεσθαι· ὅτι εἰς δύο διηρησασθαι σημαίνει τὸ δίχα· τὰ ὅτι δύο, ἀρτιῶν ὄσιν. 18 Καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν, εἰς ὄσιν τὸ ποῦς τὸ μὴ ἀλλὰ πρῶτων καὶ γῶγε μῶν ποιήσασθαι τὸν λόγον· μέρη δ' αὐτῶν, τὰ εἰρημῶν.

Loci à genere, & ab iis ad quæ definitum refertur.

Cap. V.

1 Si genus omiffum fit. 2 Si cum definitum ad multa pertineat, vel non ad omnia fit aptatum, 3 vel non ad melius, sed ad deterius. 4 A locis generis. 5 Si oppositum fit genus remotum non proximum.

Δ Εύτερος δὲ, εἰ ἐν γένει τῷ ἀσχετοῦ
 ὄντος, μὴ κεῖται ἐν γένει. ἐν ἅπασιν δὲ τὸ
 τοῦτον ἀμύθημα ἔστιν, ἐν οἷς ἔχειται τῷ
 λόγῳ τὸ τί ἐστίν. οἷον, ὃ τῷ σώματι ὀρεῖται,
 ἔστιν τρεῖς διαστάσεις. ἢ εἰ τις τὸν ἀμύθητον ὀρεῖ-
 σαιτο, τὸ ἔπισημον ἀριθμεῖν. ἢ γὰρ εἶρη, * πῶς
 ὄν τρεῖς ἔχει διαστάσεις. ἢ τὸ ὄν, ἔπισημον ἀριθ-
 μεῖν. τὸ δὲ γένος βάλειται τὸ τί ἐστίν, σημαίνον,
 καὶ τὸ ὄν ἔπισημον τῷ ἐπισημῶ λε-
 γομένῳ.

γρ. ἂν ὄν, ὅτι
 μέγιστος ὁ
 τρεῖς ἔχει
 διαστάσεις.
 πῶς ὄν, ὅτι
 ἔπισημον
 ἀριθμεῖν.

2 Ἐπὶ, εἰ πρὸς πλείω λεγομένων τῷ
 ὀρεῖται, μὴ πρὸς πᾶσι ἀπέδωκεν. οἷον, εἰ
 πῶς γραμματικῶν, ἔπισημον τῷ γράφειν τὸ
 ἔπισημον. πρὸς δὲ ἔστιν, ὅτι καὶ ἔπισημον
 γράφειν. ὡς δὲ γὰρ μάλλον τῷ γράφειν, ἢ τῷ
 ἀναγινώσκειν, ὁ ἀποδοῦν ὀρεῖται. ὡς τὸ οὐδὲ ἔτε-
 ρος, ἀλλ' ὁ ἀμφὸς αὐτὸ εἰπὼν. ὅτι πλείους
 οἷον ἀδέχεται τῷ αὐτῷ ὀρεῖται. ἐπὶ οἷον
 μὲν οὖν κατ' ἀλήθειαν ἔχει, κατὰ τὸ εἶρηται.
 ἐπὶ οἷον δὲ ἔ. οἷον, ἐφ' ὅσων μὴ κατ' αὐτὸ
 πρὸς ἀμφὸς λέγεται. κατὰ τὸ ἰατρικῆ, τῷ
 νόσον καὶ ὑγίαν ποιῆσαι. τῷ μὲν γὰρ, κατὰ αὐ-
 τῶν λέγεται. τῷ δὲ, κατὰ συμβεβηκός. ἀπλῶς
 γὰρ ἀλλοτερον τῆς ἰατρικῆς, τὸ νόσον ποιῆσαι.
 ὡς τὸ ὡς δὲ μάλλον ὀρεῖται, ὁ πρὸς ἀμφὸς
 ἀποδοῦν, τῷ πρὸς ἴατρον. ἀλλ' ἴσως καὶ χεῖ-
 ρον. ὅτι καὶ τῷ λοιπῶν ὀρεῖται διωκτός ἐστὶ νό-
 σον ποιῆσαι. 3 Ἐπὶ, εἰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιον,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ χεῖρον ἀπέδωκε, πλεονάζοντων,
 πρὸς ἀ. λέγεται τὸ ὀρεῖται. πᾶσα γὰρ ἔπιση-
 μη ἐδωκίμια, τῷ βελτίου δοκεῖ. 4 Πά-
 λιν, εἰ μὴ κεῖται ἐν τῷ οἰκείῳ αὐτῷ γένει τὸ λε-
 γόμενον, σκοπεῖν ἐκ τῶν * πρὸς τὰ γένη σοικίων,
 κατὰ τὸ πρὸς τὸ εἶρηται. 5 Ἐπὶ, εἰ ἔπισημον
 λέγει τὰ γένη. οἷον, ὃ πῶς διχομοσιῶν, ἔστιν
 ἰσότητος ποιητικῶν, ἢ διανεμητικῶν τῷ ἴσου.
 ἔπισημον γὰρ ὁ οὕτως ὀρεῖται πῶς ἀρε-
 τῶν. ἀπολιπὼν οὖν τὸ τῆς διχομοσιῶν γένος,
 οὐ λέγει τὸ τί ἐστίν. ἢ γὰρ οὐσία ἐκείνη,
 μὲν τῷ γένει. ἐστὶ δὲ τῷ τῷ τῷ μὴ εἰς
 τὸ ἐγγυτάτω γένος γεῖναι. ὁ γὰρ εἰς τὸ ἐγγυ-
 τάτω γεῖναι, πᾶσι τὰ ἐπὶ τῷ εἶρηται. ὅτι πᾶσι
 τὰ ἐπὶ τῷ γένει τῷ ἔπισημον * κατὰ τὸ
 εἶρηται. ὡς ἢ εἰς τὸ ἐγγυτάτω γένος γεῖναι,

γρ. πρὸς τὰ

γρ. κατὰ τὸ
εἶρηται.

A S Econdus locus est, si, cum res sit in ge-
 nere, non sit posita in genere. in ali-
 tem omnibus est huiusmodi peccatum,
 in quibus orationi non præponitur quid
 sit: cuiusmodi est hæc corporis definitio,
 id quod habet tres dimensiones: aut si
 quis hominem definiat, id quod scit nu-
 merare. quia dictum non fuit, quid sit id
 quod habet tres dimensiones, aut quid
 sit quod scit numerare. genus autem de-
 bet significare quid sit: & eorum quæ in
 definitione dicuntur, primum supponi-
 tur. 2 Preterea alius locus est, si cum ad mul-
 ta res definita pertineat, non ad omnia a-
 pretur. ut si quis grammaticam definiat,
 scientiam scribendi quod profertur. deest
 enim, & legendi. quandoquidem non
 magis qui scribendi, quam qui legendi
 scientiam esse tradidit, grammaticam defi-
 niuit: quare neuter definiuit, sed is demum
 qui ambo hæc dixit: quippe cum eiusdem
 rei plures definitiones esse non possint. In
 nonnullis igitur revera ita res se habet, ut
 dictum fuit. in quibusdam verò non item:
 ut in iis, quæ non per se ad ambo perti-
 nent. quemadmodum medicina est scien-
 tia morbum & sanitatem efficiendi. nam
 huius per se dicitur, illius verò per acci-
 dens. simpliciter enim alienum est à me-
 dicina, morbum efficere. quare non ma-
 gis definiuit, qui ad ambo retulit, quam
 qui ad alterum: sed fortasse deterius: quia
 & quiuis alius potest morbum efficere.

3 Preterea si non ad melius, sed ad de-
 terius accommodavit, cum plura sint ad
 quæ pertinet res definita. omnis enim
 scientia, & omnis facultas, videtur eius
 esse quod optimum est.

4 Rursus, an id quod dictum est, non sit
 positum in proprio genere, considerare o-
 portet ex elementis ad genera pertinenti-
 bus, quemadmodum antea dictum fuit.

5 Preterea peccat, qui transfiliens dicit ge-
 nera: ut qui iustitiam definit, habitum æ-
 quabilitatis effectiuum, aut æqui distribu-
 tivum. nam virtutem transfilit, qui ita definit. cum
 igitur omittat genus iustitiæ, non dicit
 quidditatem: quandoquidem cuiusque rei es-
 sentia est cum genere coniuncta. Hoc au-
 tem idem est ac si dicatur non in proximo
 genere posuisse. nam qui in proximo po-
 suit, omnia superiora dixit; quippe
 cum omnia superiora genera inferioribus
 attribuantur. Quocirca vel in proximo
 genere ponendum est id quod definitur,

vel omnes differentia superiori generi adiungi debent, per quas proximum genus definitur. sic enim nihil praetermissum erit; sed oratione, loco nominis, inferius genus dictum erit. Qui vero dicit solum genus superius, non dicit etiam inferius genus. etenim qui dicit plantam, non dicit arborem.

Αἱ πάσαι τὰς διαφορὰς ὧ ἐπὶ τῷ γένει πλεον, δι' ὧν οὐρίζεται τὸ εἶναι τῷ γένει. ὅτι ὡς ἐν ὁρίζεται τὸ εἶναι τῷ γένει. ὅτι ὡς ἐν ὁρίζεται τὸ εἶναι τῷ γένει. ὅτι ὡς ἐν ὁρίζεται τὸ εἶναι τῷ γένει.

Loci à differentiis.

Cap. VI.

- 1 Si non sint differentia generis. Si non sint differentia.
- 2 Si nulla sit differentia opposita.
- 3 Si differentia opposita non dividat genus.
- 4 Si opposita differentia generi adiecta non constituat speciem.
- 5 Si differentia exprimat per negationem, 8 vel ei opponatur negatio.
- 9 Si species ponatur quasi differentia.
- 10 Si genus ponatur quasi differentia.
- 11 Si differentia non significet quale quid.
- 12 Si per accidens insit rei definita: 13 Si generi attribuatur differentia, vel species, vel ea quae sunt sub specie.
- 14 Si de differentia dicatur genus, 15 vel species, vel ea quae sunt sub specie.
- 16 Si differentia non sit prior specie.
- 17 Si sit differentia alterius generis.
- 20 Si substantiae differentia significet esse in loco.
- 21 Si affectio pro differentia tradita fuerit.
- 23 Si relati differentia non referatur ad aliquid.
- 24 Si definiens non referat ad id, ad quod natura res refertur, 25 vel non ad primum subiectum.
- 26 A subiecto. 28 A tempore.

R Vrsus in differentiis similiter cōsiderādū est, an generis differentias dixerit; nisi enim propriis rei differentiis definiat; aut si omnino tale quidpiam dixerit, quod nullius rei possit esse differentia; ut animal, aut substantiā; patet, cum non definiuisse: quoniam haec nullius rei differentia sunt. 2 Videre etiam oportet, an sit aliquid in diuisione oppositum dictae differentia; nisi enim sit, patet, eam quae dicta est, non esse generis differentiam. Omne enim genus iis differentiis diuiditur, quae sibi inuicem in diuisione opponuntur: ut animal, pedestri & volucris, & aquatili, & bipede. 3 Aut si sit quidem opposita aliqua differentia, non tamen verè dicatur de genere; patet enim neutram esse eius generis differentiam: omnes enim differentia, quae sibi inuicem in diuisione opponuntur, de proprio genere verè dicuntur. 4 Item si verè quidem dicatur de genere, sed generi adiecta non efficiat speciem: constat enim hanc non esse specificam differentiam generis: quādoquidem omnis specifica differentia cum genere coniuncta speciem efficit. quod si haec non sit differentia, ne ea quidem quae dicta fuit, differentia erit: quoniam huic in diuisione opponitur. 5 Praeterea peccant, si negatione diuisit genus; ut si qui lineam definiunt esse longitudinem latitudine carentem; quod nihil aliud significat, quam non habere latitudinem; accidit igitur, ut genus sit particeps speciei: quoniam omnis longitudo vel latitudine caret, vel latitudinem habet: quippe cum de omni re aut affirmatio aut negatio verè dicatur;

Π ΑΛΙΝ, ὅτι τῷ διαφορῶν ὁμοίως σκεπτόμενον, εἰ καὶ τὰς διαφορὰς εἶπε τῷ γένει. εἰ γὰρ μὴ τῷ τῷ πράγματι ἰδίαις ὡρίζεται διαφοραῖς. ἢ καὶ πρὸς τὸν οἰκιστὴν εἶρηκεν, ὃ μηδενὸς ἐνδέχεται διαφορῶν εἶναι. ὅτι, τὸ ζῶον, ἢ πᾶσι οὐσίαι. δῆλον ὅτι ἔχει ὡρίζεται. ὡς ἐν ὁρίζεται γὰρ διαφοραῖς, τὰ εἰρημύρια. 2 Οὐδὲν δὲ τὸ, εἰ ἔστιν ἀντιδιηρημύριον πᾶσι τῷ εἰρημύριον * διαφορῶν. εἰ γὰρ μὴ ὅτι, δῆλον ὅτι εἶναι ἢ εἰρημύριον, τῷ γένει διαφορῶν. πᾶσι γὰρ γένος τῷ ἀντιδιηρημύριαις διαφοραῖς διαίρηται. κατὰ τὸ ζῶον πᾶσι πεζῶν, καὶ πᾶσι πτερωτῶν, καὶ ὡς οὐδὲν, καὶ ὡς δίποδι. 3 Η, εἰ ἔστι μὲν ἀντιδιηρημύριον διαφορῶν, μὴ ἀληθεύεται δὲ καὶ τῷ γένει. δῆλον γὰρ, ὅτι ὡς ἐν ὁρίζεται ἢ εἶναι τῷ γένει διαφορῶν. πᾶσι γὰρ αἱ ἀντιδιηρημύριαι διαφοραῖς ἀληθεύονται καὶ τῷ οἰκιστῶν γένει. 4 Ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀληθεύεται μὲν, μὴ ποῖς δὲ πρὸς τὸν οἰκιστὴν ὡς γένος εἶδος. δῆλον γὰρ, ὅτι εἶναι ἢ εἶδος ποῖς διαφορῶν τῷ γένει. πᾶσι γὰρ εἶδος ποῖς διαφορῶν, μὲν τῷ γένει, εἶδος ποῖς. εἰ δὲ αἴτιον μὴ ὅτι διαφορῶν, οὐδὲ ἢ λεγέσθαι, ἐπεὶ τῷ ἀντιδιηρημύριαι.

5 Ἐπὶ, εἰ ἀποφασίαι διαίρηται τὸ γένος. κατὰ τὸ πᾶσι γραμμῶν οὐρίζονται, μήκος ἀπλατῆς εἶναι. ὡς ἐν γὰρ ἄλλο σημαίνει, ἢ ὅτι εἶναι ἔχει πλάτος. συμβῆσθαι δὲ τὸ γένος μετέχειν τῷ εἶδος. πᾶσι γὰρ μήκος, ἢ ἀπλατῆς, ἢ πλάτος ἔχον ὅτι. ἐπεὶ καὶ πρὸς τὸ ἢ ἢ κατὰ φασίαι ἢ ἢ ἀποφασίαι ἀληθεύεται.

ὥστε καὶ τὸ γένος τῆς γραμμῆς, μήκος ὄν, ἢ ἀπλατές, ἢ πλάτος ἔχον ἔσται. μήκος ὃ ἀπλατές, εἶδος ὅτι λόγος. ὁμοίως δὲ καὶ μήκος πλάτος ἔχον. τὸ γὰρ ἀπλατές, καὶ τὸ πλάτος ἔχον, διαφοραὶ εἰσιν. ὅκ δὲ τῆς διαφορᾶς, καὶ τῶν γένους, ὁ τῶν εἶδος ὅτι λόγος. ὥστε τὸ γένος ὅτι δέχεται ἀπὸ τῶν εἶδος λόγον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς διαφορᾶς. ὅτι ἢ ἕτερα τῶν εἰρημύων διαφορῶν, εἰς αἰάγκης κατηγορεῖται τῶν γένους.

6 Ἐστὶ δὲ ὁ εἰρημύος τόπος χρήσιμος πρὸς τοὺς πημεύους ιδέας εἶ). εἰ γὰρ ὅτιν αὐτομήκος, πῶς κατηγορηθῆσεται καὶ τῶν γένους, ὅτι πλάτος ἔχον ὅτιν, ἢ ἀπλατές ὅτι; δεῖ γὰρ καὶ πῶς μήκος τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθεύεται, εἴτε καὶ τῶν γένους ἀληθεύεται μέλλει. τῶν τοῦ οὐ συμβαίνει. ἔστι γὰρ ἀπλατῆ καὶ πλάτος ἔχοντα μήκη. ὥστε πρὸς σκείνοις μόνοις χρήσιμος ὁ τόπος, * ὅσοι τὸ γένος, ἐν ζῆθμῶ φασι εἶ). τῶν δὲ ποιοῦσιν οἱ τὰς ιδέας μόνον πημεύοι. αὐτομήκος γὰρ, καὶ αὐτοζῶν, γένος φασι εἶ).

γρ. οἱ πᾶν γ

7 Ἴσως δὲ ἐπὶ αἰάγκῃ καὶ ἀποφασί χρῆσθαι τὸν οὐζῶνον. οἷ), ὅτι τῶν φερῆσεων. τυφλὸν γὰρ ὅτι, τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, ὅτε πέφυκεν ἔχον.

8 Διαφέρει δὲ ὁ δὲν, ἀποφασί διελθὼν τὸ γένος, ἢ τοιαύτη καταφασί, ἢ ἀποφασιν αἰάγκῃ ἀπιδιαιρεῖσθαι. οἷ), εἰ μήκος πλάτος ἔχον * ὡρεται. τὰ γὰρ πλάτος ἔχοντι, τὸ μὴ ἔχον πλάτος ἀπιδιήρηται, ἄλλο δὲ ὁ δὲν ὥτε ἀποφασί πάλιν διαρεῖται τὸ γένος.

γ. ὡρεται π.

9 Πάλιν, εἰ τὸ εἶδος ὡς διαφορᾶ ἀπέδωκε. κατὰ τῶν οἱ τὸν πρῶτον ἀριστον, ὕβριν μὲν χλωσίας οὐζῶνοι. ἢ γὰρ χλωσία, ὕβρις τις ὡστ' ἢ διαφορᾶ, ἀλλ' εἶδος, ἢ χλωσία. 10 Ἐπὶ, εἰ τὸ γένος ὡς διαφορᾶ εἰρηκεν. οἷ), πῶς ζρετιῶ, ἔξιν ἀγαθῶν, ἢ ἀουδαίῳ. γένος γὰρ, πᾶσαν, τῆς ζρετῆς ὅτιν. ἢ ἢ γένος πᾶσαν, ἀλλὰ διαφορᾶ; εἴτε ἀληθές, ὅτι οὐκ ἐδέχεται τὸ αὐτὸ ἐν δυοῖν γένοι εἶ), μὴ ἀειέχουσι ἀλλήλα. οὔτε γὰρ πᾶσαν πῶς ἔξιν ἀειέχ, ἢ ἢ ἔξιν πᾶσαν. οὔ γὰρ πᾶσα ἔξιν, ἀγαθῶν ὅτι πᾶν ἀγαθῶν, ἔξιν. ὡστ' ἢ ἀπὸ εἰν γῆν ἀμφοτέρω. * εἰ οἷν ἢ ἔξιν, τῆς ζρετῆς γένος, δηλον ὅτι πᾶσαν, ἢ γένος, ἀλλὰ μᾶλλον διαφορᾶ ἐπὶ, ἢ μὲν ἔξιν τί ὅτι σημαίνει, ἢ ζρετῆ. τὸ δ' ἀγαθῶν, ἢ τί ὅτιν, δηλὰ ποῖον δοκεῖ ἢ ἢ διαφορᾶ ποῖον τί σημαίνει 11 ὅτιν ἢ καὶ, εἰ μὴ ποῖον ἢ, δηλὰ τὸ δὲ τί σημαίνει ἢ ἀποδοθεῖσα διαφορᾶ.

γρ. ἐπὶ οἷν

A quare & genus lineæ, quod est lōgitudo, vel latitudine carebit, vel latitudinē habebit. atqui longitudo carens latitudine, speciei est definitio: itēmq̄ue lōgitudo habēs latitudinē: quia latitudinis expers, & latitudinem habens, sunt differentia: ex differentia verò & genere constat speciei definitio. quare genus recipiet speciei definitionem. similiterque differentia definitionem: quandoquidem dictarum differentiarum altera necessariò attribuitur generi. 6 Est autem dictus locus utilis aduersus eos qui ponunt ideas esse. nam si sit ipsa longitudo, quomodo generi attribuetur latitudine carere, aut latitudine vacare? oportet enim de omni longitudine alterum eorum verè dici, si futurum est, vt de genere verè dicatur. hoc autem non contingit, cū sint longitudo quæ latitudine carent, & quæ latitudinē habēt. Quare aduersus eos solos utilis est hic locus, qui genus aiunt vnum esse numero. quod quidē ij tantū faciunt, qui ideas ponūt: quoniam ipsā longitudinē & ipsū animal genus esse inquit. 7 Fortasse autem in nonnullis necesse est negatione uti eū qui definiuit, vt in priuationibus. nam

C cæcum est, quod non habet visum, quando secundū naturā habere debet. 8 Nihil autē refert, vtrū negatione diuidatur genus, an huiusmodi affirmatione, cui necesse sit negationē in diuisione opponi. vt si quis longitudinē quæ latitudinē habet, definiuit. nam ei quod latitudinē habet, nihil aliud in diuisione opponitur, quàm id quod latitudinem non habet: proinde rursus negatione genus diuiditur. 9 Rursus videndum est, an speciem tradiderit quasi differentiam: quemadmodum ij qui conuitium definiunt, contumeliam cum

D irrisione: nam irrisio est contumelia quædam. quamobrem irrisio non est differentia, sed species. 10 Præterea videndum est, an genus quasi differentiam dixerit: vt virtutem esse habitum bonum vel probum: quandoquidem bonum, virtutis est genus. An bonum non est genus, sed differentia? siquidem fieri non potest, vt idem sit in duobus generibus, quorum neutrum alterum contineat: quia nec bonum continet habitum. nec habitus bonum. etenim nec omnis habitus est in bonis, nec omne bonum est habitus: quare non erunt ambo virtutis genera. si igitur habitus est virtutis genus; patet, bonum, non esse genus, sed potius differentiam. Præterea habitus significat quid sit virtus: bonum autem, non quid sit, sed quale: videtur autem differentia quale quid significare. 11 Videre etiam oportet, an data differentia non significet quale quid, sed hoc aliquid.

omnis enim differentia videtur quale quid declarare. 12 Considerare etiam oportet, an differentia per accidens insit rei definitæ. nulla enim differentia est in eorum numero quæ per accidens insunt, quemadmodum nec genus; quia fieri nequit, ut differentia eidem insit, & non insit. 13 Præterea, si generi attribuatur differentia, vel species, vel aliquid speciei subiectum; utique non definiuit; quia nihil horum quæ dixi, generi attribui potest; quippe cum genus latius quàm hæc omnia, pateat. 14 Rursum, si attribuatur genus differentia. non enim differentia, sed *ipsa* de quibus differentia dicitur, genus attribui videtur: ut animal homini, & boui, & aliis pedestribus animalibus; non ipsi differentia, quæ de specie dicitur. nam si singulis differentiis genus attribuetur, cerè multa animalia speciei attribuentur: quandoquidem differentia speciei attribuentur. Præterea omnes differentia vel erunt species, vel individua: si quidem sint animalia. vnumquodque enim animal aut est species, aut individuum. 15 Similiter etiam considerandum est, an species, vel aliquid eorum quæ sunt sub specie, differentia attribuantur. hoc enim fieri nequit: quia de pluribus differentia dicitur, quàm species. Præterea accidet ut differentia sit species, si quæ species de ea dicatur. nam si differentia attribuitur homo, manifestum est, differentiam esse hominem. 16 Rursum videndum est, an differentia non sit prior specie. oportet enim differentiam esse genere posteriorem, specie verò priorem. 16 Considerare etiam oportet, an alterius generis sit ea differentia, quæ dicta fuit, quod neque ab ea contineatur, neque eam contineat; quia non videtur eadem differentia esse duorum generum, quorum neutrum sub altero contineatur. alioquin accidet etiam speciem eandem in duobus generibus esse, quorum neutrum alterum continebit. nam ex vnaquaque differentia concluditur proprium genus: ut ex pedestri & bipede concluditur animal. quare si de eo dicitur vtrumque genus, de quo dicitur differentia, patet speciem esse in duobus generibus, quorum neutrum sub altero continetur. 18 An non impossibile est eandem differentiam esse duorum generum, quorum neutrum contineatur sub altero: sed adiiciendum est, nec vtrumque sub eodem contineatur? nam pedestre animal & alatum animal, sunt genera, quorum neutrum sub altero continetur, & eorum vtriusque, bipes, est differentia. quare adiugendum est, quod nec vtriusque sub eodem continetur. hæc enim ambo sub animali sunt. 19 Patet etiã, non necessariò ex omni differentia concludi proprium genus:

Tom. I,

A δοκεῖ γὰρ ποῖον ἢ πᾶσα διαφορὰ δηλοῦν. 12 Σχεπεῖν ὅτι, εἰ καὶ συμβεβηκὸς ὑπερχῆται οὐκ ἐπιφέρει ἢ διαφορὰ. ὁ δὲ μῖα γὰρ διαφορὰ τῆ καὶ συμβεβηκὸς ὑπερχῆτων ἐστὶ, καθάπερ ὁ δὲ γένος. ὅτι γὰρ ἐνδέχεται πλὴν διαφορᾶν ὑπερχῆναι, ἢ καὶ μὴ ὑπερχῆναι. 13 Ἐπὶ, εἰ κατηγορεῖται τῶ γένος ἢ διαφορᾶ, ἢ ὁ εἶδος, ἢ τῆ καὶ τῶν πῶ εἶδος. οὐκ ἂν εἴη * ὠλισμένοσ. ὁ δὲ γὰρ ὡλισμένον τῆ εἰρημύων, ἐνδέχεται τῶ γένος κατηγορεῖσθαι. ὅτι δὲ γένος ἐπὶ * πλεον πομύτων λέγεσθαι. B 14 Πάλιν, εἰ κατηγορεῖται ὁ γένος τῆ διαφορᾶς. ὅτι γὰρ καὶ τῆ διαφορᾶς, δηλὰ καθ' ὧν ἢ διαφορᾶς τὸ γένος δοκεῖ κατηγορεῖσθαι. οὐκ ἂν, ὁ ζῶον καὶ τῶ ἀνθρώπου, ἢ τῶ βοῦσ, καὶ τῶ ἄλλων πεζῶν ζῶων. οὐκ αὐτῆσ τῆσ διαφορᾶς, τῆσ καὶ τῶ εἶδος λεγόμενος. εἰ γὰρ καθ' ἐκάστωσ τῆσ διαφορῶν ὁ ζῶον κατηγορηθῆσεται, πολλὰ ζῶα τῶ εἶδος αὐτῆσ κατηγοροῦντο. αἱ γὰρ διαφορᾶι, τῶ εἶδος κατηγοροῦνται. ἐπὶ, διαφορᾶι πᾶσαι, ἢ εἶδη ἢ ἄτομα ἔσαι, εἴπερ εἴη ζῶα. ἕκαστον γὰρ τῆσ ζῶων, ἢ εἶδος ἐστὶν, ἢ ἄτομον. 15 Ομοίωσ δὲ σκοπεῖον καὶ, εἰ ὁ εἶδος, ἢ τῆσ ὑποκείμεν πῶ εἶδος, τῆσ διαφορᾶς κατηγορεῖται. ἀδιώατον γὰρ. ὅτι πλεον ἢ διαφορᾶ, τῆσ εἶδων, λέγεσθαι. ἐπὶ, συμβεβηκὸσ πλὴν διαφορᾶν εἶδος εἴη, εἴπερ * κατηγορηθῆσεται πῶ αὐτῆσ τῆσ εἶδων. εἰ γὰρ κατηγορεῖται ὁ ἀνθρώπουσ, δηλον ὅτι ἢ διαφορᾶ ἀνθρώπουσ ἐστὶ. 16 Πάλιν, εἰ μὴ πρότερον ἢ διαφορᾶ, ὅτι εἶδος. τῶ μὲν γὰρ γένος ὑπερον, τῶ δὲ εἶδος πρότερον πλὴν διαφορᾶν δὲ εἴη. 17 Σχεπεῖν δὲ καὶ, εἰ ἑτέρου γένος ἢ ῥηθεῖσα διαφορᾶ, μὴ δὲ περιεχομένησ, μὴ δὲ περιέχοντοσ. οὐ δοκεῖ γὰρ ἢ αὐτῆσ διαφορᾶ δύο γένων εἴη, μὴ περιέχοντων ἄλληλα. εἰ ὅ μὴ, συμβεβηκὸσ καὶ εἶδος ὁ αὐτῶ, ἐσ δύοσ γένεσιν εἴη μὴ περιέχοισιν ἄλληλα. ὅτι φέρει γὰρ ἐκάστωσ τῆσ διαφορῶν τὸ οἰκείον γένος. καθάπερ τὸ πεζον καὶ τὸ δίποδι, τὸ ζῶον σὺν ἐπιφέρει. ὥσπερ, εἰ καθ' οὐ ἢ διαφορᾶ, καὶ τῆσ γένων ἐκάστωσ. δηλον οὖν, ὅτι τὸ εἶδος ἐσ δύοσ γένεσιν ὅτι περιέχοισιν ἄλληλα. 18 Ἡ οὐκ ἀδιώατον πλὴν αὐτῶσ διαφορᾶσ δύο γένων εἴη, μὴ περιέχοντων ἄλληλα. ἀλλὰ προσητέον, μὴ δὲ ἀμφω ὑπὸ αὐτῶσ ὄντων; τὸ γὰρ πεζὸν ζῶον, καὶ τὸ πτερωτὸν ζῶον, γένη ἐστὶν οὐ περιέχοντα ἄλληλα. καὶ ἀμφοτέρων αὐτῶσ τὸ δίποδι ἐστὶ διαφορᾶ. ὥσπερ προσητέον, ὅτι μὴ δὲ ὑπὸ τὸ αὐτῶσ ὄντων ἀμφω. ταῦτα γὰρ ἀμφω ὑπὸ τὸ ζῶον ἐστὶ. 19 Δηλον δὲ ἐ, ὅτι οὐκ ἀνέγκη * τῶσ διαφορᾶσ πᾶστωσ, τὸ οἰκείον ὅτι φέρει γένος. καὶ ἐπὶ τῶσ.

ὡλισμένον
πεζῶν

κατηγορεῖται

τῶσ διαφορᾶσ
καὶ τῶσ εἶδων

ἐπεὶ ἐνδέχεται πλὴν αὐτῶν δύο ἡμῶν εἶ), μὴ
περιεχόντων ἀλλήλα· ἀλλὰ ὁ ἕτερον μόνον
ἀνάγκη σὺν ἐπιφέρειν, καὶ τὰ ἐπόμενα τούτου
πρόματα· καθάπερ ὁ δίκωμος, τὸ πρῶτον ἢ ὁ πε-
ζὼν σὺν ἐπιφέρει ζῶον.

20 Οὐδὲν δὲ καὶ, εἰ, ὁ ἐν ἕνι, ὡς δια-
φορὰν ἀποδέδωκεν οὐσίας. οὐ δοκεῖ γὰρ δια-
φέρειν οὐσία οὐσίας τὰ πρὸς εἶ). δὴ καὶ πῶς τὰ
πεζῶ καὶ τὰ ἐνὺδρον διαφέρουσιν ὁ ζῶον, ὅτι πῆ-
μιον, ὡς ὁ πεζὼν καὶ ὁ ἐνὺδρον πρὸς σμῆ-
νον. ἢ ὅτι μὴ τούτων οὐκ ὀρθῶς ὅτι πῆμιον;

γρ. ε. γ. αὐ. αὐ
πρὸς ἕνι π
χρῆσιμον ἢ
ομοίως χρ-
σῆσιμον, ἀλλ
οὐκ ἐνὺδρ.

οὐ γὰρ ἐν πῆνι, ὅθεν πρὸς σμῆμιον ὁ ἐνὺδρον,
καὶ ὁ χρῆσιμον, ἀλλὰ ποῖον πῆ. * καὶ γὰρ αὐ
ἢ ἐν τῷ ξηρῷ, ὁμοίως ἐνὺδρον. ὁμοίως δὲ ὁ
χρῆσιμον, καὶ ἐν ὑγρῷ, χρῆσιμον, ἀλλ' οὐκ
ἐνὺδρον ἔσται. ἀλλ' ὁμοίως εἰ ποτε σμῆμιον ὁ ἐν
πῆνι ἢ διαφορὰ, δῆλον ὅτι διημῆρτηκός ἔσται.

21 Πάλιν, εἰ ὁ πάθος διαφορὰν ἀποδέ-
δωκε. πρῶτον γὰρ πάθος μᾶλλον γινόμενον, ἐξίτησι
τῆς οὐσίας· ἢ δὲ διαφορὰ, οὐ τοιοῦτον· μάλ-
λον γὰρ σώζειν δοκεῖ ἢ διαφορὰ, οὐ ὅτι δια-
φορὰ. καὶ ἀπλῶς ἀδιώατον εἶ) αὐτῆς οἰ-
κειάς διαφοράς ἕκαστον· πεζῶν γὰρ μὴ ὄντος,
οὐκ ἔσται ἀνθρώπος.

22 Ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, καθ' ὅσα ἀλλοιῶ-
ται ὁ ἕτερον, ὅθεν τούτων διαφορὰ ἐκείνου·
ἀπρόματα γὰρ τὰ πρῶτα μᾶλλον γινόμενα,
ἐξίτησι τῆς οὐσίας. ὡστ' εἰ πῆνα πρῶτον δια-
φορὰν ἀπέδωκεν, ἡμῆρτηκεν· ἀπλῶς γὰρ οὐκ
ἀλλοιῶμεθα κατὰ τὰς διαφοράς.

23 Καὶ εἰ πῆνος τῶν πρῶτος πῆ, μὴ πρῶτος
ἄλλο πῆ πλὴν διαφορὰν ἀποδέδωκε. τῶν γὰρ
πρῶτος πῆ, καὶ αἱ διαφορὰς πρῶτος πῆ· καθάπερ
καὶ ὅτι τῆς ὀπίστημις· θεωρητικὴ γὰρ, καὶ
πρακτικὴ, καὶ ποιητικὴ λέγεται· ἕκαστον ὅ
τούτων πρῶτος πῆ σμῆμιον ἢ θεωρητικὴ γὰρ πῆνος,
καὶ ποιητικὴ πῆνος, καὶ πρακτικὴ πῆνος.

24 Σκοπεῖν δὲ καὶ, εἰ πρῶτος ὁ πέφυκεν
ἕκαστον τῶν πρῶτος πῆ, ἀποδίδωσιν ὁ ὀρεζόμε-
νος· οἷοις μὴ γὰρ, πρῶτος ὁ πέφυκεν ἕκα-
στον τῶν πρῶτος πῆ, μόνον ὅτι χρῆσασθαι· πρῶτος
ἄλλο δ' ὅθεν· οἷ), τῆ ὄψι, πρῶτος ὁ
εἶδεν μόνον. οἷοις δὲ καὶ πρῶτος ἄλλο πῆ·
οἷ), τῆ ἑλεγγίδα καὶ ἀρῦσατο πῆς· ἀλλ'
ὁμοίως, εἰ πῆς ὀρεζασθαι πλὴν ἑλεγγίδα,
ὄργανον πρῶτος ὁ ἀρῦσιν, ἡμῆρτηκεν· οὐ
γὰρ πρῶτος τῆτος πέφυκεν. ὅρος δὲ τῆτος
πρῶτος ὁ πέφυκεν, ἐφ' ὃ αὐτὸ χρῆσασθαι ὁ
φρόνιμος ἢ φρόνιμος, καὶ ἡ πρῶτος ἕκαστον οἰ-
κειά ὀπίστημι.

A cum accidat eandem esse duorum gene-
rum, quorum neutrum sub altero conti-
netur: sed alterum tantum *genus* necessa-
riò concludi, & omnia quæ supra illud
sunt; quemadmodum ex bipede alatum
vel pedestre animal concluditur.

20 Videre etiam oportet, an esse in aliquo,
quasi substantiæ differentiam tradiderit:
quia non videtur substantia à substantia
differre eo quòd sit alicubi. Idcirco & eos
reprehendunt, qui pedestri & aquatili a-
nimal diuidunt, quasi pedestre & aquatile
significent esse alicubi. An in his non rectè
reprehendunt? quoniam aquatile & ter-
renum non significant esse in aliquo, nec
alicubi, sed quale quid. nam etsi sit in loco
ficcò, æquè erit aquatile; similiterque si
terrenum sit in loco humido, terrenum
erit, non aquatile. Verumtamen si quan-
do differentia significet esse in aliquo, ma-
nifestum erit, eum peccasse qui definiuit.

21 Item videndum est, an affectionem pro
differentia tradiderit; omnis enim affe-
ctio, maior facta essentiam de statu suo di-
mouet: differentia verò non est eiusmodi:
quin potius videtur differentia id seruare,
cuius est differentia, & simpliciter fieri
nequit, vt sine propria differentia quid-
que sit: nisi enim sit pedestre, non erit ho-
mo.

22 Et, vt simpliciter dicam, secun-
dum quæ variatur id quod habet, eorum
nihil differentia illius est; nam omnia quæ
sunt eiusmodi, si maiora fiant, essentiam
de statu suo dimouent. Quocirca qui talem
aliquam differentiam tradidit, peccauit
quoniam omnino non variamur secun-
dum differentias.

23 Peccauit etiam, si cui-
us ad aliquid relati differentiam tradide-
rit, quæ ad aliud quidpiam non referatur;
nam eorum quæ ad aliquid referuntur, e-
tiam differentia referuntur ad aliquid:

quemadmodum & in scientia perspicui po-
test: dicitur enim contemplatiua, & acti-
ua, & effectiua: quorum vnumquodque
significat ad aliquid: est enim alicuius rei
contemplatiua, & alicuius effectiua, & a-
licuius actiua.

24 Considerare etiam oportet, an is qui definit, id tradat, ad quod
naturam referatur vnumquodque eorum
quæ sunt ad aliquid; quibusdam enim ad
nihil aliud vti licet, quam ad id, ad quod
singula referuntur naturam: vt aspectu vti
solum licet ad cernendum. nonnullis verò
& ad aliud quiddam vti licet: vt strigili
haurire aliquis potest; si quis tamen strigi-
lem definiuit, instrumentum ad haurien-
dum, peccauit: quia non ad hoc est com-
parata: eius autem ad quod nata & com-
parata res est, definitio hæc est, id ad quod
vtatur prudens quæ est prudens, & pro-
pria scientia quæ circa quamque rem ver-
satur.

25 Præterea videndum est, an non ad primum accommodauerit, cum ad plura pertineat: vt si quis prudentiam definiat, virtutem hominis, vel animæ: non, rationalis facultatis; nam prudentia primum est virtus facultatis rationalis: etenim secundum hanc & anima & homo prudens esse dicitur. 26 Præterea peccauit, nisi susceptiuum sit id cuius res definita dicitur esse affectio, vel dispositio, vel quidvis aliud. naturâ enim comparatum est, vt omnis dispositio & omnis affectio in eo gignatur, cuius est dispositio vel affectio: quemadmodum & scientia gignitur in anima, cum sit dispositio animæ. Interdum autem in huiusmodi rebus peccant: vt qui dicunt somnum esse imbecillitatem sensus; & dubitationem, æqualitatem contrariarum rationum: & dolorem separationem partium naturâ coniunctarum vi factam. etenim nec somnus inest sensui; deberet autem inesse, si esset imbecillitas sensus. similiter nec dubitatio inest contrariis rationibus, nec dolor inest partibus naturâ coniunctis; dolebunt enim res inanimæ, siquidem dolor eis aderit. Talis est etiam valetudinis definitio, si quidem est symmetria calidorum & frigidorum. necesse enim est valere res calidas & frigidas: quia singulorum symmetria in iis rebus inest, quorum est symmetria: itaque valetudo iis inerit. 27 Accidit præterea, vt qui sic definiunt, reducant id quod fit, ad effectiuum, vel contra. non enim separatio partium naturâ coniunctarum, est dolor, sed effectiuum doloris: nec imbecillitas sensus, est somnus: sed alterum est effectiuum alterius: aut enim propter imbecillitatem somno opprimimur, aut propter somnum sumus imbecilli. Similiterque contrariarum rationum æqualitas videri potest esse effectiuum dubitationis. cum enim in vtramque partem ratiocinamur, & æquè videntur omnia vtroque modo fieri, tum dubitamus vtrum agamus.

28 Præterea secundum omnia tempora inspiciendum est, an alicubi discrepet, vt si quis immortale definierit, quod nunc est interitus expers. animal enim quod nunc est interitus expers, nunc immortale erit. An in hoc non accidit? quoniam illud nunc interitus expers esse, ambiguum est; aut enim non interiisse nunc, significat, aut non posse interire nunc, aut nunc esse eiusmodi vt numquam intereat. Cum igitur dicimus interitus expers nunc esse animal; non hoc dicimus, nunc tale esse animal, sed quod numquam intereat, quod idem est atque immortale. quare non accidit vt nunc immortale sit.

Tom. I.

25 Επί, εἰ μὴ τὸ πρῶτον ἀπέδωκεν, ὅταν τυγχάνῃ πρὸς πλείω λεγόμενον· οἷον, τὸ φρονεῖν, ἀρετὴν ἀνθρώπου, ἢ ψυχῆς, καὶ μὴ τὸ λογιστικόν. πρῶτον γὰρ τὸ λογιστικὸν ἀρετὴ, ἢ φρονεῖν· καὶ γὰρ τὸ τοῦτο, καὶ ἡ ψυχὴ, ἔσ' ὁ ἀνθρώπος φρονεῖν λέγεται. 26 Επί, εἰ μὴ δεκτικὸν ἔστιν, οὗ εἴρηται ὁ ὀλισμέσιον, πάθος, ἢ ἢ ἀφάθεσις, ἢ ὁποῖόν τι ἄλλο, ἢ μὴ τῆκε. πᾶσα γὰρ ἀφάθεσις, ἔσ' ἢ πάθος, εἰ ἐκείνη πέφυκε γίνεσθαι, οὗ ἔστι ἀφάθεσις, ἢ πάθος· κατὰ τὸν ἔσ' ἢ ἐπισημη, εἰ ψυχῆ, ἀφάθεσις οὕσα ψυχῆς. εἴοτε δὲ ἀφάθεσις ἐστὶν ἐν τοῖς τοιοῦτοις· οἷον, ὅσοι λέγουσιν, ὅτι ὕπνος ἔστιν ἀδυναμία * αἰσθησεως· καὶ ἡ ἀπορία, ἰσοτις εἰσιν· πίων λογισμῶν· καὶ ἡ ἀληθειᾶν, ἀφάθεσις τῆς συμφύτων μερῶν μὴ βίας· οὐτε γὰρ ὁ ὕπνος ἔσ' ἀρχὴ τῆ αἰσθησεως· ἔδδ δ', εἴ τῳ ἀδυναμία αἰσθησεως ἔστιν. ὁμοίως δ' οὐδ' ἡ ἀπορία ὑπὸ τῆς * τῆς εἰσιν τοῖς λογισμοῖς· οὐδ' ἡ ἀληθειᾶν τῆς συμφύτων μερῶν ὑπὸ τῆς * ἀλ- γηθεσις γὰρ τὰ ἀψυχα, εἴ τῳ ἀληθειᾶν αὐτοῖς πέφυκεται. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς ὑγείας ὀλισμός, εἴ τῳ symmetria θερμῶν ἔσ' ψυχρῶν ἔστιν· ἀνάγκη γὰρ ὑγαινῆν τὰ θερμὰ καὶ ψυχρὰ· ἢ γὰρ ἐκάστου symmetria, εἰ ἐκείνοις ἔσ' ἀρχὴ, ὡν ἔστι symmetria· ὡσεὶ ἡ ὑγεία ὑπὸ τῆς αὐτοῖς.

27 Επί, ὁ ποιούμενον εἰς τὸ ποιητικόν, ἢ ἀπάπαλιν συμβαίνῃ πῆναί τῶν οὕτως ὀλισμέσιον. ἔ γὰρ ἔστιν ἀληθειᾶν ἢ ἀφάθεσις τῆς συμφύτων μερῶν, ἀλλὰ ποιητικὸν ἀληθειᾶν οὐδ' ἢ ἀδυναμία τῆς αἰσθησεως, ὁ ὕπνος, ἀλλὰ ποιητικὸν θατέρον θατέρον. ἢ τοι γὰρ ἀφάθεσις ἀδυναμία * ὑπνοῦ μὲν, ἢ ἀφάθεσις τῆς ὕπνον ἀδυναμίας μὲν. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀπορίας δὲ δὲ εἰσιν αὐτοῖς ποιητικὸν (εἶ) ἢ τῆς εἰσιν ἰσοτις λογισμῶν. ὅταν γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρω λογισμοῖς ἡμῖν, * ὁμοίως ἀπόρηται φαίνεται κατὰ ἐκάτερον γίνεσθαι, ἀποροῦ μὲν ὁπότερον ἀνὰ πρῶτον μὲν.

28 Επί, καὶ τοῖς χρόνοις πᾶσι ἐπισημη, εἴ που ἀφάθεσις. οἷον, εἰ τὸ ἀθάνατον ὀλισματὸ ζῶον ἀφάρτων νῦν (εἶ). ὁ γὰρ νῦν ἀφάρτων ζῶον, νῦν ἀθάνατον ἔσ' ἢ ἢ ἢ τῆς μὲν τοῦτου οὐ συμβαίνῃ; ἀμφίβολον γὰρ ὅτι νῦν ἀφάρτων (εἶ). ἢ γὰρ ὅτι εἴ ποτε φθάρται νῦν, * σημαίνῃ, ἢ ὅτι ἔσ' ἀθάνατον φθάρται νῦν, ἢ ὅτι τοιοῦτον ἔσ' νῦν, οἷον μὴδέποτε φθάρται. ὅταν οὖν λέγωμεν, ὅτι ἀφάρτων νῦν ἔσ' ζῶον, ἔ τῆς λέγωμεν, ὅτι νῦν τοιοῦτον ἔσ' ζῶον, ἀλλ' οἷον μὴδέποτε φθάρται. τῆς δὲ τὰ ἀθάνατα ὀλισματὸ αὐτὸ ἔσ'. ὡσεὶ ἢ συμβαίνῃ νῦν ἀφάθεσις ἀθάνατον (εἶ).

Gg iiii

γρ. αἰσθησεως
εἰ γὰρ αἰσθησεως, ἀλλὰ ζῶον ὁμοίως εἰ ἀπορία.

γρ. τῆς ἰσοτις
γρ. ἀληθειᾶν

γ. ὑπνοῦ μὲν

γρ. ὁμοίως
πᾶσι τῶν φ.

γ. συμβαίνῃτε

ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς συμβαίνει, ὁ δὲ καὶ τὸν ἄλλον
 λόγον ἀποδοθέν, ἢ ἀρχὴν νῦν, ἢ ἄλλοτερον.
 ὁ δὲ καὶ πῶμα, μὴ ἀρχὴν. ὅτι δὲ εἶναι
 αὐτὸν ἡγεῖται ὡς τὰ τόπων, καὶ ἀπὸ εἰρηται.

Attamen sicubi accidat, ut id quod in de-
 finitione traditum est, nūc in fit, vel prius;
 id verò quod nomine *declaratur*, non in fit;
 certè non idem erit. Utendum igitur est
hoc loco, quemadmodum dictum est.

Loci à comparatione, à disjunctione, & à definitione.

Cap. VII.

¶ *A comparatione. Si alia definitio magis conveniat. 2 Si accessionem recipiat res defi-
 nita, non definitio: 3 vel ambo non simul recipiant. 4 Si duabus rebus propositis, alteri de-
 finitio, alteri definitum magis conveniat: 5 vel alterum aequè; vel alterum non aequè conve-
 niat. 6 ¶ A disjunctione. 7 ¶ A definitione partium definitionis.*

Σ Κατ' ἑαυτὸν δὲ καὶ, εἰ καὶ ἕτερον τι μᾶλλον λέγεται ὁμοίως, ἢ καὶ τὸν ἀποδοθέντα λόγον. οἷον, εἰ ἡ δικαιοσύνη, δυνάμεις τῆ ἴσης ἀφαιρητικῆ· δικαιοσύνη γὰρ μᾶλλον, ὁ παρὰ τὸν ἴσον ἀφαιρητικῆ, τῆ δυνάμει. ὡς τε ὅτι δὲ εἴη ἡ δικαιοσύνη, δυνάμεις τῆ ἴσου ἀφαιρητικῆ· καὶ γὰρ δικαιοσύνη εἴη δὴ μάλιστα, ὁ δὲ δυνάμει ἴσον ἀφαιρητικῆ. 2. Ἐπὶ, εἰ ὁ μὲν ὁμοίως δέχεται ὁ μᾶλλον. ὁ δὲ καὶ τὸν λόγον ἀποδοθέν, μὴ δέχεται. ἢ ἀνάπαλιν, ὁ μὲν καὶ τὸν λόγον ἀποδοθέν, δέχεται. ὁ δὲ ὁμοίως, μὴ. δεῖ γὰρ ἢ ἀμφοτέρω δέχεται, ἢ μηδέτερον, εἴτε δὴ αὐτὸν ὅτι ὁ καὶ τὸν λόγον ἀποδοθέν, ὡς ὁμοίως. 3. Ἐπὶ, εἰ δέχεται μὲν ἀμφοτέρω ὁ μᾶλλον, μὴ ἀμφοτέρω δὲ πῶς ἐπίδοσιν ἀμφοτέρω λαμβάνει. οἷον, εἰ ὁ ἔρως, ἐπιθυμία στυγιοσύνης ὅτιν. ὁ γὰρ μᾶλλον ἔρως, ὁ μᾶλλον ἐπιθυμεί τῆς στυγιοσύνης. ὡς τε ἔχ' ἅμα ἀμφοτέρω ὁ μᾶλλον ἐπιδέχεται. ἔδει δὲ γε, εἴτε αὐτὸν ἴσως. 4. Ἐπὶ, εἰ δύο πῶς ὁμοίως, καὶ ὁ ὁμοίως μᾶλλον λέγεται, ὁ καὶ τὸν λόγον ἢ ἴσως λέγεται. οἷον, εἰ ὁ πῦρ ὅτι σῶμα ὁ λεπτομερέστατον· πῦρ μὲν γὰρ μᾶλλον ἢ φλόξ ὅτι τῆ φωτός· σῶμα δὲ ὁ λεπτομερέστατον, ἢ ἴσως ἢ φλόξ τῆ φωτός· ἔδει δὲ ἀμφοτέρω μᾶλλον πῶς αὐτὸν ὑπερβαίνει, εἴτε αὐτὸν ἴσως. 5. Ἐπὶ, εἰ ὁ μὲν, ὁμοίως ἀμφοτέρω ἀρχὴ τῆς ὁμοίως. ὁ δὲ ἕτερον, μὴ ὁμοίως ἀμφοτέρω ἀλλά τὰ ἕτερα μᾶλλον. 6. Ἐπὶ, εἰ ἀπὸ δύο τὸν ὁμοίως ἀποδοθέν καὶ ἕτερον. οἷον, ὁ καλὸν, ὁ δὲ ὁμοίως ἢ ὁ δὲ ἀκοῆς ἢ δὴ. ὁ δὲ ὅτι, ὁ δυνάμει παρὰ ἢ ποιῆσαι. ἀμφοτέρω γὰρ αὐτὸ, καλὸν τε καὶ οὐ καλὸν ἔσται. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τε καὶ ὅτι ὅτι. ὁ γὰρ δὲ ἀκοῆς ἢ δὴ, αὐτὸν τὰ καλῶ ἔσται. ὡς τε τὸ μὴ ἢ δὴ δὲ ἀκοῆς, αὐτὸν ὡς ἕτερον. τῆς γὰρ αὐτῆς καὶ τὰ ἀπίκναιμα, αὐτὰ ἀπίκναιται δὲ τὰ μὲν καλῶ, ὁ οὐ καλὸν. τὰ δὲ δὲ ἀκοῆς ἢ δὴ, ὁ ἔχ' ἢ δὴ δὲ ἀκοῆς.

CONsiderandum etiam est, an definitum alia oratione magis explicetur, quàm ea quæ tradita fuit. ut si iustitia definiatur facultas æqui distributiva: iustus enim potius est is qui consultò vult æquum distribuere quàm qui potest. quare iustitia non est facultas æqui distributiva: nam & iustus is maximè esset, qui potest æquū distribuere. 2 Præterea videndum est, an res suscipiat intentionem; id verò quod in definitione traditum est, non suscipiat: vel contrà quod in definitione traditum est, recipiat; res autem non item. oportet enim vel ambo recipere, vel neutrum: siquidem idem est, quod in oratione traditur, atque res definita.

3 Præterea, an recipiant quidem ambo intentionem, sed non ambo simul accessionem recipiant. ut si amor sit cupiditas concubitus. nam qui magis amat, non magis cupidus est concubitus. quare non simul ambo intentionem recipiunt: atqui opus esset, si idem essent. 4 Præterea, an duobus propositis, de quo res magis dicitur, de eo minùs dicatur id quod est in definitione. ut si ignis sit corpus tenuissimis partibus constans. nam flamma est magis ignis, quàm lux: minùs verò flamma est corpus tenuissimis partibus constans quàm lux; deberent autem ambo eidem magis inesse, si idem essent.

D 5 Rursus, an alterum æque ambobus propositis conveniat; alterum verò non æquè ambobus, sed alteri magis, alteri minùs. 6 Præterea, an ad duo definitionem accommodavit secundum utrumque: ut si pulchrum definiuit, id quod visu vel auditu iucundum est: & ens, id quod potest pati vel facere. idè enim simul pulchrū & non pulchrū erit: similiterque ens & non ens. nam auditu iucundū, idè erit quod pulchrum. quare quod non est auditu iucundum, idem erit quod non pulchrū. nam & quæ iisdem opponuntur, eadem sunt: opponitur autem pulchro non pulchrum: & ei quod auditu iucundum est, id quod non est iucundum auditu,

pater igitur, idem esse *id quod non est iucundum auditu, & quod non est pulchrum*. Si quid igitur sit aspectu iucundum, non auditu; *id & pulchrū & non pulchrū* erit. Similiter autem probabimus idem esse ens & non ens. 7 Præterea generum & differentiarum & cæterorum omnium quæ in definitionibus traduntur, definitiones loco nominum conficiantur, & videatur an aliquid eorum discrepet.

Α δὴλον οὖν ὅτι ταῦτον, ὃ ἔχῃ ἡδὺ δι' ἀκοῆς, τὰ οὐ καλῶ. εἰ οὖν τί ᾖ δι' ὄψεως μὲν ἡδὺ, δι' ἀκοῆς δὲ μὴ, καλὸν τε καὶ οὐ καλὸν ἔσται· ὁμοίως δὲ δείξομεν, καὶ διότι ταῦτον, ὃν τε καὶ οὐκ ὄν ᾖ. 7 Ἐπὶ, καὶ τῶν ἡρώων, καὶ τῶν διαφορῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ὀρισμοῖς ἀποδιδόμενων, λόγους αὐτῶν τῶν ὀνομαζομένων ποιῶντα, σκοπεῖν εἴ τι διαφορῶν.

Loci ab omiffione.

Cap. VIII.

1 Si omiffum sit id ad quod refertur. 2 Si omiffus sit finis, quia non est expressum id quod postremum est. 3 vel quia generatio, actusve pro fine sumptus est. 4 A differentia omiffa. 5 in definitione appetitionum.

SI verò quod definitur, ad aliquid referatur, vel per se, vel ratione generis; considerare oportet, an non sit in definitione expressum *id ad quod refertur*, vel per se, vel ratione generis. vt si quis scientiam definierit, existimationem immutabilem: aut voluntatem, appetitionem dolore vacuam. omnis enim rei quæ ad aliquid refertur, essentia consistit in relatione ad alterum: quandoquidem unicuique eorum quæ ad aliquid referuntur, idem est essentia, & ad aliquid quodam modo affectum esse: oportebat igitur dicere, scientiam esse existimationem rei scibilis: & voluntatem, appetitionem boni. Similis ratio est, si grammaticam definierit, scientiam litterarum. oportebat enim in definitione id tradere, ad quod ipsa res definita, vel ad quod genus refertur.

2 Videndum est etiam, an alicuius ad quidpiam relati definitio, non per relationem ad finem tradatur. Finis autem in quaque re est, id quod est optimum, vel id cuius gratiâ reliqua sunt. dicendum igitur est, vel quod est optimum, vel quod est postremum: veluti cupiditatem esse, non iucundi, sed voluptatis: huius enim gratiâ etiam iucundum eligimus.

3 Considerare etiam oportet, an id ad quod aptauit, sit generatio vel actus: quia nihil eorum est finis. etenim potius egisse, & genitum esse, finis est quàm gigni & agere. An non in omnibus hoc verum est? ferè enim plurimi malunt voluptate affici, quàm affici defuisse. quare constituent, agere potius esse finem, quàm egisse.

4 Item in quibusdam videndum est, an non definierit quanti, vel qualis, vel vbi sit, vel secundum alias differentias. vt ambitiosus, qualis & quanti honoris appetens sit. omnes enim honorem appetunt. quare non satis est ambitiosum dicere eum qui honoris est appetens: sed adiiciendæ sunt diæ differentia. similiter si auarus desi-

EAN δὲ ἢ πρὸς τὸ ὀριζόμενον, ἢ κατ' αὐτὸ, ἢ κατ' ὃ γένος· σκοπεῖν, εἰ μὴ εἰρηται ἐν τῶν ὀρισμῶν, πρὸς ὃ λέγεσθαι, ἢ κατ' αὐτὸ, ἢ κατ' ὃ γένος· οἷον, εἰ πῶς ὀπισθημῶν ὠρεῖσται ὑπόληψιν ἀμετάπεισον· ἢ τῶν βούλησιν, ὀρεξίν ἀλυπον. πῶς γὰρ τῶν πρὸς τὴν ἔσθια, πρὸς ἕτερον· ὅτι ταῦτον ἡ ἐκάστῳ τῶν πρὸς τὴν εἰρήνην, ὅτι τὸ πρὸς τὴν πῶς ἔχειν. ἔδδ' οὖν πῶς ὀπισθημῶν εἰπεῖν ὑπόληψιν ὀπισθητῶν· καὶ πῶς βύλησιν, ὀρεξίν ἀγαθῶν. ὁμοίως δὲ καὶ, εἰ πῶς γραμματικῶν ὠρεῖσται ὀπισθημῶν γραμματικῶν· ἔδδ' γὰρ ἢ πρὸς ὃ αὐτὸ λέγεσθαι, ἢ πρὸς ὃ ποτε ὃ γένος, ἐν τῶν * ὀρισμῶν ἀπο- γένεσθαι διδόνται.

CAP. IV.

2 Η, εἰ πῶς πρὸς τὴν εἰρημῶν, μὴ πρὸς ὃ τέλος ἀποδίδεται. τέλος δὲ ἐν ἐκάστῳ τὸ βέλτιστον, ἢ οὐ χεῖρον πάλλα. ῥητέον οὖν ἢ ὃ βέλτιστον, ἢ τὸ ἔσχατον· οἷον, πῶς ὀπισθημῶν, ἔχῃ ἡδέος, ἀλλ' ἡδονῆς· ταύτης γὰρ χεῖρον ἐν τῶν ἡδὺ ἀγορεύμεθα.

3 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἡμεῖς ᾖ πρὸς ὃ ἀποδίδωκεν, ἢ ἐνέργεια· ὅθεν γὰρ τῶν τοιούτων, τέλος. μάλλον γὰρ τὸ ἐνεργηκέναι καὶ τὸ γεννηθῆναι, τέλος, ἢ τὸ γίνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ἢ ὅτι πῶς πῶς ἀληθές τὸ τοιούτον; χεῖρον γὰρ οἱ πλείστοι ἡδεσθαι μάλλον βύλονται, ἢ πεπαῦσθαι ἡδόμενοι. ὥστε τὸ ἐνεργεῖν, τέλος αὐτῶν μάλλον ποιοῖντο, τῶν ἐνεργηκέναι. 4 Ἐάλιν ἐπ' ἐρίων, εἰ μὴ διώκει τῶν ποσῶν, ἢ τῶν ποιῶν, ἢ ποῦ, ἢ κατ' ἄλλας διαφορῶν. οἷον, φιλότιμος, ὁποίας καὶ ὁποῖος ὀρεγόμενος ἡμῶν. πῶς γὰρ ὀρεγόμενος ἡμῶν. ὥστ' ὅτι ἀπόχρη φιλότιμοι εἰπεῖν, τὸν ὀρεγόμενον ἡμῶν· ἀλλὰ πρὸς ὃ εἰρημῶν διαφοράς. ὁμοίως δὲ καὶ φιλοχρημῶν,

γρ. σκ. γ. π
ήλιν ὑπὸ
γῆς οἴης.

ὁπόσων ὀρεζόμενος χρημῶν, ἢ ἀκερατῆς, ὁ αἰεὶ
ποίας ἡδονάς. ἔγδ' οὐφ' ὀποιασοῦν ἡδονῆς κε-
τύμενος, ἀκερατῆς λέγει, ἀλλ' οὐπό τίνος. ἢ πᾶ-
λιν, ὡς ὀρίζονται τ' νύκτα, * σκιαὶ γῆς. ἢ τὸν σφ-
σμὸν, κίνησιν γῆς. ἢ τὸ νέφος, πύκνωσιν ἀέρος.
ἢ τὸ πνέμα, κίνησιν ἀέρος. παρθετέον γάρ,
πόσου, καὶ ποίου, καὶ ποῦ, καὶ ὑπὸ τίνος. ὁμοίως
δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ἀπολεί-
πων γάρ ἀφορὰν ἰστίναοῦ, ἔ λέγει τὸ πᾶ-
ν (εἶ). δεῖ δ' αἰεὶ πρὸς τὸ εὐδαιμόνιον ἐπιχειρεῖν.
ἔ γδ' ἰπποσοῦν γῆς κινήσεως, οὐδ' ὀποσοῦν,
σφισμὸς ἔσται. ὁμοίως δ' οὐδ' ἀέρος ὀπποσοῦν,
ἔδ' ὀποσοῦν κινήσεντες, πνέμα ἔσται.

5 Ἐπὶ, ἐπὶ τῶν ὀρεξεων, εἰ μὴ παρθετέται
τὸ φαινόμενον. ἔ εἰφ' ὅσων ἄλλων ἀρμότῃ. οἷς,
ὅτι ἢ βούλησις, ὀρεξις ἀγαθοῦ. ἢ δ' ἐπιθυ-
μία, ὀρεξις ἡδέος. ἀλλὰ μὴ φαινόμενα ἀγα-
θοῦ, ἢ ἡδέος. πολλάκις γάρ λαθάνει τῆς
ὀρεζόμενης, ὅτι ἀγαθόν, ἢ ἡδύ ἐστιν. ὡστ'
ὅσα ἀγαθῶν, ἀγαθὸν ἢ ἡδύ (εἶ), ἀλλὰ φαι-
νόμενον μόνον. ἔδδ' οὖν ἔτω καὶ τὴν ἀπόδοσιν
ποιήσασθαι.

6 Ἐὰν δὲ καὶ ἀποδῶ τὸ εἰρημόνιον, ὅτι
τὰ εἶδη ἀκτέον τὸν πητέμενον ἰδέας (εἶ). οὐ γάρ
ἔστιν ἰδέα φαινόμενα εὐδαιμόνιος. τὸ δ' εἶδος, πρὸς
τὸ εἶδος ὀδοκεῖ λέγεσθαι. οἷς, ἀπεπιθυμία,
ἀσθηδέος. καὶ ἀσβούλησις, * ἀσθαγαθοῦ.
φαινόμενα δὲ ἀγαθοῦ, ὅσα ἔσται ἀσβούλησις.
ὅσα φαινόμενα ἡδέος, ἀπεπιθυμία. ἀρπον
γδ' ὅ (εἶ) ἀσφαινόμενον ἀγαθόν, ἢ ἡδύ.

γρ. αὐτὰγα-
θοῦ ἢ ἔσται
οὐ φαινομέ-
νον ἀγαθοῦ,
αὐτὸ βούλησις.
ἔδδ' φαινομέ-
νον ἢ αἰ.

A niatur, dicēdū est, quot pecuniarū appetē-
sit: aut incontinens, circa quas voluptates
versetur. nō enim, qui à qualicumq; volu-
ptate superatur, incōtinēs dicitur, sed qui
à certa quadā. Idē dicendū est de iis definitio-
nibus, quibus noctē definiūt, vmbra terræ:
vel terræ motū, motionē terræ: vel nubē,
defationē aëris; vel ventū, motionē aëris.
addēdū enim est, quāti, & qualis, & vbi, &
à quo. Similis est ratio ceterorū, quæ sunt
eiusmodi. nā qui differētiā quāvis præter-
mittit, nō dicit quidditatē. oportet sēper
aduersus id quod deest, dirigere argumē-
ta. nō enim quādocūq; terra mota sit, nec
quātauis mota sit, terræ motus erit: simili-
ter nec quomodocūque, nec quātuscūq;
aër motus sit, vētus erit. 5 Itē in appetitio-
nibus definiendis peccatur, si adiectū non sit
id quod videtur: nec non in omnibus aliis,
quibus hoc cōuenit. vt si voluntas defini-
atur appetitio boni: cupiditas verò, appeti-
tio iucūdi: nō autē, eius quod videtur bo-
nū, vel iucundū: sæpe enim qui appetunt,
ignorant, bonū aut iucundum esse. quare
non necesse est, vt bonum vel iucundum
sit, sed vt videatur duntaxat. sic igitur o-
portet etiam expositionē facere. Quod si
id quoque quod dixi, tradiderit; ad ideas
ducendus est, qui ponit ideas esse: quoniā
idea nullius rei est quæ videtur; species
verò ad speciem videtur referri: vt ipsa cu-
piditas est ipsius iucundi, & ipsa voluntas,
ipsius boni. eius autem quod videtur bo-
num, non erit ipsa voluntas: nec eius quod
videtur iucundum, ipsa cupiditas. absur-
dum est enim, esse ipsum apparens bo-
num, vel iucundum.

De abstractis, vel concretis, & de oppositis. Cap. IX.

1. A contrariis, & à coniugatis. 2 Ab eo quod ad genus vel species refertur. 3 A definitione op-
positi, vel relati, 4 vel contrarij. 5 Si oppositum per oppositum definiatur vt habitus per priuatio-
nem, 7 vel contrarium per contrarium. 8 Si in definitione priuationis non explicetur, cuius sit pri-
uatio, & in quo subiecto: 9 Si definitione definiatur id quod non dicitur secundum priuationem.

ΕΤΙ, εἰ μὴ ἢ τῆς ἔξεως ὁ ὀρισμὸς, σκ-
πεῖν ἐπὶ τῆς ἔχοντος. εἰ δὲ τῆς ἔχοντος,
ἐπὶ τῆς ἔξεως. ὁμοίως ἔ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων. οἷς, εἰ τὸ ἡδύ, ὅφ' ὠφέλιμον. καὶ ὁ
ἡδόμενος, ὠφελόμενος. κατὰ τοῦ δὲ εἰπεῖν, ἐν
τοῖς τοῖσδε ὀρισμοῖς ἔσπον πινὰ πλείω ἐνὸς
συμβαίνῃ τὸν ὀριζόμενον ὀρίζεσθαι. ὁ γδ' ἔ ἐπι-
σημῶν ὀριζόμενος, ἔσπον πινὰ καὶ τὴν ἀγνωσίαν
ὀρίζεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπισημῶν, καὶ τὸ ἀνε-
πισημῶν. καὶ τὸ ἐπίστασθαι, καὶ τὸ ἀγνοεῖν. τῆ γδ'
παρθετέου δήλου γνομόμενα, ἔσπον πινὰ καὶ τὰ λαι-
πὰ δηλα γίνονται. σκεπτόν οὖν ἐπὶ πητέτων τῶν
τοῖσδε, μὴ πὶ ἀφορῶν, σοιχείοις χρωόμενον

P Ræterea si habitus definitio propo-
sita sit; spectandum est in eo quod
habet; sin autem eius quod habet, in ha-
bitu. Similis est ratio ceterorum, quæ sunt
eiusmodi, vt si iucūdum est id quod utile,
etiam qui voluptate afficitur, vtilitate af-
ficatur. &, vt vniuersaliter dicā, in huius-
modi definitionibus quodammodo acci-
dit, vt qui definit, plura quā vnum defi-
niat. nam qui scientiam definit, quodam-
modo etiam ignorantiam definit: simili-
térque sciens, & ignorans: nec non scire,
& ignorare. cum enim primum manifestū
fit, quodammodo etiam reliqua manife-
sta fiunt. in iis igitur omnibus, ne quid
discrepet, videndum est ex iis elementis,

quæ sunt ex contrariis, & coniugatis.

2 Præterea in iis quæ ad aliquid referuntur, considerare oportet, an ad quod accommodatum est genus, ad illud aliquid accommodetur etiã species. veluti si existimatio refertur ad existimabile, etiam quædam existimatio refertur ad quoddam existimabile: & si multipulum ad submultipulum, etiam quoddã multipulum ad quoddam submultipulum. nisi enim ita accommodetur, patet esse peccatum. 3 Videre etiam oportet, an oppositi sit opposita definitio veluti, an dimidii definitio sit opposita definitioni dupli. si enim duplum est, quod æquali superat; dimidium est, quod æquali superatur. 4 Eadem est ratio contrariorum. nam contrarii contraria definitio erit secundum vnam quandam contrariorum connexionem. veluti, si utile est, quod est effectuum boni; damnosum est, quod est effectuum mali, vel quod est corruptiuum boni. necesse est enim horum alterum esse contrarium ei quod ab initio dictum fuit. si igitur neutrum sit contrarium ei quod ab initio dictum fuit; patet, neutram ex definitionibus posterius traditis esse contrarii definitionem. quocirca ne ea quidem quæ initio data est, rectè tradita fuit. 5 Quoniam autem nonnulla contraria sunt quæ priuatione alterius dicuntur; (vt inæqualitas videtur esse priuatio æqualitatis: etenim quæ non sunt æqualia, dicuntur inæqualia;) manifestum est, id quod secundum priuationem dicitur contrarium, necessariò definiri per alterum: reliquum verò non item definiri debere per id quod secundum priuationem dicitur: quoniam accideret, vt vtrumque ex vtroque notum fieret. Notandum igitur in contrariis est huiusmodi peccatum. vt si quis definierit æqualitatem esse, quod est contrarium inæqualitati. sic enim æqualitas definitur per id quod secundum priuationem dicitur.

6 Præterea necesse est, vt qui sic definit, ipso definito vtatur in definitione. quod manifestum fiet, si pro nomine accipiat definitio. cum enim nihil inter sit, vtrum inæqualitas dicatur, an priuatio æqualitatis; æqualitas erit, quod est contrarium priuationi æqualitatis. quare ipso definito vsus est.

7 Quod si neutrum contrariorum secundum priuationem dicatur, similiter autè definitio tradita fuerit; veluti bonum esse, quod est contrarium malo; profectò malum erit, quod est contrarium bono. nam eorū quæ ita sunt contraria, similiter definitio tradi debet. itaq; rursus accidit vt ipso definito vtatur. inest enim in mali definitione bonū. quare si bonū est quod est malo contrarium: malum autè dicatur,

A τῶν ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν συσσίγων. 2 Ἐν, ὅτι τῶν πρὸς τὴν σκοπεῖν, εἰ πρὸς τὸ γένος ἀποδίδεται, καὶ τὸ εἶδος πρὸς ἐκείνῳ ἢ ἀποδίδεται. οἷον, εἰ ἢ ὑπόληψις, πρὸς τὸ ὑποληπτόν. ἢ ἢ τῆς ὑπόληψις, πρὸς τὴν ὑποληπτόν. καὶ εἰ τὸ πολλαπλάσιον, πρὸς τὸ πολλοσημέριον. καὶ τὸ πῆ πολλαπλάσιον, πρὸς τὸ πῆ πολλοσημέριον. εἰ γὰρ μὴ ἕτως ἀποδίδεται, δῆλον ὅτι ἠμῶν τῆται.

3 Ορθὸν δὲ καὶ, εἰ τῶ ἀντικείμενου ὁ ἀντικείμενος λόγος. οἷον, εἰ τῶ ἡμίσεος ὁ διπλασίονος τῶ διπλασίονος. εἰ γὰρ τὸ διπλασίον, τὸ ἐστὶ ἴσῳ ὑπερέχει ἡμίσει, τὸ ἐστὶ ἴσῳ ὑπερέχει μόνον.

4 Καὶ ὅτι τῶ ἐναντίων δι' ὡσαύτως. ὁ γὰρ ἐναντίος, τῶ ἐναντίου λόγος ἔσται, καὶ μίαν ἕνα τῶ ἐναντίων συμπλοκῆν. οἷον, εἰ ὠφέλιμον, τὸ ποιητικὸν ἀγαθόν. βλαβερόν, τὸ ποιητικὸν κακόν, ἢ τὸ φαρμακικὸν ἀγαθόν. ἴσῳ γὰρ τούτων ἀναγκάσιον ἐναντίον εἶναι τῶ ἀρχῆς ῥηθέντι. εἰ οὖν μηδέτερον, ἐναντίον τῶ ἀρχῆς ῥηθέντι. δῆλον ὅτι οὐδέτερος δὲ εἴη τῶ ὑπερέχει ἀποδοθέντων, τῶ ἐναντίου λόγος. ὡστ' ἕδ' ὁ εἰς ἀρχῆς ἀποδοθείς, ὁρθῶς ἀποδίδεται.

5 Ἐπεὶ δὲ ἕνα τῶ ἐναντίων γερήσῃ ἰσότητος λέγεται. (οἷον, ἢ ἀισότης, γερήσις ἰσότητος δοκεῖ εἶναι). ἀνισα γὰρ, τὰ μὴ ἴσα λέγεται. δῆλον ὅτι τὸ μὲν καὶ γερήσιν λεγόμενον ἐναντίον, ἀναγκάσιον εἰσέζεσθαι ἀπὸ ἰσότητος τὸ ἄλοιπόν, ὅθεν δὲ ἀπὸ τῶ καὶ γερήσιν λεγόμενον εἰσέζεσθαι. συμβαίνει γὰρ ἀπὸ ἑκάτερον δι' ἑκάτερου γνωρίζεσθαι. ὅπισκεπτεον οὖν ἐν τῶ ἐναντίοις τῶ ῥηθέντι ἀμῶν τῶ. οἷον, εἰς εἰσέζεσθαι τῶ ἰσότητι εἶναι, τὸ ἐναντίον ἀισότητι. ἀπὸ γὰρ τῶ καὶ γερήσιν λεγόμενον εἰσέζεσθαι. 6 Ἐν, τὸν ἕτως εἰσέζομενον, ἀναγκάσιον αὐτῶ τῶ εἰσέζομενον χρῆσθαι. δῆλον δὲ τῶ τῶ, ἔδ' μεταληφθῆ ἀπὸ τῶ ὀνόματος ὁ λόγος.

* ἐπεὶ γὰρ ἀισότητα ὁρῶν διαφέρει εἰπεῖν, ἢ γὰρ ἐπιπέδον ἢ ἀισότης οὐδὲν διαφέρει. ὡστ' αὐτῶ ἀπὸ εἶναι κεχρημένους. ρμ.

7 Ἐὰν δὲ μηδέτερον τῶ ἐναντίων καὶ γερήσιν λέγεται, ἀποδοθῆ δι' ὁ λόγος ὁμοίως. οἷον, ἀγαθόν, τὸ ἐναντίον κακῶ. δῆλον ὅτι κακόν, τὸ ἐναντίον ἀγαθῶ ἔσται. ἢ γὰρ ἕτως ἐναντίων, ὁμοίως ὁ λόγος ἀποδοτέος. ὡστ' πάλιν αὐτῶ τῶ εἰσέζομενον συμβαίνει χρῆσθαι. εἰς γὰρ εἰς τῶ κακῶ λόγῳ τὸ ἀγαθόν. ὡστ' εἰ ἀγαθόν ὅστι, τὸ τῶ κακῶ ἐναντίον. τὸ δὲ κακόν,

ὁδὸν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὅτι τὰ ἀγαθὰ ἐναντίον· ἔστι ἀγαθὸν ὁ ἐναντίον τὰ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίω. δῆλον οὖν ὅτι αὐτὰ κέχρηται.

8 Ἐπὶ, εἰ τὸ χεῖρ φέρουσιν λεγόμενον ἀποδίδει, μὴ ἀπέδωκεν οὐ ὅτιν ἢ φέρουσιν· οἷον, τῆς ἐξέως, ἢ τῆς ἐναντίου, ἢ ὅπου οὐκ ἔστι φέρουσιν· καὶ εἰ μὴ ἐπὶ πέφυκε γίνεσθαι, παρεσέθηκεν, ἢ ἀπλῶς, ἢ ἐπὶ ὡς πρῶτον πέφυκε γίνεσθαι· οἷον, εἰ πῶς ἀγνοία εἰπὼν φέρουσιν, μὴ ὅτι φέρουσιν εἶπεν· ἢ μὴ παρεσέθηκεν, ἐπὶ ὡς πέφυκε γίνεσθαι· ἢ παρεσέθηκεν, μὴ ἐπὶ ὡς πρῶτον ἀπέδωκεν· οἷον, * ὅτι οὐκ ἐπὶ τὰ λογικῶν, ἀλλ' ἐπὶ ἀνθρώπων, ἐν ψυχῇ. εἰ γὰρ ὅτι οὐκ οὐκ τούτων μὴ ποιήσῃ, ἢ μὴ ἔθηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ, εἰ πῶς τυφλότητα, μὴ ὅτι φέρουσιν ἐπὶ ὄφθαλμῶν εἶπε. δεῖ γὰρ τὸν καλῶς ἀποδιδόντα τὸ πῶς ἔστι, καὶ πῶς ὅτιν ἢ φέρουσιν ἀποδιδόναι, καὶ πῶς ὅτιν ἔφερον μόνον.

γ. ὅτι ἐπὶ τῷ λογιστικῷ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ πῶς

9 Ὅσον δὲ καὶ, εἰ μὴ λεγόμενον χεῖρ φέρουσιν, φέρουσιν ὡρίστατο· οἷον, καὶ ὅτι τῆς ἀγνοίας δόξειεν ἀπὸ ἀρχῆς ἐπὶ τὴν αἰσθητικὰ, τοῖς μὴ κατ' ἀπόφασιν πῶς ἀγνοία λέγεται. ὅ γὰρ μὴ ἔχον ὅτι φέρουσιν, οὐ δοκεῖ ἀγνοῖαν, ἀλλὰ μάλλον ὅτι διηπατημένον. δεῖ ἔτε τὰ ἀψυχα, ἔτε τὰ παιδία * φέρουσιν ἀγνοῖαν. ὡς τ' ἐπὶ φέρουσιν ὅτι φέρουσιν ἐπὶ ἀγνοία λέγεται.

γ. λέγεται

an quod est bono contrarium, nihil interest: certè bonū erit, quod est boni contrario cōtrariū. patet igitur, eum qui definiuit, ipso definito vsū esse. 8 Præterea videndū est, an id explicans quod secundū priuationem dicitur, nō exposuerit id cuius est priuatio: veluti habitusne, an contrarii, an cuiusvis priuatio sit: & an non adiūxit id, in quo vt gignatur simpliciter, vel in quo primo vt gignatur, naturā comparatū est: vt si quis, cū dixerit ignorantiam esse priuationē, non dixerit esse priuationē scientiæ: aut non adiūxerit id, in quo vt gignatur, naturā cōparatum est: aut cū id adiūxerit, non exposuerit id in quo primo: vtputā non dixerit in facultate anima rationali, sed in homine, vel in anima: nam si quiduis horum non fecerit, peccabit. Similitérque si cæcitatem non dixerit esse aspectus priuationem in oculo. debet enim is qui rectè explicat quid priuatio sit, etiam cuius sit priuatio, declarare, & quid sit id quod priuatum est. 9 Videre etiam oportet, an priuatione definierit id quod non dicitur secundū priuationem: quod quidem vitium & in ignorantia definitione inesse videbitur iis qui non ponunt ignorantiam secundū negationem, quod enim non habet scientiam, non videtur ignorare, sed potiùs quod decipitur. idcirco nec res inanimas, nec infantes ignorare dicimus. quapropter ignorantia non dicitur secundū priuationem scientiæ.

B

Loci à casibus, ab idea, & ab homonymia.

Cap. X.

1 A casibus. 2 Ab idea. 3 Ab homonymia.

ΕΤΙ, εἰ τῶν ὁμοίων τῆς ὀνόματος πτώσεων, αἱ ὁμοίαι τῆς λέξεως πτώσεως ἐφαρμότῃσιν. οἷον, εἰ ὠφελίμων, ὅ ποιητικὸν ὑγείας· ὠφελίμως, τὸ ποιητικῶς ὑγείας· καὶ ὠφελικῶς, τὸ πεποιητικῶς ὑγείας.

2 Σχεπεῖν δὲ καὶ ὅτι πῶς ἰδέαν, εἰ ἐφαρμόσῃ ὁ λέξτεῖς ὅρος. ἐπὶ οἰών γὰρ ἔσονται. οἷον, ὡς Πλάτων ορίζειται, τὸ θνητὸν παρεσάπτων ἐπὶ τοῖς τῶν ζώων ὀρισμοῖς. ἢ γὰρ ἰδέα οὐκ ἔστι θνητή, οἷον, ἀθάνατος. ὡς τε οὐκ ἐφαρμόσῃ ὁ λόγος ὅτι τῆς ἰδέας. ἀπλῶς δὲ, οἷς παρεσκαίται ὅ ποιητικὸν, ἢ παθητικὸν, ἀνάγκη ἀφωσθῆναι ὅτι τῆς ἰδέας τὸν ὅρον· ἀπατεῖς γὰρ καὶ ἀκίνητοι δοχεῖσιν αἱ ἰδέαι τοῖς λέξεσιν ἰδέας (εἶ). πρὸς δὲ τούτοις εἰ τοῖς

γ. εἰ τῶν καθ' ὁμοιότητα λέξεων, ἢ καὶ λ. κ.

3 Ἐπὶ, * ὅτι τῶν κατ' ὁμωνυμίαν λεγόμενων, εἰ ἓνα λόγον κοινὸν ἀποφύτων ἀπέδωκε.

PRæterea videndum est, an similibus nominis casibus similes orationis casus conueniant. veluti, si vtile est, quod est accommodatum ad sanitatem efficiendam: vtiliter, est accommodatè ad sanitatem efficiendā: & vtilitatē attulit, quod effecit sanitatē. 2 Considerare etiā oportet, an idea cōueniat definitio quæ dicta est. quoniam in nōnullis hoc nō accidit. veluti si quis ita definiat, vt Plato definit, qui verbum mortale adiicit in animalium definitionibus: etenim idea nō est mortalis, vt ipse homo. quare non aptabitur definitio ad ideam. simpliciter autem, quibus adiūgitur effectiuum, aut patibile, necesse est eorum definitionem non conuenire ideæ: quoniam ideæ impatibiles & immobiles esse videntur iis qui dicunt ideas esse. & contra hos etiam huiusmodi rationes valent. 3 Præterea in iis quæ secundū homonymiam dicuntur, videndum est, an vnam communem omnium definitionem tradiderit. nam

D

nam ea quorum vna est ad *commune* nomē accommodata definitio, synonyma sunt. Quare tradita definitio, nullius eorum *propria est*, quæ sub nomine continentur: quippe cum equè ad omnia *significata verbum* homonymum aptetur. 4 Hoc vitio laborat etiam vitæ definitio à Dionysio tradita, si quidem est motus generis quod alitur, naturâ insitus, consequens: quoniã hoc non magis animalibus quàm plantis inest: vita autem non secundum vnã speciem dici videtur, sed alia animalibus, alia plantis inest. 5 Accidit igitur etiam, vt consultò sic tradatur definitio, quasi omnis vita *sit* synonyma, & dicatur secundum vnã speciem. sed nihil etiam vetat, quominus *aliquis* perspicuus homonymiam, ac volens alterius definitionem tradere non animaduertat se non propriam sed amborum communem definitionem tradere. sed nihilominus, si quis vtrouis modo fecit, peccauit. 6 Quia verò quædam homonyma latent; is quidem qui interrogat, quasi synonymis vti debet: quoniam alterius *significati* definitio alteri non conueniet: proinde eo modo videbitur non definiuisse, quãdoquidem opus est, vt synonymum omnibus conueniat. at is qui respondet, distinguere debet. 7 Quoniam autem nonnulli eorum qui respondent, quod synonymum est, aiunt esse homonymum, quãdo non omnibus conuenit tradita definitio: quod verò est homonymum, aiunt esse synonymum, si vtrisque *significatis* conueniat; idcirco prius ex confesso constituendum est de his, aut prosyllogismis probandum, esse homonymum, vel synonymum, vel vtrūlibet. facilius enim concedunt, qui non prospiciunt quid euenturum sit. Quod si *inter disputantes* non conuenierit, ac dicat aliquis, id quod est synonymum, esse homonymum, propterea quod non conuenit huic quoque definitio quæ data est, considerare oportet; an huius definitio conueniat etiam reliquis. patet enim synonymum *id* cum reliquis fore. alioqui plures erunt reliquorum *significatorum* definitiones. nam duæ sunt ad nomen *accommodata* definitiones, quæ ipsis conueniunt: nempe prior quæ data est, & posterior. 8 Rursus, si quis, cum aliquid eorum definierit, quæ multis modis dicuntur, cumque definitio non omnibus *significatis* conueniat, homonymum quidem esse non dicat, sed neget nomen omnibus conuenire, quia nec definitio *conuenit*: aduersus hunc dici debet, appellatione eã vtendum esse, quæ tradita est & recepta, nec moueri debere quæ sunt eiusmodi. Quædam tamen non ita dicenda sunt, vt multi dicunt.

Tom. I.

A σιωνύμα γδ, ὡν εἷς ὁ καὶ τοῦ ὀνόματι λέγεται. ὡς τὸ σπένδον τῆς ἰσθμῶν ὀνομασθεῖς ὄρεος ὅτι ὁμοίως ὅτι πᾶσι, ὅ ὁμοῦνον ἐφαρμόθη.

4 Πέποντε δὲ τῆς καὶ ὁ Διονυσίου τῆς ζωῆς ὄρεος, εἰ τὸ ὅτι κινήσεις γῆραι, ἀρεσίου, σύμφυτος, ἀσφαλοῦς ὄρεος. σπένδον γὰρ μάλλον τῆς τῆς ζωῆς, ἢ τοῖς φυτοῖς ἰσθμῶν. ἢ δὲ ζωὴ οὐ κατὰ ἐν εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι. ἀλλ' ἐτέρως μὲν τοῖς ζωῆς, ἐτέρως δὲ τοῖς φυτοῖς ἰσθμῶν.

5 Ενδέχεται μὲν οὖν καὶ καὶ παραίρεσιν οὕτως ἀποδοῦναι τὸν ὄρεον, ὡς σιωνύμου ὅτι κατὰ ἐν εἶδος πάσης τῆς ζωῆς λεγόμενης. οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ σιωνύμου τὴν ὁμοῦν μίαν, ὅ ἰσθμῶν βουλόμενον τὸν ὄρεον ἀποδοῦναι, * λαθεῖν μὴ ἰδόν, ἀλλὰ κοινὸν ἀμφοῖν λέγον γρ. λαθεῖν ἀποδοῦναι. ἀλλ' ὡς ἐν ἡτήον, εἰ ὁποτέρωσιν πεποίηκεν, ἢ μὴ τῆς.

6 Ἐπεὶ δὲ ἐνία λαθεῖν τῆς ὁμοῦν μίαν, ἐρωτῶντι μὲν ὡς σιωνύμου λεγόμενης. οὐ γὰρ ἐφαρμόθη ὅ ἰσθμῶν ὄρεος ὅτι ἰσθμῶν. ὡς τε δοξῆ οὐχ ὡς λέγεσθαι καὶ ἰσθμῶν. δεῖ γὰρ ὅτι πᾶσι, ὅ σιωνύμου ἐφαρμόθη. αὐτὰ δὲ ἀποκριτοῦ μὲν ἀφαιρετέον.

7 Ἐπεὶ δὲ ἐνίοι τῆς ἀποκριτοῦ μίαν, ὅ μὲν σιωνύμου, ὁμοῦν μίαν φασιν ὅτι, ὅτι μὴ ἐφαρμόθη ὅτι πᾶσι ὁ ἀποδοθεῖς λέγεται. ὅ δὲ ὁμοῦνον, σιωνύμου, εἰ ἐπ' ἀμφοῖν ἐφαρμόθη. ἀσφαλοῦς ὄρεος ἰσθμῶν, ἢ ἀσφαλοῦς ὄρεος, ὅτι ὁμοῦνον, ἢ σιωνύμου, ἢ ὁποτέρωσιν αὐτῆς. μάλλον γὰρ συγχωρεῖσιν οὐ παραίρεσιν ὅ συμβεβηκότων. ἀλλ' ὅ μὴ ἰσθμῶν ὁμοῦν μίαν, φῆ τις ὅ σιωνύμου, ὁμοῦν μίαν ὅτι, ἀλλ' ὅ μὴ ἐφαρμόθη καὶ ὅτι τούτου τὸν ἀποδοθέντα λέγον. σκαπεῖν, εἰ ὁ ἰσθμῶν λέγεται ἐφαρμόθη καὶ ὅτι τὰ λοιπὰ. δὴλον γὰρ, ὅτι σιωνύμου αὐτῆς ἰσθμῶν τοῖς λοιποῖς. εἰ δὲ μὴ, πλείους ἔσονται ὄρεοι * τοῖς λοιποῖς. δύο γὰρ οἱ καὶ τοῦ ὀνόματι γρ. λαθεῖν λέγον ἐφαρμόθουσιν ἐπ' αὐτὰ, ὅ, τε ἀσφαλοῦς ἀποδοθεῖς, καὶ ὁ ὕστερος.

8 Πάλιν, εἰ τις ὄρεος μίαν τῆς πολλὰ ὡς τῆς λεγόμενης, καὶ τῆς λέγον μὴ ἐφαρμόθητος ὅτι πᾶσι, ὅτι μὲν ὁμοῦνον μὴ λέγον, ὅ δὲ ὄνομα μὴ φαίη ἐφαρμόθη ὅτι πᾶσι, ὅτι οὐδὲ ὁ λέγεται. ῥητέον ὅτι τὸν ἰσθμῶν, ὅτι τῆς μὲν ὀνομασθεῖς δὲ λεγόμενης τῆς ἀσφαλοῦς καὶ ἀσφαλοῦς, καὶ μὴ κινεῖν τὰ ῥητέον. ἐνία δὲ οὐ λεκτέον ὁμοῦν μίαν τοῖς πολλοῖς.

Hh

De verborum coniunctorum definitione.

Cap. XI.

1 A detractiōe. 2 Si nomina cum nominibus commutentur: 3 & ignotiora pro notioribus accipiantur: 4 vel significatio mutetur: 5 vel non differentia, sed generis mutatio fiat.

ΕΑΝ δὲ τῶν συμπεπλεγμένων ἑνὸς ἀποδοθῆ ὁ ὅρος, σκοπεῖν, ἀφαιρουῶτα τὸν θατέρον τῶν συμπεπλεγμένων λόγον, εἰ καὶ ὁ λοιπός, τῶ λοιποῦ. εἰ γὰρ μὴ, δὴλον ὅτι οὐδὲ ὁ ὅλος, τῶ ὅλου. οἷον, εἰ ὠρίσαστο γραμμῶν πεπερασμένῳ ὀρθῷ, πᾶς ὀρθοῦ ἔχοντος πέρατα, οὐδὲ μέσον ὀρθοῦ τοῖς πέρασιν. εἰ τῆς πεπερασμένης γραμμῆς λόγος ὅτι πέρασ ὀρθοῦ ἔχοντος πέρατα. τῶ ὀρθοῦ δὲ λοιπὸν δειξέτω, οὐδὲ μέσον ὀρθοῦ τοῖς πέρασιν. ἀλλ' ἢ ἀπειρος οὔτε μέσον, οὔτε πέρατα ἔχει, ὀρθῶν δὲ ὅτιν. ὥστε οὐκ ἔστιν ὁ λοιπός, τῶ λοιποῦ λόγος.

2 Εἰ, εἰ οὐκ ἔστιν ὄντος τῶ ὀριζόμενου, ἰσοκῶλος ὁ λόγος ἀπεδοθῆ τῶ ὀριζομένου. ἰσοκῶλος δὲ λέγεται ὁ λόγος εἰς, ὅτε ὅσα πᾶσιν ἢ τὰ συγκείμενα, πᾶσιν καὶ τὰ ἐν τῶ λόγῳ ὀνόματα ἢ. ἀνάγκη γὰρ ἐν τοῖς τριούτοις αὐτῶν τῶ ὀνομάτων μεταλλαγῶν * γίνεσθαι, ἢ πᾶσιν, ἢ ἑνὶ. ὅτι οὐδὲ πλείων, ἢ ὀλίγων, ὀνόματα εἴρηται. δεῖ γὰρ τὸν ὀριζόμενον, λόγον ἀπὸ τῶ ὀνομάτων ἀποδοθῆναι, μάλιστα μὲν τῶ πᾶσιν. εἰ δὲ μὴ, τῶ πλείων. ἔτω μὲν γὰρ ἔ ὅτι τῶ ἀπῶν, ὁ τοῦ ὀνοματος μεταλλαγῶν, οὐκ ὀριζόμενος εἶν. οἷον, ἀπὸ λωπίσ ἰμάτιον.

3 Εἰ δὲ, μείζων ἢ ἀμείνων, εἰ καὶ ἀγνωστοτέρων ὀνομάτων πᾶσιν μεταληψίαν ἐποίησατο. οἷον, ἀπὸ τῶ ἀνθρώπου λευκοῦ, βροτὸν ἀργόν. ἔτε γὰρ ὠρίσασ. ἢ ἦτον τε σαφές, οὕτω ῥηθῆν. 4 Σκοπεῖν δὲ καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶ ὀνομάτων, εἰ μὴ τῶ ἑνὸς ἐπὶ σημαίνῃ. οἷον, ὁ πᾶσιν θεωρητικῶν ὀπισθῆμι, ἑποληψίαν θεωρητικῶν εἰπῶν. ἢ γὰρ ἑποληψίαν τῇ ὀπισθῆμι οὐ ταύτην. δεῖ δὲ γε, εἴτε μὲν ἔ ὅλον ταύτην εἶν. οἷον, μὲν γὰρ θεωρητικόν, κοινόν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις ὅτι. οἷον, λοιπὸν, ἀφθορον.

5 Ἐπὶ, εἰ θατέρον τῶ ὀνομάτων μεταληψίαν ποιούμενος, μὴ τῆς ἀφθορίας, ἀλλὰ τῶ ἡμῶν πᾶσιν μεταλλαγῶν ἐποίησατο. κατὰ τὸ ὅτι τῶ ἀφθῶν ῥηθέντος. ἀγνωστοτέρων γὰρ ἢ θεωρητικῆ, τῆς ὀπισθῆμις. οἷον, μὲν γὰρ, ἡμῶν. οἷον, ἀφθορία. πᾶσιν δὲ γνωστοτέρων οἷον ἡμῶν. καίνοτερον. γὰρ.

A S In autem alicuius coniuncti definitio tradita fuerit, videndum est, detracta alterius partis definitione, an & reliqua sit reliquae partis definitio. si enim secus, manifestum est, ne totam quidem totius definitionem esse. ut si quis lineam finitam rectam definiat, extremum plani habentis extrema, cuius medium adiungitur extremis: si finitae lineae definitio est, extremum plani habentis extrema; recti esse oportet reliquam definitionem, id est, cuius medium adiungitur extremis. at qui linea infinita neque medium neque extrema habet, recta tamen est: quare non erit reliqua oratio, eius quod reliquum est, definitio. 4 Praeterea videndum est, an, cum compositum sit id quod definitur, definitio tradita sit totidem membris constans quod definitum. Totidem membris constare dicitur definitio, quando quot sunt composita, tot sunt in definitione nomina & verba. necesse est enim in huiusmodi definitionibus commutationem ipsorum nominum fieri, aut omnium, aut quorundam: quando quidem nihilo plura nomina, nunc, quam antea, dicta sunt: oportet autem eum qui definit, orationem pro nominibus tradere, maximè quidem omnium; sin minus, saltem plurimorum. Sic enim & in iis quae simplicia sunt, res se habet: nam qui nomen cum nomine commutabit, numquam definit: ut si pro indumento dicat vestimentum.

3 Praeterea gravius peccatum est, si ignotiora nomina assumat; ut pro homine albo, mortalem candidum: quia nec definiuit; & ita dictum minus perspicuum est.

4 Videndum est etiam in nominum commutatione, an non idem adhuc significet: ut qui dixit contemplatiuam scientiam esse existimationem cōtemplatiuam. nam existimatio non est idem quod scientia. at qui idem sit, oportet: si quidem & totum, idem futurum est. etenim verbum illud, contemplatiuum, commune est ambabus orationibus; quod autem reliquum est, diuersum est. 5 Praeterea videndum est, an alterius tantum nominis commutatione facta, non differentiam sed genus mutauerit: ut in eo quod modò dixi, viderelicer. ignotius enim est verbū cōtemplatiua, quam scientia: quoniam hoc est genus; illud, differentia. ceteris autem omnibus notius est genus, utpote quod est cōmunius.

unde non generis, sed differentia commutationem fieri oportebat; quia haec est ignotior. 6 An haec reprehensio ridicula est: nihil enim verat, differentiam notissimo nomine significari; genus non item: cum autem ita se habent, patet, generis, non differentiae nomen esse mutandum. Si vero non nomen pro nomine, sed orationem pro nomine assumat; patet, differentiae potius quam generis definitionem tradendam esse: quia notificandi gratia definitio traditur: minus enim differentia, quam genus, nota est.

A ὥστε ἔτι τῶ γένους, ἀλλὰ τὴ διαφορὰς ἔδει τὴ μεταλήψιν ποιήσατο, ὅτι ἀγνωστότερον ἔστι. 6 Ἡ τῶτα μὲν γελοῖον ὁ ἔπιτιμημα; ὁ δὲ γὰρ πωλύς, τὸ μὲν διαφορὰν, τὸ γινώσκοντα ὀνόματι εἰρηάζ. ὁ δὲ γένος, μὴ οὕτω δὲ ἐχόντων, δὴλον ὅτι τῶ γένους, ἔτι τὴ διαφορὰς, καὶ τοῦ ὀνόματος πῶ μεταλήψιν ποιητέον. εἰ δὲ μὴ ὀνομαστικὸν ὄνομα, ἀλλὰ λέγειν αὐτὸ ὀνόματος μεταλαμβάνει. δὴλον ὅτι τῶ διαφορὰς μᾶλλον, ἢ τῶ γένους, ὀρισμὸν ἀποδοτέον. ὅτι τῶ γινώσκοντα χάριν ὁ ὀρισμὸς ἀποδίδεται. ἢ τῶ γὰρ ἢ διαφορὰ τῶ γένους * γινώσκοντα.

γινώσκοντα

Varij loci.

Cap. XII.

1 Si differentiae definitio conueniat etiam alij rei. 2 Si res definita numeretur in iis quae sunt: definitione vero significetur id quod non est. 3 Si definitio non specialiter explicet id ad quod res definita refertur. 6 Si definitio non conueniat rei simpliciter, sed rei perfecta. 7 Si id quod per se est optabile, sic definiatur quasi propter aliud sit optabile.

Si vero differentiae definitionem tradidit, considerare oportet an alii cuiusdam communis sit definitio quae data est. ut cum imparem numerum dixit esse numerum qui medium habet; exponendum est, quomodo medium habeat. nam verbum, numerus, commune est utrisque orationibus: & pro imparis vocabulo sumpta est oratio. sed & linea & corpus habent medium, cum non sint imparia. quare non erit haec definitio imparis. quod si multis modis dicitur id quod medium habet; explicandum est quomodo medium habeat. Ergo reprehensio locum habebit, seu syllogismus, quo probabitur non fuisse definitum.

B E I δὲ τῶ διαφορὰς τὸν ὄρον ἀπέδωκε, ὁμοίως, εἰ καὶ ἄλλου τινὸς κοινὸς ὁ ἀποδοθεὶς ὄρος. οἷον, ὅταν πειρήσῃ ἀριθμὸν, ἀριθμὸν μέσον ἔχοντα εἶπη, ὅτι ἀριθμὸν ὅπως μέσον ἔχοντα. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς, κοινὸς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις ἕως ἀρχῆς. τῶ δὲ πειρήσῃ, μετέληται ὁ λόγος. ἔτι δὲ καὶ γραμμῆ, καὶ σώμα, μέσον, ἔτι πειρήσῃ ὄντα. ὥστε οὐκ ἀπὸ εἶη ὁ ὀρισμὸς οὐκ τῶ πειρήσῃ. εἰ δὲ πολλαχῶς λέγεται ὁ μέσον ἔχον, ἀριθμὸν ὅπως μέσον ἔχον. ὥστε ἢ ἔπιτιμησις ἔσται, ἢ συλλογισμὸς, ὅτι οὐχ ὀρίσται.

2 Rursus, si id, cuius definitionem tradidit, est in numero eorum quae sunt; quod vero definitioni subiicitur, non est in numero eorum quae sunt. ut si album definierit, colorem eum igne permixtum: quia fieri nequit ut res incorporea cum corpore misceatur: quare non potest esse color cum igne mixtus: album vero est. 3 Praeterea quicumque in iis quae ad aliquid referuntur, definiendis non explicant distincte id ad quod referuntur, sed plura complectuntur: aut omnino, aut ex parte mentuntur. ut si quis dixerit medicinam esse scientiam eius quod est: nam si medicina nullius eorum quae sunt, scientia est: patet oratione omnino falsam esse: at si alicuius est, alicuius non est, ex parte falsam esse. debet enim esse omnium: siquidem per se non per accidens dicitur esse scientia eius quod est, quemadmodum in aliis, quae ad aliquid referuntur, res se habent: omne enim scibile ad scientiam refertur. similiter autem & in aliis sit:

C 2 Πάλιν, εἰ οὐ μὲν τὸν λόγον ἀποδίδωσι, τῶ ὄντων ἔστι. ὁ δὲ ἕως τὸν λόγον, μὴ τῶ ὄντων. οἷον, εἰ ὁ λευκὸν ὀρίσται, χρομα πρὸς μεμιγμένον. ἀδιώατον γὰρ, ὁ ἀσώματον μιχθῆναι σώματι. ὥστε οὐκ ἀπὸ εἶη χρομα πρὸς μεμιγμένον. λευκὸν δὲ ἔστιν.

3 Επὶ, ὅσοι μὴ ἀφαιροῦσιν ἐν τοῖς πρὸς τι, πρὸς ὁ λέγεται, ἀλλ' ἐν πλείοσι πειράζοντες εἶπον, ἢ ὅλως, ἢ ὅτι τι ψεύδονται. οἷον, εἰ τίς πῶ ἰατρικῶν, ὅτι ἐπιτιμησὶν. εἰ μὲν γὰρ μηδενὸς τῶ ὄντων, ἢ ἰατρικῆ, ὅτι ἐπιτιμησὶν. δὴλον ὅτι ὅλως ὁ λόγος ἔψεύσται. εἰ δὲ, τινὸς μὲν, τινὸς δὲ μὴ, ὅτι τι ἔψεύσται. διὲ γὰρ πῶτος, εἴωρ καὶ αὐτὸ, καὶ μὴ καὶ συμβεβηκὸς ὄντος οἷον λέγεται. καθάωρ ὅτι τῶ ἄλλων ἔχεται τῶ πρὸς τι. πῶ γὰρ ὅτι ἐπιτιμησὶν, πρὸς ὅτι ἐπιτιμησὶν λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῶ ὄντων.

ἅπαντα ἀντιτρέφει πάντα τὰ πρὸς τι· πρῶτον γὰρ ἔπισητόν, πρὸς τι. 4 Ἐπί, εἴτε ὁ μὴ καθ' αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ συμβεβηκὸς πρὸς ἀποδοῖσιν ποιῶντος, ὁρῶντος ἀποδίδωσιν· οὐ πρὸς ἓν, ἀλλὰ πρὸς πλείων ἕκαστον αὐτῶν πρὸς τι λέγεται. ὁ δὲ γὰρ κωλύει, τὸ αὐτὸ, καὶ ὄν, καὶ λυκόν, καὶ ἀγαθὸν εἶ). ὥστε ὁ πρὸς ὁποιοῦν τούτων ἀποδοῖς, ὁρῶντος δὲ εἶη ἀποδοῖς, εἴτε ὁ καὶ συμβεβηκὸς * ἀποδοῖς, ὁρῶντος ἀποδίδωσιν. 5 Ἐπί δὲ, ἀδιώατον, τὸν τοιοῦτον λόγον, ἴδμεν τὸ ἀποδοθέντος εἶ). οὐ γὰρ μόνον ἢ ἰατρικὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἔπισητῶν αἰ πολλὰ πρὸς ὄν λέγονται. ὥστε ἕκαστη, ὄντος ἔπισητης ἔσται. δῆλον οὖν, ὅτι οὗτος ὁ δὲ μίαις ἔπισητης ἔστιν ὁρισμὸς· ἴδμεν γὰρ, καὶ ἔχειν δὲ τὸν ὁρισμὸν εἶ).

γρ. ἀποδοῖς

6 Εἰνίστε δὲ ὁρίζονται, οὐ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὅτι ἔχον, ἢ τετελεσμένον. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν κλέπτου ὄρος· εἴτε ἔστι ῥήτωρ μὴ, ὁ διωάμενος τὸν ἕκαστον πιθανόν θεωρεῖν, καὶ μηδὲν * παρὰ κλείπτων. κλέπτῃς δὲ, ὁ λάθρα λαμβάνων· δῆλον γὰρ, ὅτι * τοιοῦτος ὢν, ἀγαθὸς ἕκαστος· ὁ μὴ, ἀγαθὸς ῥήτωρ· ὁ δὲ, ἀγαθὸς κλέπτῃς ἔσται. οὐ γὰρ ὁ λάθρα λαμβάνων, ἀλλ' ὁ βλαβήριος λάθρα * λαμβάνων, κλέπτῃς ἔστι.

γ. παρὰ κλείπτων
γ. τι ὡς ἰκαπέρος, ὁ μὴ αἰ.

γ. λαβῆν

7 Ἰάλιν, εἰ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν, ὡς πρᾶξικόν, ἢ ποιητικόν, ἢ ὁπωσιῶν δι' ἄλλο αἰρετόν ἀποδίδωκεν. οἷον, πρὸς δικαιοσύνην, νόμων σωσικῶν εἰπῶν· ἢ πρὸς σοφίαν, ποιητικῶν βιδαμονίας. τὸ γὰρ ποιητικόν, ἢ σωσικόν, τῶν δι' ἄλλο αἰρετῶν. 8 Ἡ ὁ δὲ μὴ κωλύει, τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν, καὶ δι' ἄλλο εἶ) αἰρετόν. 9 Οὐ μὴ ἀλλ' ὁ δὲ ἢ τὸν ἢ μὴ τῆκεν ὁ οὕτω δὲ σαμῶτος τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν. * ἕκαστου γὰρ τὸ βέλτιστον, εἰ τῆ οὐσία μάλιστα· βέλτιστον δὲ τὸ δι' αὐτὸ εἶ) αἰρετόν, τῶν δι' ἕτερον· ὥστε τὸ καὶ τὸν ὁρισμὸν ἔδει μᾶλλον σημεῖν.

γ. ἕκαστου

A quoniam omnia relata recipiuntur: omne enim scibile ad aliquid refertur. 4 Præterea si is qui non per se, sed per accidens rem explicat, rectè explicet; certe non ad unum, sed ad plura referetur unumquodque eorum quæ sunt ad aliquid: nihil enim prohibet, quominus idem & ens, & album, & bonum sit. quocirca quia ad quoduis horum referendo explicat, rectè explicat; si modò is qui per accidens explicat, rectè explicat. 5 Præterea fieri nequit ut huiuscemodi definitio propria sit rei quæ explicatur: nõ solum enim medicina, sed multæ aliæ scientiæ referuntur ad id quod est. quapropter unaquæque erit scientia eius quod est. patet igitur, hanc nullius scientiæ definitionem esse: quia propriam non communem definitionem esse oportet. 6 Interdum verò definiunt, non rem nudam, sed rem bene se habentem, seu perfectam. talis autem est & oratoris & furis definitio: si quidem orator est, qui quod in quaque re ad persuadendum valet, perspicere potest, ac nihil omittit: fur autem, qui clam accipit. patet enim utrumque, cum talis sit, bonum esse: id est, alterum, bonum oratorem; alterum, bonum furẽ. non enim qui clam accipit, sed qui vult clam accipere, fur est. 7 Item peccavit, si id quod propter se eligendum est, quasi actiuum, vel effectiuum, vel quomodocumque propter aliud eligendum explicuit. ut si quis dixerit iustitiam esse legum seruatricem, aut sapientiam esse effectiuam felicitatis. quod enim efficiendi, vel conseruandi vim habet, in iis numeratur, quæ propter aliud sunt eligenda. 8 An nihil vetat, quominus id quod propter se est eligendum, etiam propter aliud sit eligendum? 9 Sed nihilo minus peccavit, qui ita definiuit id quod propter se est eligendum. cuiusque enim rei quod optimum est, in essentia maximè continetur: melius autem est, propter se eligendum esse, quàm propter aliud: proinde hoc potius definitio significare debebat.

Si quis in definitione dixerit esse hæc, vel ex his, vel hoc cum illo.

Cap. XIII.

1 ¶ Si dixerit esse hoc & illud. 6 ¶ Si dixerit ex his constare. Si natura comparatum non sit, ut unum ex his fiat. 7 Si totum in primo aliquo subiecto insit, non item partes. 8 Si non in eodem primo subiecto insint totum & partes. 9 Si toto interempto partes intereant. 10 Si totum sit bonum vel malum, & partes neutrum: vel contra. 11. Si magis altera pars sit bona quàm altera mala, totum verò non magis sit bonum quàm malum. 13 Si altera pars sit melior, altera deterior: totum autem non sit meliori deterius, deteriori melius. 14 Si totum & pars sint synonyma. 16 Si modus compositionis expositus non sit. 17 ¶ Si dixerit esse hoc cum illo. De argumentis ducendis ex locis superioribus. 18 A sufficienti enumeratione. 19 A fine. 20 Obiecto.

Considerare etiam oportet, an alicuius rei definitionem tradens, *velesse* hæc vel quod ex his *constat*, vel hoc cum illo, definerit. 2 Nam si *dixerit esse* hæc, accidet, vt ambobus, & neutri conueniat. vt si iustitiam definerit *esse* temperantiam & fortitudinem. etenim si duo sint, quorum vterque habeat alterum *dumtaxat*; ambo iusti erunt; & neuter: quoniam ambo iustitiam habent: vterque autem non habet. 3 Quòd si hoc nondum *sit* valde absurdum, quia in aliis quoque tale *quidpiam* accidit; (nihil enim vetat ambos habere minam, cum neuter habeat;) at certè hoc, contraria iisdem inesse, omnino absurdum videbitur. hoc autem accidet; si alter eorum temperantia & ignauia præditus sit; alter fortitudine & intemperantia. nam ambo iustitia & iniustitia præditi erunt: etenim si iustitia est temperantia & fortitudo, iniustitia erit ignauia & intemperantia. 4 Et omnino quæcumque argumenta adduci possunt *ad probandum* non idem esse partem & totum, ad id quod dictum est, *efficiendum* valent. nam qui ita definiuit, *is* dicere videtur idem esse partes ac totum. 5 Maximè autem propriæ rationes *in iis* fiunt, in quibus perspicua est partium compositio, vt in domo, & ceteris eiusmodi *rebus*. patet enim nihil prohibere, quominus, cum partes sint, totum non sit: itaque non idem *sunt* partes & totum. 6 Quòd si *re* definitam dixerit esse, nõ hæc, sed quod ex his *constat*; primò considerare oportet, an naturâ comparatum non sit, vt vnum fiat ex iis quæ dicta sunt. quædam enim ita sunt affecta inter se, vt nihil ex eis fiat: veluti linea & numerus. 7 Deinde an naturâ comparatum sit, vt id quod definitum est, in vno aliquo primo *subiecto* insit; neque naturâ comparatum sit, vt *ea* ex quibus ipsum *definitum* constare dixit, in vno primo subiecto insint, sed vtrumque in alio. patet enim, ex illis hoc non constare. in quibus enim partes insunt, necesse est etiam totum inesse. quocirca totum non erit in vno primo *subiecto*, sed in pluribus. 8 Si verò & partes & totum in vno primo *subiecto* insint; considerare oportet, an non in eodem *insint*; sed in alio partes, in alio totum. 9 Rursus, an simul cum toto intereant partes: nam contrà accidere oportet, vt partibus interemptis, totum intereat. quòd si totum interiit, non necesse est etiam partes interiisse. 10 Vel an totum *sit* bonum aut malum; & partes, neutrum: vel contrà partes *sint* bonæ vel malæ; totum autem, neutrum. etenim nec ex neutro bonum quidpiam aut malum fieri potest: neque ex bonis vel malis neutrum.

Tom. I.

A Σκοπεῖν δὲ ἐ, εἴ τινας ὁρισμὸν ἀποδίδουσι, τὰδε, ἢ τὸ ἐκ τούτων, ἢ τὸδε μὲν τῶδε ὀρίσασθαι. 2 Εἰ μὲν γὰρ τὰδε, συμβῆσθαι ἀμφοῖν καὶ μηδέτερον ἰσχυρῶς. οἷον, εἰ τὴν δικαιοσύνην, σωφροσύνην, καὶ ἀνδρίαν ὀρίσασθαι. δύο γὰρ ὄντων, εἰ ἐκάτερος θάτερον ἔχει ἀμφοτέρω διχαστοὶ ἔσονται, ἐπεὶ ἄλλοτερος ὅτι ἀμφοτέρω μὲν ἔχουσι δικαιοσύνην, ἐκάτερος δὲ οὐκ ἔχει. 3 Εἰ δὲ μήπω ὁ εἰρημῶνος σφόδρα ἀποπον, διὰ τὸ καὶ ἐπὶ ἄλλων συμβῆσθαι τριούτων. (ὁμοίως γὰρ καὶ ἀμφοτέρω ἔχει μὲν, μηδέτερου ἔχοντος.) ἀλλ' οὖν τότε τὸ μὲν ὑπὲρ τῶν τριῶν αὐτοῖς, πῶς τελευτᾷ ἀποπον δόξασθαι μὲν εἶ. συμβῆσθαι δὲ τῶν, εἰ μὲν οὐ μὲν αὐτῶν, σωφροσύνην καὶ ἀνδρίαν ἔχει. ὁ δὲ, ἀνδρίαν καὶ ἀκαλοσύνην. * ἀμφοτέρω γὰρ δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ἔξουσιν. εἰ γὰρ δικαιοσύνη, σωφροσύνη καὶ ἀνδρία ἔστιν. ἢ ἀδικία, ἀκαλοσύνη καὶ ἀκαλοσύνη ἔστιν. 4 Ὀλίως τε ὅσα ἔστιν ὅτι τῶν, ὅτι οὐ τῶν ἔστι τὰ μέρη τε ἐπὶ τὸ ὅλον, πῶς τε χρεῖσθαι πρὸς τὸ νῦν εἰρημῶνος. εἰ οὐ γὰρ ὁ ὅπως ὁρισμὸς, τὰ μέρη τῶν ὅλων τὰ αὐτὰ φάσκειν εἶ. 5 Μάλιστα δὲ οἰκείοι γίνονται οἱ λόγοι, ἐφ' ὅσων καταδήλος ἢ τῶν μερῶν ἔστι σιῶσις, καθάπερ ἐπὶ οἰκείας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. δὴλον γὰρ, ὅτι τῶν μερῶν ὄντων, ὁμοίως τὸ ὅλον μὲν εἶ. ὥστε οὐ τῶν τὰ μέρη τῶν ὅλων. 6 Εἰ δὲ μὴ τῶν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τούτων ἔφησεν εἶ τὸ ὁρισμῶνος: πῶς μὲν ὅτι σκοπεῖν, εἰ μὴ πέφυκεν ἐν τῷ γίνεσθαι ἐκ τῶν εἰρημῶνων. ἐνια γὰρ οὕτως ἔχει πρὸς ἀλληλα, ὥστε μηδὲν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι. οἷον, γραμμὴ καὶ ὄρθος. 7 Ἐπὶ, εἰ τὸ μὲν ὀρισμῶνον, ἐν ἐνὶ τῷ τῶν πρῶτω πέφυκε γίνεσθαι. ἐξ ὧν ἔφησεν αὐτὸ εἶ, μὴ ἐν ἐνὶ τῶν πρῶτω πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκάτερον ἐν ἐκάτερον. δὴλον γὰρ, ὅτι οὐκ ἀνείη ἐκ τούτων ἐκείνο. ἐν οἷς γὰρ τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον ἀνάγκη ὑπὲρ τῶν. ὥστε οὐκ ἐν ἐνὶ τῶν πρῶτω, ἀλλ' ἐν πλείοσι. 8 Εἰ δὲ καὶ τὰ μέρη ἐπὶ τὸ ὅλον ἐν ἐνὶ τῶν πρῶτω σκοπεῖν, εἰ μὴ ἐν τῶν αὐτῶν, * ἀλλ' ἐν ἑτέρω τὰ μέρη, καὶ ἐν ἑτέρω τὸ ὅλον. 9 Πάλιν, εἰ τὸ ὅλον συμβῆσθαι τὰ μέρη. ἀνάπαλιν γὰρ δεῖ συμβῆσθαι, τῶν μερῶν φθαρέντων, φθείρεσθαι τὸ ὅλον. τῶν δὲ ὅλου φθαρέντος, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὰ μέρη φθάρθαι. 10 Η, εἰ τὸ μὲν ὅλον, ἀγαθὸν ἢ κακόν. τὰ δὲ μέρη, μηδέτερον. ἢ ἀνάπαλιν. τὰ μὲν μέρη, ἀγαθὰ ἢ κακὰ. τὸ δὲ ὅλον, μηδέτερον. οὔτε γὰρ ἐκ μηδέτερου ἀγαθὸν ἢ κακόν γίνεσθαι δυνατὸν, οὔτε ἐκ κακῶν ἢ ἀγαθῶν μηδέτερον.

γ. ἀμφ.

γ. ἐν ἑτέρω τὸ ὅλον, ἢ ἐν ἑτέρω τὰ μέρη.

Hh iij

11 Η Εἰ μάλλον μὲν θάπερον ἀγαθόν, ἢ θάπερον κακόν· τὸ δὲ ἐκ τούτων, μὴ μάλλον ἀγαθόν, ἢ κακόν. οἷον, εἰ ἡ αἰαδία ἐξ αἰδρίας καὶ ψυδούς δοξῆς. μάλλον γὰρ ἀγαθόν ἢ αἰδρία, ἢ κακόν ἢ ψυδῆς δοξῆς. ἔδδ' οὖν καὶ τὸ ἐκ τούτων, ἀκολουθεῖν τὰ μάλλον, καὶ εἶ) ἢ ἀπλῶς ἀγαθόν, ἢ μάλλον ἀγαθόν ἢ κακόν.

12 Η τῆτο μὲν οὐκ ἀναγκάσιον, εἰ μὴ ἐκάτερον ἢ κατ' αὐτὸ ἀγαθόν ἢ κακόν; πολλὰ γὰρ τῆ ποιητικῶν, κατ' αὐτὰ μὲν οὐκ ἐστὶν ἀγαθὰ· μίχθέντα δὲ πῖσι, γὰρ ἀγαθὰ. * τὰ δὲ ἀνάπαλιον, ἐκάτερον μὲν ἀγαθόν· μίχθέντα δὲ, κακόν, ἢ ὁσδέτερον. μάλιστα δὲ καταφανές ὅτι οὐκ ῥηθέν, ἐπὶ τῆ ὑγιάνων καὶ τῆ νοσηδῶν· ἐνια γὰρ τῆ φαρμάκων οὕτως ἐχθ, ὡς ἐκάτερον μὲν εἶ) ἀγαθόν· εἰ δὲ ἀμφω δοξῆ μίχθέντα, * κακὰ.

γ. ἢ αἰαπαλι, ἰκάτ.

γρ. κακόν. γ. χείρονος ὅτι μὴ ὅτι τὸ ὅλον

13 Πάλιν, εἰ ἐκ βελτίονος καὶ * χείρονος, ὧν μὴ ἔστι τὸ ὅλον τῆ μὲν βελτίονος χείρον, τῆ δὲ χείρονος βέλτιον.

14 Η ὁσδέ τῆτο ἀναγκάσιον, εἰ μὴ κατ' αὐτὰ ἢ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται, ἀγαθὰ; ἐπὶ γὰρ τῆ μὴ κατ' αὐτὰ ἀγαθῶν, ὁσδὲν καλύφ ὅ ὅλον μὴ γίνεσθαι ἀγαθόν, καθάπερ ἐπὶ τῆ ζῆπίως ῥηθέντων.

15 Ἐπὶ, εἰ σιμώνυμον ὅ ὅλον θάπερον. οὐδεὶ γὰρ· καθάπερ ὁσδὲ ἐπὶ τῆ συλλαβῶν· ὁσδὲν γὰρ τῆ στοιχείων, ἐξ ὧν σύγκειται, ἢ συλλαβῆ σιμώνυμός ἔστιν. 16 Ἐπὶ, εἰ μὴ εἴρηκε τὸν ἔσπον τῆς σωτήσεως. ἔ γὰρ αὐταρχες παρὲς ὅ γνωρίσαι, ὅ εἰπεῖν ἐκ τούτων. * ἔ γὰρ ὅ ἐκ τούτων, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐκ τούτων, ἐκάστου τῆ σιμώνυμων ἢ ἕσσια· καθάπερ ἐπὶ οἰκίας. ἔ γὰρ αὐ ὅπως οὐκ σιμώνυμῶν τῶντα, οἰκία ἔστιν. 17 Εἰ) τὸδε μὲν τῆδε ἀποδέδωκε· παρὲς τὸν μὲν ῥητέον, ὅτι τὸδε μὲν τῆδε, * ἢτοι τὸδε καὶ τὸδε λέγεται, ἢ τὸδε ἐκ τῆδε. ὅ γὰρ λέγων μέλι μὲν ὕδατος, ἢτοι μέλι ἐ ὕδωρ λέγῃ, ἢ ὅ ἐκ μέλιτος καὶ ὕδατος. ὡστ' αὐ ὅποτερω οὐκ τῆ εἰρημνῶν τῶντων ὁμοιοτήσῃ εἶ) ὅ τὸδε μὲν τῆδε, τὰ αὐτὰ ἀρμόσι λέγῃ, ἀπερ παρὲς ἐκάτερον τούτων ἔμπαρθεν εἴρηται. 18 Ἐπὶ, διελέμενον ὅσα χῶς λέγεται ἔτερον μὲν ἔτερον, σκοπεῖν, εἰ μηδαμῶς τὸδε μὲν τῆδε. οἷον, εἰ λέγεται ἔτερον μὲν ἔτερον, ἢ ὡς ἐν πῖνι τῶντα δεικτικῶ, καθάπερ ἢ διχαιοσύνη καὶ ἢ αἰδρία ἐν ψυχῇ, ἢ ἐν τῶν τῶντα αὐτῶν, ἢ ἐν τῶν χρόνῶν τῶντα αὐτῶν· μηδαμῶς δὲ ἀληθές ἢ ὅ εἰρημνῶν ἐπὶ τούτων· δηλον, ὅτι ὁσδὲνός ἀν εἶν ὁ ἀποδοθεῖς ὁρισμός, ἐπὶ) οὐδαμῶς τὸδε μὲν τῆδε ἔστιν.

γ. ἔδδ' γὰρ τῶ ἐκ τούτων, ὁσδὲ λα τῶ ἔτω ὅκ τούτων ἰεκάστου ὅτι τῶ σωτήσῃ ἢ ἕσσια

γ. ἢ πῖς δὲ τῶντα, ἢ πῶδε ὅκ τῆδε

A 11 Vel an alterum sit magis bonum, quàm alterum malum: quod verò ex iis constare dicitur, non sit magis bonum quàm malum: vt si impudentia dicatur constare ex fortitudine & falsa opinione: nam fortitudo magis est bonum, quàm falsa opinio malum. ergo oportebat etiam id quod ex his constare dicitur, ei quod magis est, consequens esse, & vel simpliciter esse bonum, vel magis bonum quàm malum.

12 An hoc non est necessarium, nisi vtrumque sit per se bonum, vel malum? multa enim effectiua, etsi per se non sunt bona, tamen si cum quibusdam coniungantur, fiunt bona. alia sunt contrà, quorum vtrumque est bonum: sed si coniungantur, quod efficitur, est malum vel neutrum. Quod modò dixi, maximè perspicuum est in iis quæ sunt salubria vel insalubria. quædam enim pharmaca ita se habent, vt vtrumque sit bonum: sed si ambo mixta præbeantur, mala sint.

13 Rursus videndum est, an aliquid videatur constare ex meliori & deteriori: quorum meliore totum non sit deterius, deteriore autem melius. 14 An ne hoc quidem necessarium est, nisi ex quibus totum constat, sint per se bona? in iis enim quæ non sunt per se bona, nihil vetat totum non effici bonum: quemadmodum in iis quæ modo dixi, perspicere licet.

15 Præterea videndum est, an totum sit alteri parti synonymum. id enim esse non debet; quemadmodum ne in syllabis quidem. nam syllaba nulli elementorum ex quibus constat, synonyma est.

16 Præterea, an non exposuerit modum compositionis. non satis enim rem explicat, qui dicit rem ex his constare: quia non illud solum, ex his constare, sed ita ex his constare, est cuiusque rei compositæ essentia: vt in domo perspicere potest. neque enim quocumque modo hæc componantur, domus est. 17 Sin autem esse hoc cum illo tradiderit; primum dicendum est, hoc cum illo dici, vel quia est hoc & illud, vel quia est hoc ex illis: nam qui dicit mel cum aqua, is aut mel & aquam dicit, aut quod ex melle & aqua constat. Itaq; vtrius horū fateatur idē esse atq; hoc cū illo; eadem dici poterūt, quæ cōtra vtrius eorū paulo antè dicta sūt. 18 Præterea distinguendū est quot modis dicatur alterum cū altero, & considerandum, an nullo modo sit hoc cum illo. Vtputà si dicatur alterum cum altero, vel vt in aliquo eodem subiecto, quemadmodum iustitia & fortitudo sunt in anima, vel in eodem loco, vel in eodem tempore; nullo autem modo veram sit, quod in his dictum fuit: patet, nullius rei esse definitionem quæ tradita est: quia nullo modo hoc cum illo est.

E dici poterūt, quæ cōtra vtrius eorū paulo antè dicta sūt. 18 Præterea distinguendū est quot modis dicatur alterum cū altero, & considerandum, an nullo modo sit hoc cum illo. Vtputà si dicatur alterum cum altero, vel vt in aliquo eodem subiecto, quemadmodum iustitia & fortitudo sunt in anima, vel in eodem loco, vel in eodem tempore; nullo autem modo veram sit, quod in his dictum fuit: patet, nullius rei esse definitionem quæ tradita est: quia nullo modo hoc cum illo est.

19 Quod si distinctione quot modis alterum cum altero dicatur, adhibita, verum sit in eodem tempore vtrumque inesse: considerare oportet, an contingit non ad idem referri vtrumque: vt si quis fortitudinem definierit, audaciam cum recta cogitatione. contingit enim, vt aliquis audaciam habeat expoliandi, rectam autem cogitationem circa res salubres. sed nondum fortis est, qui eodem tempore habet hoc cum illo. Præterea non est fortis, etiam si ambo ad idem referantur, veluti ad res medicas. nihil enim prohibet quominus aliquis & audaciam & rectam cogitationem habeat circa res medicas. attamen hic quidem est fortis, qui hoc cum illo habet. Neque enim ad diuersa vtrumque eorum referri debet: neque ad quamlibet eandem rem, sed ad fortitudinis finem, veluti ad bellica pericula, aut si quid aliud, magis quam hoc, est finis. 20 Nonnulla verò eorum quæ ita explicantur, nullo modo sub dictam diuisionem cadunt: veluti ira est dolor cum existimatione contemptus. hoc enim declarat, dolorem gigni ex huiusmodi existimatione: aliquid autem ex hoc gigni, non est idem atque esse hoc cum illo, secundum vllum eorum modorum qui dicti fuerunt.

10 Εἰ δὲ τῶν ἀφαιρέτων ὁσαύτως λέγεται ἕτερον μὴ ἕτερον, ἀληθὲς ἢ τὸ ἐν ταῖς αὐτῶν χρόνῳ ὑπαρχῆν ἐκάτερον· σκεπεῖν, εἰ ἐνδέχεται μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ ἐκάτερον λέγεσθαι, εἰ τὴν ἀνδρίαν ὡρίσαστο, τὸ λῆμα μὲν δὲ ἀνοίας ὀρθῆς· ἐνδέχεται γὰρ τὸ λῆμα μὲν ἔχειν τὴν ἀπρεφῆν, ἰρθεὶ δὲ ἀφνοίαν πρὸς τὰ ὑγιανά· ἀλλ' οὕτω ἀνδρεῖος, ὁ ἐν ταῖς αὐτῶν χρόνῳ τὸδε μὲν τῶδε ἔχων. ἐπὶ, εἰ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ἀμφοῖν λέγεσθαι, πρὸς τὰ ἰατρικά· οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τὸ λῆμα πῖνα καὶ ὀρθῆν ἀφνοίαν ἔχειν πρὸς τὰ ἰατρικά· ἀλλ' ὁμοίως οὐδ' ἐστὶ ἀνδρεῖος, ὁ τὸδε μὲν τῶδε ἔχων. οὐτε γὰρ πρὸς ἕτερον ἐκάτερον αὐτῶν δεῖ λέγεσθαι, οὐτε πρὸς αὐτὸν τὸ τυχόν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀνδρίας τέλος· πρὸς τοὺς πολεμικοὺς κινδύους, ἢ εἰπὶ μᾶλλον τούτου τέλος. 20 Ἐνια δὲ τῶν οὕτως ἀποδεδομένων, οὐδαμῶς ὑπὸ τῆν εἰρημνῶν πύτῃ ἀφίρεσιν· εἰ μὲν ὀργῆ, λύπη ὅτι μὴ ὑπολήψεως ὁλιγαρχίας, ὅτι γὰρ ἀφ' ἧς ὑπολήψις τὴν ποιαύτῃν ἢ λύπη γὰρ, τῶν βύλεται δηλοῦν. τὸ δὲ ἀφ' τῶν γίνεσθαι πῖ, ὅτι ἐστὶ αὐτὸν ὡς μὲν τούτου ἢ δεῖ εἶ, κατ' ὁσέτια τῶν εἰρημνῶν ἔσπῳν.

Reliqui loci.

Cap. XIV.

1 Si dixerit esse compositionem, nec exposuerit qualis sit compositio. 2 Si subiectum, cui duo inter se contraria conueniunt, per alterum tantum definiatur. 3 De parte euertenda, si aduersus totam definitionem argumenta non suppetant. 4 De obscura definitione explicanda. 5 Ab alia definitione. 6 Epilogus.

RVrsus, si totum dixit esse horum compositionem, vt animal esse compositionem animæ & corporis: primum considerare oportet, an non dixerit, qualis compositio sit: vt si quis carnem definiens, aut os, dixerit esse compositionem ignis & terræ & aëris. non enim satis est compositionem dicere: sed & qualis ea sit, explicari debet. quandoquidem non si quouis modo hæc componantur, caro fit: sed si hoc modo componantur, caro: si illo modo, os. Quamquam neutrum eorum quæ dixi, videtur esse omnino idem quod compositio: quoniam omni compositio ni dissolutio est contraria: neutri autem eorum quæ dixi, quicquam est contrarium. Præterea si æquè probabile est, omne compositum esse εὐpositionem, vel nullum; vnumquodque autem animal, cum sit compositum, non est compositio: ne aliud quidem vllum εὐpositum erit compositio. 2 Præterea si naturâ comparatum sit, vt æquè in aliquo contraria insint,

ΠΑλιν, εἰ τῶν τούτων σιῶθῃσιν, εἴρηκε τὸ ὄρον. οἷ, τῆς ψυχῆς καὶ σώματος σιῶθῃσιν, τὸ ζῶον· πρῶτον μὲν σκεπεῖν, εἰ μὴ εἴρηκε ποία σιῶθῃσιν, καθάπερ εἰ ἄρκα ὀριζομένης, ἢ ὄσου, τὴν πρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος σιῶθῃσιν εἶπεν. ὁ γὰρ ἀπ' ἧς τὸ σιῶθῃσιν εἶπεν· ἀλλὰ καὶ ποία τις, πρὸς ἀρετῆσιν. οὐ γὰρ ὁπωσοῦν σιῶτεθέντων τούτων, ἀφ' ἧς γίνεται· ἀλλ' οὕτωσὶ μὲν σιῶτεθέντων, ἀφ' ἧς οὕτωσὶ δὲ, ὄσου. εἰσὶ δὲ οὐδ' εἶ) τὸ πρῶτον σιῶθῃσιν αὐτὸν, ὁσέτιον τῶν εἰρημνῶν. σιῶθῃσιν μὲν γὰρ πάση ἀφίρεσις ἐνδύτιον· τῶν δὲ εἰρημνῶν ὁσέτιον ὁσέν. ἐπὶ, εἰ ὁμοίως πιθανόν, πρῶτον τὸ σιῶθῃσιν, σιῶθῃσιν εἶ), ἢ μηδέν· τῶν δὲ ζῶων ἕκαστον σιῶθῃσιν ὄν, μὴ ὅτι σιῶθῃσιν· ὁσέτιον τῶν ἄλλων ὁσέν τῶν σιῶθῃσιν, σιῶθῃσιν αὐ' εἶη.

2 Πάλιν, εἰ ὁμοίως ἐν τῷ πεφύκεν ὑπαρχῆν τὸ μῆμα, ὡρίσαστο δὲ ἀφ' ἧς ἀφίρεσιν.

δηλον γάρ ὅτι οὐχ ὤρισται. εἰ δὲ μὴ, πλείους
 τῶ αὐτῶ συμβήσεται ὀρισμοὺς εἶ). τί γὰρ μάλ-
 λον ὁ ἀφ' αὐτοῦ, ἢ ὁ ἀφ' αὐτοῦ ἑτέρου ὀρισ-
 μὸς εἴρηκεν, ὅτι ὁμοίως ἀμφοτέρω πε-
 φύκε γίνεσθαι ἐν αὐτῷ; τοιοῦτος δὲ ὁ τῆς ψυ-
 χῆς ὄρεσις, εἰ ὅτι ἐστὶν οὐσία ὀπισημῆς δεκτικῆ.
 ὁμοίως γὰρ καὶ ἀγνοίας ἐστὶ δεκτικῆ. 3 Δεῖ δὲ
 καὶ ἐὰν μὴ πρὸς ὅλον ἔχη τις ὀπιχειρῆν τὸν ὀρι-
 σμὸν, ἀφ' οὗ μὴ γνώριμον τὸ ὅλον, πρὸς τῷ
 μέρει πὶ ὀπιχειρῆν, ἐὰν ἢ γνώριμον, καὶ μὴ
 καλῶς ἀποδεδομένον φαίνεται. τῶ γὰρ μέρει
 ἀναρρεθέντος, καὶ ὁ πᾶς ὀρισμὸς ἀναρρεῖται.

γρ. σιωδίσρ-
 θρώματα

4 Ὅσοι τ' ἀσαφῆς τῷ ὀρισμῷ, * σιω-
 δίσρ θρώματα καὶ συζηματίσματα πρὸς ὁ δη-
 λουῦ πὶ, καὶ ἔχον ὀπιχειρήματα, οὕτως ὀπισχε-
 πεῖν. ἀναγκασίον γὰρ τῶ ἀποκρινομένω, ἢ δε-
 χεσθαι τὸ ἐκλαμβόμενον ὑπὸ τῶ ἐρωτῶ-
 ῦτος, ἢ αὐτὸν ἀφασαφῆσαι τί ποτε τυγχάνῃ ὁ
 δηλούμενον ὑπὸ τῶ λόγου.

γρ. εἰσφίρ.
 γρ. αὐτί

5 Ἐπὶ, καθά ὅτι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις νό-
 μων εἰώθασιν ἐπεισφέρειν. καὶ ἢ βελτίων ὁ
 * ἐπεισφερόμενος, ἀναρρεῖ τὸν ἐμπροσθεν.
 οὕτω καὶ ὅτι τῷ ὀρισμῷ ποιητέον, ὅ * αὐτῶ
 ὀρισμὸν ἑτέρου οἴσέον. ἐὰν γὰρ φαίνεται βελ-
 τίων, καὶ μάλλον δηλῶν ὁ ὀριζόμενον, δη-
 λον ὅτι ἀρηρημένος ἐστὶ ὁ κείμενος, ὅτι ὅτι
 εἰσὶ πλείους τῶ αὐτῶ ὀρισμοί.

γρ. πρὸ ἀεί-
 μετα

6 Πρὸς ἀπομύσας δὲ τοῖς ὀρισμοῖς οὐκ
 ἐλάττωσον σοιχείον, τὸ πρὸς ἑαυτὸν ὑπόχως
 ὀρίσασθαι ὁ πρὸς κείμενον, ἢ καὶ καλῶς εἰ-
 ρημένον ὄρεσι ἀναγκασίον. ἀνάγκη γὰρ, ὡς ὅτι
 πρὸς * πρὸς ἀείγμα γινόμενον, τὸ, τε ἐλλείπον
 ὦν πρὸς ἴσκειν, ἔχον τὸν ὀρισμὸν, καὶ τὸ πρὸς
 κείμενον πρὸς ἐργασίον, καθόσον. ὡς τε μάλλον
 ὀπιχειρημάτων ὀπιχειρῆν.

7 Τὰ μὲν οὖν πρὸς τοῖς ὀρισμοῖς ὅτι
 τοιοῦτον εἰρήστω.

A & aliquis definierit per alterum tantum
 patet, cum non definiuisse. alioquin acci-
 det, ut eiusdem rei sint plures definitio-
 nes: quid enim amplius dixit, qui per hoc,
 quam qui per illud definiuit; cum natura
 comparatum sit, ut ambo in eodem æquè
 gignantur? Talis autem est animæ defini-
 tio, si quidem est substantia scientiæ ca-
 pax. æquè enim est ignorantia capax.

3 Quod si cui aduersus totam definitio-
 nem argumenta non suppetant, propter
 ea quod totum cognitum non sit: contra
 partem aliquam oportet argumentari, si
 que sit nota nec videatur rectè tradita: e-
 uersâ enim parte, etiam tota definitio
 euertitur.

4 Et quæcumque sunt obscuræ defi-
 nitiones, eas corrigendo & reformando,
 ut aliquid declarent, & ut argumenta
 suppetant, ita considerare oportet. necesse
 est enim, cum qui responderet, vel id quod
 ab interrogante assumitur, admittere, vel
 ipsum patefacere, quid tandem sit quod
 definitione significatur.

5 Præterea quemadmodum in con-
 cionibus legem soliti sunt ferre; & si me-
 lior sit ea quæ lata est, priorem abrogant:
 ita etiam in definitionibus faciendum est,
 aliâque adducenda est definitio. nam si
 hæc videatur melior esse, ac magis decla-
 rare rem definitam; profectò euersa e-
 rit ea quæ posita fuerat: quandoquidem
 non sunt eiusdem rei plures definitiones.

6 Ad omnes autem definitiones euer-
 tendas non minimum elementum est, si
 quis secum ipse rem propositam scitè de-
 finiat, aut rectè traditam definitionem re-
 petat. necesse est enim, ut quasi ad exem-
 plar confugientes perspiciamus, & quid
 in definitione desideretur, & quid super-
 uacuo sit adiectum. itaque maior argu-
 mentorum copia suppetet. 7 De iis igitur
 quæ ad definitiones pertinent, hætenus
 dictum est.

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page, including the words 'Tom I' at the bottom.]

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

ΤΟΠΙΚΩΝ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ARISTOTELIS

TOPICORVM,

LIBER VII.

DE QUÆSTIONE VTRVM SIT IDEM, AN DIVERSVM,

TRACTATVS I.

Loci pertinentes ad quæstionem, vtrùm sit idem an diuersum.

Cap. I.

1 Prothesis. 2 A casibus, & coniugatis, & oppositis. 3 Ab iis quæ efficiendi vel interimendi vim habent: & ab ortu, vel interitu: & omnino ab iis quæ erga utramque rem propositam quoquo modo affecta sunt. 4 Si alterum eorum quæ proposita sunt, dicatur maximè tale: 6 vel idem sit quod tertium aliquid. 7 Ab accidentibus. A subiectis. 8 A categoria. 9 A genere. 10 A differentiis. 11 Ab eo quod est magis. 12 Ab adiectione. 13 A detractiōne. 14 Ab impossibili. 15 Ab attributis, vel subiectis. 16 A distinctione verbi Idem. 17 Si alterum sine altero esse possit. 18 Epilogus.

VTRVM autē id de quo agitur, sit idem an diuersū, secundū eū modū qui inter modos supra de eodem expositos, est maximè proprius, nunc dicendum est. Dicebatur autē maximè propriè idē esse, quod est numero vnū. 2 Cōsiderare autē oportet atq; argumēta sumere ex casibus, & cōiugatis, & oppositis. Nā si iustitia est idē quod fortitudo; etiā iustus est idem quod fortis: & iuste, idē quod fortiter. Similis ratio est oppositorū. nā si hæc sunt eadē, etiā ea quæ his opponuntur, sunt eadē, quouis eorum quos dixi modorū opponantur. nihil enim interest, huic an illi contrariū sumatur: quoniā eadē sūt. 3 Rursus ex iis quæ efficiēdi & interimēdi vim habēt, necnō ex ortu & interitu, & omnino ex iis quæ æquè affecta sūt ad vtrūque. quæcūq; enim simpliciter eadē sunt, eorū quoq; ortus & interitus sunt iidem, necnon quæ efficiēdi & quæ corrumpēdi vim habent. 4 Cōsiderare etiam oportet, quorum alterum maximè

AΠΟΤΕΡΟΝ δὲ τούτων ἢ ἕτερον, καὶ τὸν κυριώτατον τῶν ῥηθέντων CAP. I.
περὶ τούτων ῥηθέντων, νῦν ῥητέον.

ἐλέγετο δὲ κυριώτατα τούτων, ὅτι τὰ ἀριθμῶ ἐν. 2 Σκοπεῖν δὲ ἕκ τε τῶν πτώσεων, καὶ τῶν συστοίχων, καὶ τῶν ἀντικείμενων. εἰ γὰρ ἡ διαμοσιύη τούτων τῆ ἀδρία· καὶ ὁ δίχαιος τὰ ἀδρεία, καὶ ὁ δίχαιος τὰ ἀδρείως· ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῶν ἀντικείμενων. εἰ γὰρ τὰδε, τούτα· καὶ τὰ ἀντικείμενα ῥύτοις, τούτα, καὶ ὅποιον ὁμοῦ τῶν λεγόμενων ἀντιθέσεων. ὅθεν γὰρ διαφέρει ὁ πύτω, ἢ πύτω ἀντικείμενον λαβόν· ὅτις γ. τούτων ὅτι.
* τούτα ὅτι.

3 Πάλιν, ἐκ τῶν ποιητικῶν, καὶ φαρμακικῶν, καὶ γυμναστικῶν καὶ φθορῶν, καὶ ὅπως τῶν ὁμοίως ἔχόντων πρὸς * ἕκαστερον. ὅσα γὰρ ἀπλῶς τούτα, ἢ αἱ γυμναστικῶν, καὶ αἱ φθορῶν, αἱ αὐτῶν, καὶ τὰ ποιητικῶν, καὶ τὰ φαρμακικῶν. 4 Σκοπεῖν δὲ, καὶ ὧν ἴσασθαι μάλιστα,

λέγεται ὁποῖω, εἰ καὶ θάτερον τῶν αὐτῶν πού-
 τω, καὶ τὸ αὐτὸ μάλιστα λέγεται. καθάπερ Ξε-
 νοκράτης τὴν βίον, καὶ τὸν ἀπουδαῖον,
 ἀποδείκνυσι τὸν αὐτὸν. ὅτι πρῶτον τῶν βίων
 ἀρετώτατος ὁ ἀπουδαῖος, καὶ βιότων. ἐν γὰρ τῷ
 ἀρετώτατον, ἔστι μέγιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῶν
 ἄλλων τῶν ποιούτων. 5 Δὲ δὲ ἑκάτερον, ἐν ἀριθ-
 μῶν εἶδη, ὅτι λεγόμενοι μέγιστον, ἢ καὶ ἀρετώτατον.
 εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔστι δεδειγμένον ὅτι αὐτὸν. οὐ
 γὰρ ἀναγκασίον, εἰ ἀδύνατόν ἐστι τῶν Ἑλλήνων Πε-
 λοποννησίων καὶ Λακεδαιμονίων, τοῖς αὐτοῖς εἶδη Πε-
 λοποννησίοις τοῖς Λακεδαιμονίοις. ὅτι ἔχῃ εἶδη B
 ἀριθμῶν Πελοποννησίου ἔστι Λακεδαιμονίου. διὰ
 τὴν ἀνάγκην μὴ τῷ ἑτέρῳ ὑπὸ τῷ ἑτέρῳ ἀναγκ-
 ασίον, καθάπερ οἱ Λακεδαιμονιοὶ ὑπὸ τῶν Πε-
 λοποννησίων. εἰ δὲ μὴ, συμβήσεται ἀλλήλων εἶδη
 βελτίους, εἰ μὴ ἀλλήλων οἱ ἑτέροι ὑπὸ τῶν
 ἑτέρων ἀναγκασίον γὰρ τοῖς Πελοποννησίοις, βελ-
 τίους εἶδη τῶν Λακεδαιμονίων, εἴπερ μὴ ἀλλήλων
 οἱ ἑτέροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων. πρῶτον γὰρ τῶν λοι-
 πῶν * εἰσι βελτίους. ὁμοίως ἔστι τοῖς Λακεδα-
 μονίοις ἀνάγκη βελτίους εἶδη τῶν Πελοποννησίων.
 καὶ γὰρ οὗτοι πρῶτον τῶν λοιπῶν εἰσι βελτίους.
 ὥστε ἀλλήλων βελτίους γίνονται. δῆλον οὖν, ὅτι
 ἐν ἀριθμῶν εἶδη, ὅτι βέλτερον ἔστι μέγιστον λε-
 γόμενον, εἰ μέλλῃ ὅτι αὐτὸν, ἀποδείκνυσι. ὅτι
 ἔστι Ξενοκράτης οὐκ ἀποδείκνυσι. ἔστι γὰρ εἰς ἀρι-
 θμῶν ὁ βιότων, καὶ ὁ ἀπουδαῖος βίος. ὥστε
 οὐκ ἀναγκασίον τὸν αὐτὸν εἶδη, ὅτι ἀμφω ἀρε-
 τώτατοι, ἀλλὰ τὸν ἑτέρον ὑπὸ τὸν ἑτέρον.

6 Πάλιν σκοπεῖν, εἰ ἢ θάτερον αὐτῶν, καὶ
 θάτερον. εἰ γὰρ μὴ ἀμφοτέρω παρ' αὐτῶν αὐτῶν,
 δῆλον ὅτι οὐδὲ ἀλλήλοις. 7 Ἐπὶ, ἔστι τῶν πού-
 τω συμβεβηκότων, καὶ οἷς αὐτὰ συμβέβηκεν,
 ὅτι σκοπεῖν. ὅσα γὰρ θάτερον συμβέβηκε, καὶ θά-
 τέρον δὲ συμβεβηκέναι. καὶ οἷς θάτερον αὐτῶν
 συμβέβηκε, ἔστι θάτερον δὲ συμβεβηκέναι. εἰ
 δὲ τί πούτων διαφωνῆ, δῆλον ὅτι οὐ αὐτῶν.

8 Ὅρα ἔστι, εἰ μὴ ἐν ἐνὶ γένει κατηγορίας
 ἀμφοτέρω. ἀλλὰ ὅτι μὴ, ποῖον. * ὅτι ποῖον, ἢ
 ποῖον τὸ δηλοῖ. 9 Πάλιν, εἰ τὸ γένος ἑκάτερου μὴ
 αὐτῶν διὰ τὸ μὴ, ἀναγκασίον ὅτι κακόν. ἢ ὅτι μὴ,
 ἀρετῆ. ὅτι δὲ, ὅτι ἀρετῆ. 10 Ἡ εἰ ὅτι μὴ γένος αὐ-
 τῶν, αἰ διαφορῶν ὅτι μὴ αἰ αὐτῶν ἑκάτερος κατηγο-
 ρεῖται διὰ τὸ μὴ, ὅτι θεωρητικὴ ὅτι ἀρετῆ. ὅτι δὲ,
 ὅτι θεωρητικὴ. ὁμοίως ἔστι καὶ ὅτι τῶν ἄλλων. 11 Ἐπὶ,
 ἔστι μᾶλλον, εἰ ὅτι μὴ, * δέχεται ὅτι μᾶλλον. ὅτι δὲ,
 μὴ. ἢ εἰ ἀμφω μὴ * δέχεται, μὴ ἀμφω δὲ. καθά-
 περ ὁ μᾶλλον ἐρωῶν, ἢ μᾶλλον ὅτι θυμῷ τῷ συ-
 νουσίας. ὥστε ἢ αὐτὸν ἐρωῶν καὶ ὅτι θυμῷ συνουσίας.

γρ. γίνονται

γρ. τὸ ὅτι ποῖον, τὸ δὲ ποῖον δηλοῖ.

γρ. ἐπιδέχεται γρ. ἐπιδέχεται

A dicitur quiduis, an & alterum eorum secun-
 dum idem maxime dicatur. quemadmodum
 Xenocrates beatam vitam & probam de-
 monstrat eandem esse, quoniam inter om-
 nes maxime eligenda est vita proba, & vi-
 ta beata. unum enim est quod est maxime e-
 ligendum & maximum. Similiter contingit
 & in ceteris eiusmodi rebus. 5 Oportet au-
 tem utrumque eorum quae dicuntur maxi-
 ma vel maxime eligenda, esse unum nume-
 ro: alioqui non probabitur idem esse. neque
 enim necesse est, si fortissimi Graecorum sunt
 Peloponnesij, & Lacedaemonij, eosdem
 esse Peloponnesios & Lacedaemonios: quia
 non est vnus numero Peloponnesius &
 Lacedaemonius: sed necesse est alterum sub
 altero contineri, quemadmodum Laceda-
 monij sub Peloponnesijs. alioquin con-
 tinget eos inuicem meliores esse, nisi alteri
 sub alteris contineantur. necesse est enim
 Peloponnesios meliores esse Lacedaemo-
 niis, si quidem non continentur alteri sub
 alteris: quia ceteris omnibus sunt melio-
 res. similiterque necesse est Lacedaemo-
 nios meliores esse Peloponnesijs: nam &
 hi sunt reliquis omnibus meliores. quare
 se inuicem meliores efficiuntur. Patet igitur
 vnum numero esse debere, id quod op-
 timum & maximum esse dicitur, si futu-
 rum est ut demonstretur esse idem. Proinde
 ne Xenocrates quidem demonstrat: quia
 vita beata, & vita proba, non est vna
 numero. Quocirca non est necesse eandem
 esse, eo quod sint ambae maxime eli-
 gendae, sed altera continetur sub altera.
 6 Item considerare oportet, si alterum eo-
 rum quae sunt proposita, sit idem quod tertium
 quidpiam, an etiam alterum sit idem quod
 illud tertium. nisi enim ambo sint eadem
 quod idem quidpiam: patet ea ne inter se
 quidem esse eadem. 7 Praeterea considerare o-
 portet ex horum accidentibus, & ex iis qui-
 bus haec accidunt. nam quae alteri accidit,
 etiam alteri accidere debet: & quibus ter-
 tium eorum accidit, etiam alterum debet
 accidere. Si quid autem horum discreperet,
 patet, non esse eadem. 8 Videre etiam oportet,
 an non in vno categoriae genere ambo sint,
 sed alterum qualitate, alterum quantitate,
 vel ad aliquid relationem declarat. 9 Rursum,
 an genus vtriusque non idem sit: sed alterum
 sit bonum, alterum malum: vel alterum
 virtus, alterum scientia. 10 Vel an idem
 quidem genus, non tamen eadem differetia
 vtriusque attribuatur: sed alteri scientia
 contemplatiua, alteri actiua. Similis est
 aliorum ratio. 11 Praeterea ex eo quod
 magis est, argui poterit, si alterum recipiat
 intentionem, alterum non item: vel ambo
 quidem recipiant, non tamen simul. quemad-
 modum qui magis amat, non magis cupit
 concumbere: itaque non idem est amor,
 atque cupiditas concumbendi.

B

C

D

E

12 Præterea ex adiectione, si utrūque eadem adiectum, non efficiat idem totum.

13 Vel si eadem re ab utroque detracta, quod reliquum est, diuersum est. vt si quis dixerit duplum dimidii, & multipulum simpli, idem esse. nam si ab utroque detrahatur dimidium; ea quæ reliqua sunt, idem declarare deberent: nec tamen declarant: duplum enim & multipulum non declarant eandem rem. 14 Considerare autem oportet, non solum an iam aliquid impossibile accidat propter thesim, sed etiam an esse possit ex hypothesi. vt iis accidit, qui inane & aëris plenum, idem esse asserunt: patet enim, si aër exeat, nihilo minus, immo magis inane fore, plenum verò aëris amplius non fore. Quocirca supposito aliquo, seu vero, seu falso, (nihil enim refert,) alterum eorum tollitur, alterum non item. quare non idem sunt.

15 Vt autem vniuersaliter dicam, ex iis quæ quomodocumque utriusque attribuuntur, & quibus hæc attribuuntur, considerare oportet, an alicubi discrepent. nam quæ alteri attribuuntur, alteri quoque attribui debent: & quibus alterum attribuitur, etiam alterum attribui debet. 16 Præterea, quia multis modis idem dicitur, considerare oportet, an alio quodam modo eadem sint. nam quæ genere vel specie sunt eadem, non necesse est etiam numero eadem esse: considerabimus autem, utrū ita sint eadem, an secus.

17 Præterea, an possit alterum sine altero esse: sic enim idem non erunt. 18 Loci igitur ad idem pertinentes, tot dicuntur.

A 12 Επί, ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ δὲ αὐτὰ ἐκείτερον προσθέμενον, μὴ ποιεῖ τὸ ὅλον ταῦτον. 13 Ἡ εἰ τὰ αὐτὰ ἀφ' ἐκείτερου ἀφαιρέσαντος, τὸ λοιπὸν, ἕτερον οἶ, εἰ διπλάσιον ἡμίσεος, καὶ πολλαπλάσιον ἡμίσεος, (αὐτὸν ἔφησεν εἶ). ἀφαιρέσαντος γὰρ ἀφ' ἐκείτερου, τὰ ἡμίσεος, τὰ λοιπὰ ταῦτον ἔδει δηλωθῆναι. ἢ δὴ δὴ δὲ. τὸ γὰρ διπλάσιον, καὶ πολλαπλάσιον, οὐ ταῦτον δηλοῖ. 14 Σκοπεῖν δὲ, μὴ μόνον εἰ ἤδη πῶς συμβαίνει ἀδύνατον εἶναι τῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ δυνάτον ἐστὶ ὑποθέσεως εἶναι. καθάπερ τοῖς τὸ κενὸν καὶ τὸ πλήρες αἴρος, (αὐτὸν φάσκειν εἶ). δηλοῦν γὰρ, ὅτι εἰς ἐξέληθ' ὁ ἀήρ, κενὸν μὲν οὐχ ἦπτον, ἀλλὰ μάλλον ἔσται. πλήρες δ' αἴρος ὁκέτι ἔσται. ὡς ὑποθέσαντος τίνος, εἴτε ψυδουδῆς, εἴτε ἀληθοῦς, (ὅθεν γὰρ εἰς φέρει,) τὸ μὲν ἕτερον ἀσφραγίσαι αὐτῷ. τὸ δ' ἕτερον, ἢ ὡς τ' ἢ ταῦτον.

B 15 Καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐκ τῶν ὁπωσοῦν ἐκείτερου κατηγορουμένων, καὶ ὧν ταῦτα κατηγοροῦνται, σκοπεῖν, εἴπου διαφωνή. ὅσα γὰρ θατέρου κατηγοροῦνται, καὶ θατέρου κατηγοροῦνται δὲ, καὶ ὧν θατέρου κατηγοροῦνται, ἢ θατέρου κατηγοροῦνται δὲ. 16 Επί, ἐπεὶ πολλαχῶς ταῦτο λέγεται, σκοπεῖν, εἰ καθ' ἕτερον τίνα ἔπον ταῦτα εἶναι. τὰ γὰρ εἶδη, ἢ γὰρ ταῦτα, ὅσα ἀνάγκη εἶναι θύμῃ (αὐτὰ εἶ). ὅπισθεν ποδῶν ἢ, πότερον οὕτω ταῦτα, ἢ ἕχ' ἕτως. 17 Επί, εἰ δυνάτον θατέρου αἰετῶν θατέρου εἶ. ἢ γὰρ αὐτὸν εἶναι ταῦτον. 18 Οἱ μὲν οὖν πρὸς τὸ ταῦτον τόποι, ἴσοι τοῖς λέγουσιν.

An locis proximè expositis uti liceat, cum de definitione differitur.

Cap. II.

1 De locis qui vim habent refellendi. 2 De iis qui vim habent confirmandi. 3 Epilogus.

P Atet autem ex iis quæ dicta fuerunt, omnes locos ad idem pertinentes, qui vim habent evertendi, etiam ad definitionem refutandam utiles esse, quemadmodum antea dictum fuit. nisi enim & nomen & oratio idem declarent, constat eam orationem quæ tradita est, non esse definitionem. 2 Eorum autem locorum qui ad confirmandum valent, nullus utilis est ad definitionem confirmandam. non enim satis est probare idem esse, quod orationi & quod nomini subiectum est, ad definitionem confirmandam: sed & cetera omnia quæ præcepta sunt definitiones habere oportet. 3 Refutare igitur definitionem hoc modo, & ex his, semper tentandum est.

Δ Ηλον δὲ ἐκ τῶν εἰρηκμένων, ὅτι ἀπὸ τῶν τοῖς ὁρῶν τὸ ταῦτον ἀνασκαβαστικοὶ τόποι, καὶ πρὸς ὅσον χρησιμοί, καθάπερ ἐμπεραθεν εἴρηται. εἰ γὰρ μὴ ταῦτον δηλοῖ τὸ, τε ὄνομα ἢ ὁ λόγος, δηλοῦν ὅτι ὅσα αὐτὸ εἶναι ὀρισμὸς, ὁ ἀποδοθεὶς λόγος. 2 Ταῦν δὲ ἀνασκαβαστικῶν τόπων ὁρισμὸς χρησιμὸς πρὸς ὅσον. οὐ γὰρ ἀπόρησεν τὸ δεῖξαι ταῦτον, τὸ ὑπὸ τὸν λόγον, καὶ ποιῶμα, πρὸς τὸ ἀνασκαβαστικὸν ὅτι ὀρισμὸς. ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πρῶτα δεῖ εἶναι τὰ πρὸς τὸν ὀρισμὸν. 3 Αναρῶν μὲν οὖν ὅσον οὕτως, καὶ ἀφ' αὐτῶν, αἰετῶν.

DE DEFINITIONE CONFIRMANDA.

TRACTATUS II.

Cap. III.

1 ¶ Protheoria. Neminem, aut paucos definitionem syllogismo concludere. 2 Definitionem syllogismo concludi posse. 3 ¶ Loci. 4 Ab oppositis, 5 id est, vel à tota definitione, 6 vel à partibus. 10 A casibus & coniugatis. 11 A proportione. 12 Ab eo quod est magis, A simili.

γρ. μὲν οὖν

ΕΑΝ ὅ κατὰ σκευὰς ἐν βυλῶν μὲν, καὶ ἔτι μὲν εἰδέναι δεῖ, ὅτι ὁσέεις, ἢ ὀλίγοι τῶν ἀφελεζομένων, ὅρον συλλογίζονται, ἀλλὰ πάντες ὡς ἀρχὴν ὅ τοιοῦτον λαμβάνουσιν. ὅτι, οἷτε περὶ γεωμετρίας, ἔ ἀριθμοῖς, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ποικίλας μαθησῆς. 2 Εἴθ', ὅτι δι' ἀκριβείας μὲν, ἀλλῆς ἐστὶ περὶ μαθησῆς ἀποδοῦναι, καὶ τί ἐστὶν ὅρος, καὶ πῶς ὀρίζεσθαι δεῖ. νῦν δ', ὅσον ἰσχυρὸν ὡς τὸ πρῶτον χρεῖται, τοιοῦτον μόνον λεκτέον, ὅτι διωκτὸν ἡμέας ὀρισμοῦ, καὶ τῶν τί ἡ εἶ, συλλογισμῶν. εἰ γὰρ ἐστὶν ὅρος, λόγος ὁ ὅ τί ἡ εἶ, τὰς περὶ μαθησῆς δηλῶν. καὶ δεῖ τὰ ἐν ὅροις κατηγερούμενα, ἔ ἐν ὅ τί ἐστὶ, τῶν περὶ μαθησῆς μόνον κατηγερούμενα. (κατηγερούμενα ὅ ἐν τὰς τί ἐστὶ, τὰ ἡμέα, ἔ αἱ ἀφελεζοί.) Φανερόν, ὡς εἰ τις λαβοῖ τῶντα, ἀ μόνον ἐν τὰς τί ἐστὶ, τῶν περὶ μαθησῆς κατηγερούμενα, ὅτι ὁ τῶντα ἔχων λόγος, ὅρος ἐξ ἀνάγκης αὐ εἶναι. ὅ γὰρ ἐν δὲ χρεῖται ἕτερον εἶ, ὅρος τῶν περὶ μαθησῆς ὅτι ἐστὶν ὅρος ἐν ὅ τί ἐστὶ, περὶ μαθησῆς κατηγερούμενα. ὅτι μὲν οὖν ἐξωρεῖ συλλογισμῶν ὅρος ἡμέας, Φανερόν. 3 Εκ τίνων ὅ δεῖ κατὰ σκευὰς ἐν, διώρεσθαι * μὲν ἐν ἕτεροις ἀκριβέστερον. πρὸς δὲ πῶν περὶ μαθησῆς μὲθόδον, οἱ αὐτοὶ τοιοῦτοι χρεῖται. 4 Σκεπτόν γὰρ ὅτι τῶν ἐν ἀμυτίων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀμυτικειμένων, καὶ ὅλοις τῶν λόγους, καὶ τῶν μέρους ὅτι σκεπτοῦντα. 5 Εἰ γὰρ ὁ ἀμυτικειμένος, τῶν ἀμυτικειμένων. ἔ τὸν εἰρημῶν τῶν περὶ μαθησῆς ἀνάγκη εἶ. ἐπεὶ δὲ τῶν ἐναντίων πλείους συμπλοκαί, ληπτέον ἐν ὅ τί ἐναντίων, ὅποιος δὲ μάλιστα φανεῖν ὁ ἐναντίος ὀρισμός. ὅλοις μὲν οὖν τῶν λόγους, κατὰ τὸν εἶρηται, σκεπτόν. 6 Κατὰ μέρους ὅ ὡδε. Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι ὅ ἀποδοθέν ἡμέας, ὅρῳ ἀποδοθέντα. εἰ γὰρ ὅ ἐναντίον, ἐν ὅ ἐναντίον. ὅ δὲ περὶ μαθησῆς μὲν ἐστὶν ἐν ὅ αὐτὰ. δηλῶν ὅτι ἐν ὅ ἐναντίον αὐ εἶναι ὅτι ἀνάγκη τὰ ἐναντίον, ἢ ἐν ὅ αὐτὰ ἡμέα, ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις ἡμέα εἶ. καὶ τῶν ἀφελεζομένων ὅ τῶν ἐναντίας, ὅ ἐναντίων ἀξιοῦμεν κατηγερούμενα, κατὰ τὸν λαμβάνει καὶ μέγεθος. ὅ μὲν γὰρ, ἀφελεζομένων. ὅ δὲ, συγκεπτόν ὅ ὡς.

A Quid si confirmare velimus, primū scire oportet, neminem aut paucos eorum qui disputant, definitionem syllogismo concludere, sed omnes eam pro principio sumere: quemadmodum faciūt qui circa geometriā, & qui circa numeros, & qui circa alias eiusmodi disciplinas versantur. 2 Deinde sciendum est, aliū esse tractationis exquisitē exponere, & quid sit definitio, & quomodo definire oporteat. nunc verò, quod in vsum præsentem sufficit, hoc tantū dicendum est, syllogismo concludi posse definitionem & quidditatem. nam si definitio est oratio quæ declarat rei quidditatē, & oportet ea quæ in definitione attribuuntur, etiam in quæstione quid est, rei sola attribui: (attribuuntur autem in quæstione quid est, genera & differentia:) perspicuū est, si quis sumpserit ea tantū modo quæ in quæstione quid est, rei attribuuntur, orationem quæ hæc ipsa cōtinet, necessariò esse definitionem, quia non potest esse alia rei definitio: cum nihil aliud in quæstione quid est, rei attribuat. Definitionem igitur syllogismo concludi posse perspicuum est. 3 Ex quibus autem oporteat eam construere, definitum fuit in aliis libris exquisitiū. quod verò ad propositam methodum attinet, hi loci vtilēs sunt. 4 Considerandum enim est in contrariis, & aliis oppositis, & totas orationes, & per partes inspiciendo. 5 Nā si opposita oratio est oppositæ rei definitio, etiam orationem eam quæ dicta est, rei propositæ definitionem esse necesse est. Quoniā autem cōtrariorum plures sunt cōnexiones, sumenda est ex contrariis ea quæ maximè videri possit contraria definitio. Totæ igitur orationes, quemadmodum dictum est, considerandæ sunt. 6 Per partes autem sic: Primū ostenditur genus quod traditum fuit, rectè traditum esse. si enim contrarium est in contrario genere: quod autē propositū fuit, non est in eodē; proculdubio erit in contrario: quia necesse est contraria vel in eodem genere, vel in contrariis generibus esse. Ac differentias quoque contrarias attribui cōtrariis censemus: vt albo & nigro. nam illud dissipādi, hoc colligendi aspectum vim habet. quare

quare si contrario contrariæ differentie attribuantur; certè ei quod propositum est, tradita differentie attribuentur. Quocirca cum & genus & differentie rectè tradita sint, patet, eam quæ data est, definitionem esse. 7 An non necesse est contrariis contrarias differentias attribui, nisi in eodem genere contraria sint? quorum autem genera contraria sunt, nihil prohibet eandem differentiam de ambobus dici; veluti de iustitia & iniustitia: etenim illa est virtus, hæc est vitium animæ. quapropter illud verbum, animæ, quod est differentia, de ambobus dicitur: quoniam corporis quoque est virtus & vitium.

8 At certè hoc verum est, contrariorum vel contrarias vel easdem differentias esse. Si igitur contrario contraria attribuitur, huic verò non item: patet, eam quæ dicta fuit, huic attribui.

9 Et vt vniuersaliter dicam, cum definitio constet ex genere & differentiis, si rei contrariæ definitio perspicua sit, etiam rei propositæ definitio perspicua erit. Cum enim cōtrariū vel in eodē genere, vel in cōtrario sit, similiterq; differentie vel contrariæ cōtrariis, vel eadem attribuantur; manifestum est, rei propositæ aut idem genus attribui quod & contrariæ attribuitur, differentias verò contrarias vel omnes, vel quasdam tantum, cum reliquæ sint eadem: aut contrà differentias easdem, genera autem contraria: aut vtraque contraria, nempe & genera & differentias. vtraque enim eadem esse non possunt: alioqui eadem erit definitio contrariorum.

10 Præterea ducenda sunt argumenta à casibus & coniugatis. necesse est enim consequentia esse genera generibus, ac definitiones definitionibus. vtrputà si obliuio est abiectio scientiæ: etiam obliuisei erit abiicere scientiam: & oblitum esse, abiicisse scientiam. vno igitur quouis eorum quæ dixi, concessio, necesse est etiam reliqua concedere. Similiterque si interitus est dissolutio essentia; etiam interire erit dissolui essentiam: & quod habet vim interimendi, habebit vim dissoluendi. item si id quod habet vim interimendi, habet vim dissoluendi essentiam, etiam interitus erit dissolutio essentia. Similis est aliorum ratio. Quare vno quouis sumpto, etiam reliqua omnia conceduntur.

11 Ex iis quoque argui potest, quæ similiter sunt affecta inter se. nam si salubre habet vim efficiendi sanitatem; id etiam quod valet ad firmam corporis constitutionem, habebit vim efficiendi firmam corporis constitutionem: & quod vtile est, vim habebit efficiendi bonum: quoniam vnum quodque eorum quæ dixi, similiter affectum est ad proprium finem.

Tom. I.

A ὥστε, εἰ τῶ ἐναντίου αἰ ἐναντία κατηγορεῖται, τῶ παρεκκεῖμένου αἰ ἀποδοθεῖσαι κατηγορεῖται. ὥστε, ἐπεὶ καὶ τὸ γένος καὶ αἱ διαφοραὶ ὁρθῶς ἀποδεδόνται, δῆλον ὅτι ὁρισμὸς αὐτῶ εἶναι ὁ ἀποδοθεῖς.

7 Ἡ οὖν αἰαγγαῖον, τῶ ἐναντίων τῶ ἐναντίας διαφορᾶς κατηγορεῖσθαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς αὐταῖς γῆναι τὰ ἐναντία ἢ; ὧν δὲ τὰ γῆναι ἐναντία, ὁσδὲν κωλύει πλεὺς αὐτῶν διαφορᾶν κατ' ἀμφοῖν λέγεσθαι. οἷον, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ἀδικίας. ὁ μὲν γὰρ, εὐετη. ὁ δὲ, κακία ψυχῆς. ὥστε τὸ, ψυχῆς διαφορᾶ, ἐπὶ ἀμφοῖν λέγεσθαι. ἐπεὶ καὶ σώματος ἔστιν εὐετη, καὶ κακία.

8 Ἀλλ' οὖν τῶ γε ἀληθές, ὅτι τῶ ἐναντίων, ἢ αἰ ἐναντία ἢ αἰ αὐτῶν διαφοραὶ εἰσιν. εἰ οὖν τῶ ἐναντίας ἢ ἐναντία κατηγορεῖται, τούτου δὲ μὴ δῆλον ὅτι ἢ εἰρηκμένη τούτου δὲ κατηγορεῖται. 9 Καθόλου ἢ εἰπεῖν, εἴπερ ὁ ὁρισμὸς ἔστιν ἐκ γένους καὶ διαφορᾶν, αὐτῶ ἢ τῶ ἐναντίου ὁ ὁρισμὸς φανερός, καὶ ὁ τῶ παρεκκεῖμένου ὁ ὁρισμὸς φανερός ἔσται. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐναντίον, ἢ ἐν ταῖς αὐταῖς γῆναι, ἢ ἐν ταῖς ἐναντίω. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ, ἢ αἰ ἐναντία τῶ ἐναντίων, ἢ αἰ αὐτῶν κατηγορεῖται. δῆλον ὅτι τῶ παρεκκεῖμένου ἢτοι τὸ αὐτὸ γένος αὐτῶν κατηγορεῖται, ὥστε καὶ τῶ ἐναντίου. αἱ δὲ διαφοραὶ, ἐναντία, ἢ πᾶσαι, ἢ ἕναι, αἱ δὲ λοιπαὶ αἰ αὐτῶ. ἢ ἀνάπαλιν, αἱ μὲν διαφοραὶ αἰ αὐτῶ. τὰ δὲ γῆναι, ἐναντία ἢ ἀρετῶν, ἐναντία, καὶ τὰ γῆναι καὶ αἱ διαφοραὶ. ἀμφοτέρω μὲν γὰρ ταῦτα εἶναι οὐκ ἐνδέχεται. εἰ δὲ μὴ, ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς τῶ ἐναντίων ἔσται.

10 Ἐπὶ, ἐκ τῶ πτώσεων, ἢ τῶ συστοχῶν. ἀνάγκη γὰρ ἀκολουθεῖν τὰ γῆναι τῶ γῆναι, καὶ τῶ ὅμοιως τῶ ὅμοιως. οἷον, εἰ ἢ λήθη ἔστιν ἀποβολὴ ὅμοιως. καὶ τὸ ὅμοιως ἀποβλήσθαι, ἀποβλήσθαι ὅμοιως. καὶ τὸ ὅμοιως ἀποβλήσθαι, ἀποβλήσθαι ὅμοιως. ἀνάγκη ἢ τὰ λοιπὰ ὁμοιογεῖσθαι. ὁμοίως ἢ καὶ, εἰ ἢ φθορᾶ, ἀφαιρέσις ὅμοιως. καὶ τὸ φθίρεισθαι, ἀφαιρέσις ὅμοιως. καὶ ὁ φθαρτικόν, ἀφαιρέτικόν. εἴγε τὸ φθαρτικόν, ἀφαιρέτικόν οὐσίαν καὶ ἢ φθορᾶ, ἀφαιρέσις ὅμοιως. ἢ ὅμοιως ἢ ὅμοιως τῶ ὅμοιως τῶ ὅμοιως. ὡσδ' ἑνὸς ὁμοιογεῖσθαι ληφθέντος, ἢ τὰ λοιπὰ πᾶσι ὁμοιογεῖσθαι. 11 Καὶ ἐκ τῶ ὅμοιως ἐγένετο πρὸς ἀλήθειαν. εἰ γὰρ τὸ ὅμοιως, ποιητικόν ὅμοιως. ἢ τὸ ὅμοιως, ποιητικόν ὅμοιως ἔσται. ἢ ὁ φελεῖ μιν, ποιητικόν ἀγαθῶν. ὁμοίως γὰρ ἕκαστον τῶ εἰρηκμένων πρὸς τὸ οἰκείον τέλος ἔχει.

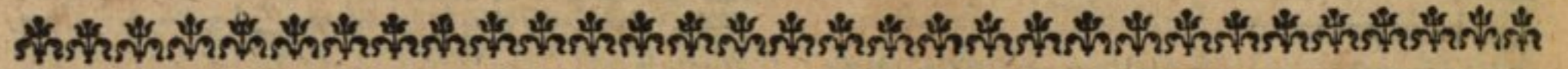
γρ. οὕτως

γρ. κατὰ
σκέδαση

ὥστε εἰ ἐνὸς αὐτῶν ὁρισμὸς ἔστι, ὃ ποιητικόν
εἶ) τῶν τέλει· καὶ τῶν λοιπῶν ἐκάστου * οὕτως
αὖ εἴη ὁρισμὸς. 12. Ἐπὶ, ἐκ τῶν μᾶλλον ἢ ἐκ
τῶν ὁμοίως, ὅσα ἴσως ἐσδέχεται * κατὰ σκεδα-
ζειν, δύο πρὸς δύο συγκρίνοντα. οἷ), εἰ
μᾶλλον ὁδε τῶδε, ἢ ὁδε τῶδε ὁρισμὸς· ὁ
δὲ ἡπτόν δοκῆν, ὁρισμὸς ἔστι· καὶ ὁ μᾶλ-
λον. καὶ εἰ ὁμοίως ὁδε τῶδε, καὶ ὁδε τῶδε·
εἰ ὁ ἕτερος, τῶ ἕτερου· καὶ ὁ λοιπὸς, τῶ
λοιποῦ.

13. Ἐνὸς δὲ ὁρισμοῦ πρὸς δύο συγκρινο-
μήνου, ἢ δύο ὁρισμῶν πρὸς ἓνα, ὅσῳ ἐν χη-
σιμος ἢ ἐκ τῶν μᾶλλον ὑπὸ σκοπέως· ὅτε γὰρ ἓνα
δυοῖν, ὅτε δύο τῶ αὐτῶ ὁρισμοῦ δυωατὸν εἶ).

A quare si vnus eorum definitio est, habere vim efficiendi finem, etiam vniuscuiusque reliquorum hæc erit definitio. 12 Præterea ducenda sunt argumenta ex eo quod magis, & ex eo quod æquè est, quot modis licet confirmare, duobus ad duo cōparatis, veluti si magis hæc huius, quàm illa illius definitio est; quæ autem minus esse videtur, definitio est; etiã ea quæ magis videtur, definitio erit. Item si æquè hæc huius, & illa illius definitio est; si altera alterius est, etiam reliqua reliqui erit. 13 Vna autem definitione cum duabus rebus comparata, aut duabus definitionibus cum vna re, non est utilis hæc consideratio ex eo quod magis est: quia nec vna duarum rerum, nec duæ eiusdem rei definitiones esse possunt.

COMMVNIA DE OMNIBVS PROBLEMATIS.

TRACTATVS III.

De locis præcipuis, & maximè vtilibus.

Cap. IV.

γρ. εἶδος ἔστι
τις διῆσι.

Εἰσι δὲ ὑπερχερότατοι τῶν τόπων, οἷτε νῦν
εἰρημόμοι, ἢ οἱ ἐκ τῶν πλώσεων, ἢ τῶν συ-
σείχων. δὲ ἢ δὲ μάλιστα κατέχειν ἢ πρὸς χεί-
ρας ἔχειν πύτοις· (χησιμώτατοι γὰρ πρὸς
πλῆθια·) καὶ τῶν ἄλλων δὲ τρεῖς μάλιστα κοι-
νοὶς· οὗτοι γὰρ ἐνεργήτατοι τῶν λοιπῶν· οἷ), τὸ, τ'
ὑπερλέπειν ὅτι ὃ κατ' ἐκάστα, ἢ ὅτι τῶν εἰ-
δῶν σκεπτεῖν, εἰ ἐφαρμόσῃ ὁ λόγος, ὅτι στυώ-
νυμον * ὃ εἶδος ἔστιν· (ἔστι δὲ χησιμος ὁ τό-
πος πρὸς τρεῖς ὑπερμόμοις ἰδέας εἶ), κατὰ τὸ
πρὸς τερῶν εἰρηται·) ἔτι, εἰ μετὰ φέρων εἰρηκε
τοῦ ὄμοι· ἢ αὐτὸ αὐτῶ κατηγόρησεν, ὡς ἕτε-
ρον. καὶ εἰ τις ἄλλος χησιμὸς καὶ ἐνεργὸς τῶν
τόπων ἔστι, πρῶτω χησιμῶν.

Maximè autem locorum omnium apti sunt ij quos nunc dixi, necnon ex casibus, & cōiugatis. ideoque maximè memoria tenere, & in promptu habere oportet hos locos: (vtilissimi enim sunt ad plurima problemata:) atque etiam ex ceteris eos qui sunt maximè communes: quoniam inter reliquos sunt efficacissimi. cuiusmodi est respicere ad singularia: item in speciebus considerare, an eis conueniat definitio, quoniã species est synonyma: (est autem utilis hic locus aduersus eos qui ponunt ideas esse, quemadmodum antea dictum fuit:) præterea videre, an nomen per translationem dixit: aut idem sibi ipsi attributum sit quasi diuersum. & si quis alius locus est communis & efficax, eo vtendum est.

De facultate, vel difficultate argumentandi.

Cap. V.

1. ¶ Vtrum problema facilius confirmetur, an refellatur. De definitione quæ facilius euertitur quàm confirmatur: cum quia difficile est sumere propositiones, ex quibus confirmatur. 2. Tum etiam quia plura probanda sunt, cum confirmatur, quàm cum refellitur, si quidem omnes partes definitionis confirmari debent, vnã reprehendi sufficit. 3. Præterea syllogismo vniuersali tantum confirmatur definitio, & particulari quoque refutatur. item reciprocari debet cum definito. 4. Et soli definito conuenire. 5. De proprio, & de genere. 6. Proprium facilius reprehendi, quàm confirmari: quia omnes partes confirmari debent, vnã reprehendi satis est: Item quia proprium omni, & soli conuenire debet. 8. Genus facilius refelli, quàm probari: quia confirmari debet syllogismo vniuersali, refelli autem potest etiam syllogismo particulari: 9. Item quia non confirmatur, nisi probetur inesse vt genus: refellitur autem etsi simpliciter probetur non inesse. 10. Eorum quæ dicta sunt, confirmatio à simili. 11. De accidente. 12. ¶ Collatio diuersorum problematum. Definitionem facillimè reprehendi, quia multe conditiones in ea requiruntur, 13. & quia loci aliorum problematum ad definitionem transferri possunt. 14. difficillimè autem confirmari, 15. De proprio. 16. De accidente, quod facillimè confirmatur, 17. & difficillimè euertitur. 18. ¶ Epilogus.

Difficilius autem confirmari quam e-
 uerti definitionem, ex iis quæ dein-
 ceptis dicuntur, perspicuum erit. nam & ip-
 sum interrogantem videre, & ab iis qui in-
 terrogantur, sumere huiusmodi proposi-
 tiones, non facile est: utputa eorum quæ in
 tradita definitione continentur, aliud esse ge-
 nus, aliud differentiam: & in questione quid
 est, attribui tantummodo genus & differ-
 entiam. sine his autem propositionibus non
 potest definitio syllogismo concludi. nam
 si & quædam alia rei attribuuntur in que-
 stione quid est: non constat, eane quæ dicta
 est, an altera sit eius definitio: quandoqui-
 dem definitio est oratio quidditatem de-
 clarans. 2 Sed & ex his manifestum est. fa-
 cilius est enim, vnum concludere, quam
 vnam definitionis partem disputare. nam si
 vnam qualemcumque refutauerimus, e-
 uersa erit definitio. confirmanti autem ne-
 cesse est ea omnia coagmentare & probare
 inesse, quæ in definitione posita sunt.

3 Præterea qui confirmat, vniuersalem
 syllogismum afferre debet: nam quibus no-
 men, is omnibus etiam de definitionem attri-
 bui oportet: & præterea vicissim quibus
 definitio, etiam nomen, si propria futura est
 ea definitio quæ tradita est. Ei verò qui re-
 fellit, non est necesse probare vniuersale:
 sufficit enim si probet, definitionem de ali-
 quo eorum quæ sub nomine continentur,
 non verè dici. Sed & si vniuersaliter refel-
 lere oporteat, ne sic quidem reciprocatio
 est necessaria in refutatione. satis enim est,
 cum qui refutat vniuersaliter, ostendere
 cuidam eorum quibus nomen attribuitur,
 definitionem non attribui. contra autem
 non necesse est ostendere, quibus definitio
 non attribuitur, ne nomen quidem
 attribui.

4 Præterea etsi omni ei conueniat quod
 sub nomine continetur, non tamen soli,
 euersa erit definitio.

5 Similis est & proprii & generis ratio.
 vtraque enim refellere, quàm confirmare,
 facilius est.

6 Quod quidem de proprio perspicuum
 est ex iis quæ dicta sunt: quia plerumque
 verborum coniunctione proprium traditur.
 itaque refellere licet vel vno verbo repre-
 henso: eum verò qui confirmat, omnia syl-
 logismo concludere necesse est.

7 Ferè autem reliqua omnia quæ ad de-
 finitionem pertinent, etiam ad proprium a-
 ptari possunt. nam qui confirmat, ostende-
 re debet, orationem iis omnibus conuenire
 quæ sub nomine continentur. refellenti au-
 tem satis est ostendere vni non conuenire.
 sed etsi omni conueniat, non tamen soli, sic
 quoque euersum erit, quemadmodum &
 in definitione dicebatur.

OTI δὲ χαλεπώτερον, κατασκευάζει
 ἢ ἀνασκευάζει ὄρον, ἐκ τῆς μὲν ταῦτα
 ῥητισμοῦ φανερόν· καὶ γὰρ ἰδεῖν αὐτόν, καὶ λα-
 βῆναι τὸν ἔρωτα μὲν τὰς τοιαύτας πρῶ-
 τάς, ἐκ βίπετες· οἷον, ὅτι τῆς ἐν ταῖς ἀποδο-
 γῆσι λέγω, ὅ μὲν, ἄλλος· ὅ δ', ἀμφοτέρω καὶ
 ὅτι ἐν ταῖς ἐστὶ, ὅ ἄλλος μόνον, καὶ αἱ ἀμ-
 φοτέρω κατηγοροῦνται. αἴτιον δὲ τούτων ἀδύ-
 νατον ὄρισμόν ἡγεῖσθαι συλλογισμὸν. εἰ γὰρ
 τίνα καὶ ἄλλα ἐν ταῖς ἐστὶ τῶν πραγμάτων
 κατηγοροῦνται, ἀδύνατον, πότερον ὀρίσθαι, ἢ ἕτε-
 ρος αὐτὸν ὄρισμός ἐστιν· ὅτι ὄρισμός ἐστὶ λέ-
 γος, ὁ δὲ τί ἴδιον σημαίνων.

2 Δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῆς δὲ. ῥᾶον γὰρ, ἐν
 συμφαινεῖσθαι, ἢ πᾶσι. αἰτιασθῆναι μὲν
 οὖν, ἀπόχρη πρὸς ἕνα ἀναλεγκτῶν· ἐν γὰρ
 ὁποιοῦν ἀνασκευάζουσιν, αἰτηρηκότες ἐστὶ-
 μὲν τὸν ὄρον. κατασκευάζοντι δὲ, πᾶσι ἀνάγ-
 χη συμβιβάζει ὅτι ἀρχὴ τὰ ἐν ταῖς ὄροις.

3 Ἐπὶ, κατασκευάζοντι μὲν, καθολοῦ οἰεῖσθαι
 συλλογισμὸν. δεῖ γὰρ ἔτι πᾶσι δὲ τοῦτομα,
 *κατηγορεῖσθαι τὸν ὄρον· καὶ ἐν πρὸς τού-
 τοις, αἰτιασθῆναι, καθ' οὗ τὸν λόγον, καὶ τοῦτο-
 μα, εἰ μὲν ἴδιον ἢ ἀποδοχὴς ὄρος.
 ἀνασκευάζοντα δὲ, ἐκ ἀνάγκη δεῖξαι ὅ κα-
 θολοῦ. ἀπόχρη γὰρ ὅ δεῖξαι, ὅτι ἐκ ἀλη-
 θεύεται πρὸς ἑνὸς τῆς ἀπὸ τοῦτομα, ὁ λό-
 γος. εἴτε καὶ καθολοῦ δεῖσι ἀνασκευάζουσι, ὅτι
 ὡς ὁ ἀντιφρέφει ἀναλεγκτῶν ὅτι ἢ ἀνασκευάζειν.
 ἀπόχρη γὰρ ἀνασκευάζοντα καθολοῦ, ὅ δεῖξαι,
 ὅτι καὶ ἑνὸς ὦν τοῦτομα κατηγοροῦνται, ὁ λόγος

κατηγοροῦνται, ὅ δ' ἀνάπληρον, ἐκ ἀναγκῆ πρὸς
 ὅ δεῖξαι, ὅτι καθ' ὧν ὁ λόγος μὴ κατηγορεῖται,
 ὅτι τοῦτομα. 4 Ἐν, εἰ καὶ πᾶσι ὑπὲρ καὶ
 τὰς ἀπὸ τοῦτομα, μὴ μόνω δὲ, ἀντιφρέ-
 νος ὑπὲρ καὶ ὁ ὄρισμός. 5 Ὁμοίως δὲ ἔτι πρὸς
 ὅ ἴδιον καὶ ὁ ἄλλος ἔχει. ἐν ἀμφοτέρω γὰρ ἀνα-
 σκευάζειν, ἢ κατασκευάζειν, ῥᾶον. 6 Περὶ μὲν
 οὖν τῶ ἴδιον, φανερόν ἐκ τῆς εἰρημῶν. ὡς
 γὰρ ὅτι τοπολὺ, ἐν συμπλοκῇ ὅ ἴδιον ἀποδο-
 χῆται. ὡς ἀνασκευάζει μὲν ἐστὶ ἐν ἀνελόντα·

κατασκευάζοντα δὲ, πᾶσι συλλογιζέσθαι
 ἀνάγκη. 7 Σχεδὸν δὲ πᾶσι τὰ λοιπὰ, ὅσα
 πρὸς τὸν ὄρισμόν, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἀρμόσθαι
 λέγεσθαι. πᾶσι τε γὰρ δεῖσι τὰς ἀπὸ τοῦτο-
 μα, τὸν κατασκευάζοντα δεκτικῶν ὅτι ὑπὲρ-
 καὶ ἀνασκευάζοντα δὲ, ἀπόχρη ἐνὶ δεῖξαι
 μὴ ὑπὲρ καὶ. εἰ δὲ καὶ πᾶσι ὑπὲρ καὶ, μὴ
 μόνω δὲ, καὶ οὕτως ἀνασκευαζόμενον γὰρ, κα-
 τὰ τὸν καὶ ὅτι τῶ ὄρισμόν ἐλέγετο.

γρ. κατὰ
συντάξεσιν &
μοχ αἰα.
συντάξεσιν
γρ. ὑπάρχον.

γ. ἢ μὴ παύσι.

γ. ἀνασκαυά-
ζοντι

γρ. τὰ ὅτι τὸ
τίτι κτλ.

8 Περὶ δὲ τῶν γένους, ὅτι * κατὰ συντάξιν ἀνασκαυάζοντα μὲν ἀνάγκη μοναχῶς πρῶτον δειξάντα * ὑπάρχειν· ἀνασκαυάζοντα δὲ, διχῶς· καὶ γὰρ εἰ μηδενί, ἢ εἰ ἑνὶ δέδωκεται μὴ ὑπάρχειν, ἀνήρηται ὁ ἐν ἀρχῇ. 9 Ἐπὶ κατὰ συντάξιν ἀνασκαυάζοντι μὲν οὐκ ἀπόδειξις ὅτι ὑπάρχει, δειξάντα δὲ ἢ ὅτι ὡς γένος ὑπάρχει, δεκτέον· ἀνασκαυάζοντι δὲ, ἰσχυρὸν ὁ δειξάντα μὴ ὑπάρχειν, ἢ πῖνι, * ἢ μηδενί. 10 Ἐοικε δὲ, ὡς ἄρα καὶ ἐν τοῖς ἀλλοῖς ὁ δὲ φησὶν ἔχειν ποιῆσαι ῥᾶον, ἔτι καὶ ὅτι τούτων ὁ ἀνασκαυάζοντα κατὰ συντάξιν. 11 Ἐπὶ δὲ τὸ συμβεβηκός, ὅ μὴ κατὰ λόγον, ῥᾶον ἀνασκαυάξιν, ἢ κατὰ συντάξιν ἀνασκαυάζοντα μὲν γὰρ, δεκτέον ὅτι πρῶτον * ἀνασκαυάζοντα γὰρ ἀπόδειξις ἐνὶ δειξάντα μὴ ὑπάρχειν. ὁ δὲ ὅτι μέγιστος, ἀνάπαλιν· ῥᾶον γὰρ κατὰ συντάξιν, ἢ ἀνασκαυάξιν κατὰ συντάξιν μὲν γὰρ, ἀπόδειξις ὁ δειξάντα πῖνι ὑπάρχειν· ἀνασκαυάζοντι δὲ, δεκτέον ὅτι οὐδενὶ ὑπάρχει. 12 Φανερόν δὲ ἔστι, ὅτι πρῶτον ῥᾶον, ὅσον ἀνασκαυάξιν· πλείστα μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ δεδομένα, πολλῶν εἰρημύων· ἐκ δὲ τῶν πλεόνων, ἴσχυρον γὰρ συλλογισμός· εἰκὸς γὰρ ἐν τοῖς πολλοῖς μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς ὀλίγοις, ἀμύθημα γίνεσθαι. 13 Ἐν, πρὸς μὲν ὅσον ἐνδέχεται καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλῶν ὅτι χειρῶν· εἴτε γὰρ μὴ ἴδως ὁ λόγος, εἴτε μὴ γένος ὁ ἀποδοθέν, εἴτε μὴ ὑπάρχει ἢ ἢ ἐν τῷ λόγῳ, ἀνηρημύος γὰρ ὁ ὀρισμός· πρὸς δὲ πᾶσι, ἔτε * τὰ ἐκ τῶν ὄρων, ἔτε πᾶσι ἐνδέχεται πρῶτον ὅτι χειρῶν· μόνον γὰρ τὰ πρὸς τὸ συμβεβηκός, κοινὰ πρῶτον τῶν εἰρημύων ὅτι· ὑπάρχειν μὲν γὰρ δεξέσθαι τῶν εἰρημύων. εἰ δὲ μὴ ὡς ἴδως ὑπάρχει ὁ γένος, οὐδέπω ἀνήρη) ὁ γένος ὀρισμός δὲ ἔστι ὁ ἴδως, οὐκ ἀναγκαῖον, ὡς γένος· ὅσον τὸ συμβεβηκός, ὡς γένος ἢ ἴδως, ἀλλ' ὑπάρχειν μόνον. ὡς ἔδωκα τὸν ἐκ τῶν ἑτέρων πρὸς τὰ ἑτέρα ὅτι χειρῶν, ἀλλ' ἢ ὅτι τὸ ὀρισμός. δὴλον οὖν ὅτι ῥᾶον πρῶτον, ὅσον ἀναμύων. 17 Κατὰ συντάξιν δὲ, χαλεπώτατον· ἐκείνα τε γὰρ πρῶτον δεξέσθαι συλλογισμῶν· (καὶ γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὰ εἰρημύα πρῶτον, καὶ ὅτι γένος ὁ ἀποδοθέν, καὶ ὅτι ἴδως ὁ λόγος·) ἔστι πρῶτον αὐτὰ, ὅτι δηλοῖ τὸ τί ἡ ἐστὶ ὁ λόγος, καὶ τὸ το καλῶς δεξέσθαι πεποιημένα. 15 Τῶν δὲ ἄλλων, τὸ ἴδως, μάλιστα τοιοῦτον. ἀναμύων μὲν γὰρ ῥᾶον, ἀπὸ τῶν ἐκ πολλῶν ὡς ὅτι το πολὺ ἐστὶ). κατὰ συντάξιν δὲ, χαλεπώτατον· ὅτι τε πολλὰ δεξέσθαι συμβεβηκός· καὶ πρὸς τούτω, ὅτι μόνον ὑπάρχει, καὶ ἀνιηρατηρησῆται τὸ πρῶτον. 16 ῥᾶον δὲ πρῶτον κατὰ συντάξιν τὸ συμβεβηκός· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἢ μόνον ὑπάρχειν,

A 8 De genere autem hinc apparet: quia confirmatur vno modo: id est, si probetur omni inesse: refellitur autem duobus. siue enim probetur nulli inesse, siue alicui non inesse, euerfum erit quod initio positum fuit quasi genus.

9 Præterea confirmanti non satis est probare inesse: sed etiam ut genus inesse, probandum est. refellenti autem sufficit probare alicui non inesse, vel nulli inesse.

10 Videtur autem, ut & in aliis facilius est corrumpere quàm efficere, sic & in iis refellere quàm confirmare.

B 11 Quod verò ad accidens attinet, vniuersale facilius refellitur, quàm confirmatur: nam confirmanti probandum est omni inesse: refellenti autem satis est probare vni non inesse. contra particulare facilius confirmatur, quàm refellitur: quia confirmanti satis est probare cuidam inesse: refellenti autem probandum est nulli inesse. 12 Perspicuum quoque est, cur omnium facillimum sit definitionem euertere. cum enim multa dicta sint, quæ in definitione seruari debent, plurima data sunt ad eam euertere lam.

C ex pluribus autem citius fit syllogismus: quia verifimile est, in multis magis quàm in paucis peccari.

13 Præterea ad definitionem euertere, ex aliis quoque argumenta sumi possunt. siue enim oratio non sit propria; siue id quod traditum est, non sit genus: siue aliquid eorum quæ in definitione posita sunt, non insit, eueritur definitio. Ad alia verò refutanda, nec quæ ex definitionibus existunt, nec cetera omnia argumenta sumi possunt. nam ea sola quæ ad accidens pertinent, communia sunt iis omnibus quæ dicta fuerunt: quoniam vnum quodque eorum quæ dicta sunt, inesse debet. Quod si genus non insit ut proprium, non ideo genus euerfum est. Similiter non est necesse proprium inesse ut genus: nec accidens inesse ut genus, vel ut proprium, sed inesse dumtaxat. Quare non possunt argumenta ex aliis ad alia transferri, nisi ad definitionem. Patet igitur, facillimè omnium infirmari definitionem. 14 Difficillimè autem confirmatur. nam & cetera omnia concludi oportet: (nimirum inesse ea omnia quæ dicta fuerunt, & genus esse quod traditum fuit, & propriam esse orationem:)& præterea probandum est orationem declarare quid res sit: idque præclare factum esse oportet.

D 15 Inter cetera verò proprium est maximè tale. facilius enim eueritur, quia ex multis verbis plerumque constat; difficillimè autem confirmatur: quia multa oportet coagmentare atque coniungere, & præterea probare soli inesse, & cum re recipiari.

E 16 Facillimè autem omnium confirmatur accidens. cetera namque non solum inesse,

sed etiam ita inesse, probandum est: accidens autem inesse tantum probare sufficit.

17 Difficillimum autem est, refellere accidens: quia paucissima in eo data sunt. neq; enim adsignificatur in accidēte, quomodo insit. Quare cetera duobus modis licet refellere, id est, vel probando non inesse, vel non ita inesse. accidens autem non licet euertere, nisi probetur non inesse.

18 Loci igitur, ex quibus aduersus singula problemata argumentorum copia nobis suppetet, ferè sufficienter enumerati sunt.

A Ἀλλὰ καὶ ὅτι ἕτως ὑπερχῆ, δεκτέον· ὅτι ἡ τῆ συμβεβηκότος, ὅτι ὑπερχῆ μόνον, ἰσχυρόν δεῖξαι. 17 Ανασκέυαζεν δὲ χαλεπώτατον τὸ συμβεβηκός, ὅτι ἐλάχιστα ἐν αὐτῷ δέδοται· ἔγωγε προσημασίῃ ἐν ταῖς συμβεβηκότι, πῶς ὑπερχῆ ὡς ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διχῶς ἔστιν ἀμείψην, ἢ δεῖξαι ὅτι ἔχῃ ὑπερχῆ, ἢ ὅτι ἔχῃ ἕτως ὑπερχῆ· ὅτι δὲ τὸ συμβεβηκός ἔκ ἐστιν ἀμείψην, ἀλλ' ἢ δεῖξαι ὅτι ἔχῃ ὑπερχῆ. 18 Οἱ μὲν οὖν τόποι, δι' ὧν διπορήσομεν πρὸς ἕκαστα τῶν προβλημάτων ἔπιχρήσεν, σχεδὸν ἰσχυρῶς ἐξηριθμήσω.

ARISTOTELΟΥΣ,
ΤΟΠΙΚΩΝ ΤΟ ΟΓΔΟΟΝ.
ARISTOTELIS
TOPICORVM,
LIBER VIII.

DE INTERROGATIONE.
TRACTATUS I.

De scopo ac nexu huius tractatus cum superioribus, & de propositionibus necessariis, vel non necessariis. Cap. 1

1 § Scopus & nexus: 2 § Quae sint propositiones necessariae. 3 vel non necessariae. 4 § Cur occultetur conclusio. 5 § Praecepta de propositionibus necessariis. 6 § Praecepta de non necessariis. 7 De inductione. 8 De occultatione. sumendas esse propositiones prosyllogismorum. 9 reticendas esse conclusiones prosyllogismorum, quae sunt propositiones necessariae. 11 propositiones non continenter accipiendas, sed permiscendas esse. 12 accipiendam esse definitionem coniugati. 13 cauendum, ne appareat cuius gratia aliquid proponitur. 14 & ut incertum sit, utro oppositorum uti velit qui interrogat. 15 de similitudinis collatione. 16 ut interrogans sibi obiiciat. 17 ut dicat se id proponere, quod ab omnibus passim dici solet. 18 de studio dissimulando. 19 ut proponat quasi conferens ad aliud, non per se. de eo proponendo, cui id quod sumi debet; consequens est. 20 quando interrogandum sit quod praecipue sumendum est. 23 de oratione producenda, & interijciendis ijs quae nihil faciunt ad disputationem. 24 Epilogus. 25 De ornatu. 26 De perspicuitate.

OST hae, de dispositio- B
ne, & quomodo interro-
gare oporteat, dicendum
est. Primum autem debet is
qui interrogaturus est, lo-
cum inuenire, ex quo argumentetur: de-
inde interrogare, & disponere singula ipse
per se: tertio & postremo haec dicet con-
tra alienum. Ac loci quidem inuentio
aeque ad philosophum & ad dialecticum

ETA ἡ ἑρώτα, αὐτὴ τῆς ἑρώσεως, ἔ
πῶς δεῖ ἐρωτᾶν, λεκτέον. δεῖ δὲ
προῖον μὲν ἐρωτᾶν μέλλοντα, τὸ
τόπον δὲ ῥῆν, ὅθεν ἔπιχρητέον·
δύοτερον δὲ, ἐρωτηματίσαι καὶ τᾶσαι κατέχευα
πρὸς ἑαυτὸν· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τρίτον, εἰπεῖν ἢ δὴ
ἑρώτα πρὸς ἑτέρον, μέχρι μὲν οὖν τῶν ῥῆν τὸ
τόπον, ὁμοίως τῶν φιλοσόφου καὶ τῶν διαλεκτικῶν

CAP. I.

ἢ σκέψις. τὸ δὲ ἤδη ταῦτα πάτην ἔρωτη-
μασίῃν, ἴδρον τῶ δὲ λεκτικῶν. πρὸς ἕτερον
γὰρ πρῶτον οὐκ ἔστιν ἔτι φιλοσόφου, ἔστι
ποικίλη καὶ ἑαυτὸν, ὅσῳ μὲν ἐστὶν ἀληθῆ
μὲν ἢ καὶ γνώριμα, δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς, μὴ
ἦν ἢ αὐτὰ ὁ ἀποκρινόμενος, δὲ οὐκ ἔστιν οὐκ
ἔτι) τὰ δὲ ἀρχῆς, καὶ πρὸς τὸν συμβολο-
μῶν. ἀλλ' ἴσως αὐτὸν ἀποδοῦσιν, ὅτι μά-
λιστὰ γνώριμα ἔστιν οὐκ ἔστιν ἀξιωματικά.
ὅτι τούτων γὰρ οἱ ὅτισημονικοί συλλογισμοί.
Τοῖς μὲν οὖν τοῖς ὅθεν δεῖ λαμβάνειν, εἴρη) B
πρὸς τὸν. πρὸς τὰς ἑρωτήμασι
λεκτέον, διελθόμενον τὰς πρὸς τὰς, ὅσα λη-
πτεῖα πρὸς τὰς ἀναγκάσας. 2. ἀναγκάσαι ἢ
λέγονται, δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεσθαι. 3. Αἱ δὲ πρὸς
ταῦτα λαμβανόμενα, τέταρες εἰσὶν. ἢ γὰρ
ἐπαγωγῆς χάριν, τῶ δὲ δὲ πρὸς τὸν καθόλου, ἢ εἰς
ὅσον ἢ λόγου, ἢ εἰς κρῖν ἢ συμπεράσματος.
ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον εἴ) τὸν λόγον. πρὸς δὲ
ταῦτα ὅσῳ μὲν ληπτεῖον πρὸς τὰς. ἀλλ' ἢ
πρ. ἢ εἴρη. ἀλλ' οὐκ αὐτῶν, ἢ ἑρωτημασίῃν πειρα-
τέον. 4. Εἰσὶ δὲ αἱ πρὸς κρῖν, ἀγῶνος χά-
ριν. ἀλλ' ὅτι) πᾶσα ἢ τοιαύτη πρὸς τὰς
πρὸς ἕτερον ὅστιν, ἀνάγκη ἔστιν ταῦτα χρῆσθαι.
5. Τὰς μὲν οὖν ἀναγκάσας δι' ὧν ὁ συλλογ-
ισμὸς, ὅσα δὲ πρὸς πρὸς τὸν, ἀλλ' ἀποστατέον
ὅτι αὐτῶν. οἱ), μὴ τῶν εἰρησίων ἀξιουῦντα
τῶ αὐτῶν ὅτισημονίῃ, αὐτῶν τῶ βέληται λαβόν,
ἀλλὰ τῶ ἀπικειμένων. τεθέντος γὰρ τούτου, ἔ
ὅτι τῶ εἰρησίων ἢ αὐτῶν ὅτισημονίῃ, συλλογί-
σται. ὅτι) τῶ ἀπικειμένων τὰ εἰρησίων. ἐδὲ δὲ
μὴ τῶ, δι' ἐπαγωγῆς ληπτεῖον, πρὸς τὸν
πρὸς τῶ χτ) μέγας εἰρησίων. ἢ γὰρ δὲ συλ-
λογισμοῦ, ἢ δι' ἐπαγωγῆς τὰς ἀναγκάσας
ληπτεῖον. ἢ τὰς μὲν, ἐπαγωγῆς. τὰς δὲ συλλο-
γισμῶ. ὅσα δὲ λίαν πρὸς τὸν εἰσὶ, καὶ αὐτὰς
πρὸς τὸν. ἀδελότερον τε γὰρ αἰεὶ εἰ τῶ ἐπα-
γωγῆς ὁ συμβολομῶν. καὶ ἄμα ὁ αὐτὰς τὰς
χρησίμοις πρὸς τὸν, ἔ μὴ διωάμενοι εἰρη-
σίων λαβόν, ἔποιμον. 6. Τὰς δὲ πρὸς ταῦτα
εἰρησίων ληπτεῖον μὲν τούτων χάριν. ἐκείνη
δὲ ὅθεν χρῆσθαι. 7. Ἐπάρηται μὲν, ἀπὸ τῶ
καθόλου ὅτι) τὰ καθόλου, καὶ τῶ γνώριμων
ὅτι) τὰ ἀγῶνα. γνώριμα δὲ μάλλον τὰ χτ) τῶ
ἀγῶσι, ἢ ἀπλάς, ἢ τοῖς πολλοῖς. 8. Κρῖ-
νοντα δὲ, πρὸς συλλογίσεσθαι δι' ὧν ὁ συλ-
λογισμὸς τῶ δὲ ἀρχῆς μέλλει γίνεσθαι, καὶ ταῦ-
τα ὡς πλάς. εἴη δὲ ἀπὸ τῶ, εἴ τις μὴ μόνον τὰς
ἀναγκάσας, ἀλλὰ καὶ τῶ πρὸς ταῦτα χρῆσιμων
τῶ συλλογίσει. 9. Ἐπὶ, τὰ συμπεράσματα

A pertinet. eorū autē que inuēta fuerūt, dispo-
sitio & interrogatio, dialectici est propria:
quoniā hoc totū aduersus alterū est: philo-
sopho autē & ei qui ipse secum *veritatem*
inquiri, curæ non est, si vera sint & nota ea
ex quibus *efficitur* syllogismus, nec tamen
ea ponat is qui responder, propterea quod
propinqua sint *questioni* ab initio *proposita*,
ac prouideat quod euenturum est. Quin-
immo fortasse dat operam, vt axiomata sint
maximē nota & *problemati* propinqua:
quandoquidem ex his constant syllogismi
qui scientiam pariunt. Ac locos quidem,
vnde *argumenta* sumere oportet, superius
exposuimus: *nunc* verò de dispositione &
interrogatione dicendum est, cum antè di-
stincta fuerint propositiones, quæ sumen-
da *sunt* præter necessarias. 2. Necessariæ
autem dicuntur *ea* ex quibus syllogismus
conficitur. 3. Quæ verò præter has sumun-
tur, quatuor sunt. vel enim *sumuntur* indu-
ctionis causâ, vt detur *quod est* vniuersale:
vel vt amplificetur oratio: vel vt celetur
conclusio: vel vt magis perspicua sit oratio.
Præter has autem nulla propositio est su-
menda: sed enitendum est, vt per has ampli-
ficetur oratio, vel interrogetur. 4. Quas au-
tem celandæ *conclusionis* causâ *adhibemus*,
eas certâ di causâ *adhibemus*. sed quia tota
hæc tractatio est aduersus alterum, necesse
est etiâ his *propositionibus* vti. 5. Necessariæ
igitur ex quibus syllogismus *conficitur*, non
statim proponi debent: sed recedendum
quàm longissimè fursum versus. vtputâ,
non est postulandū, contrariorū eandē esse
scientiâ si quis hoc sumere velit, sed *genera-
liter* oppositorū: hoc enim posito, etiâ con-
trariorū eandē scientiâ esse concludet: quod
niam cōtraria in oppositis *numeratur*. Quod
si *aduersarius* id non concedat; per inducio-
nem sumendū est propositis singulis cōtra-
riis: vel enim per syllogismū, vel per indu-
ctionē necessariæ propositiones sumi de-
bent, vel alix inductione, alix syllogismo.
Quæ verò sunt valde perspicuæ, etiâ ipsas
proponere *debemus*. Obscurius enim sem-
per est in recessu & inductione, quod euen-
turū est. Simulque eas quæ vtilis sunt, pro-
ponere, si quis illo modo sumere nequeat,
in pròptu est. 6. Quæ verò præter has dictæ
fuerunt, sumendæ *sunt* harum ipsarum cau-
sâ: singulis autem ita vtendum est. 7. Indu-
cētē oportet à singularibus ad vniuersalia, &
à notis ad ignota *progredi*: notiora autē vel
absolutè, vel multis, sunt ea quæ sub sen-
sum *cadunt*. 8. Celantem autē oportet pro-
syllogismis *ea* probare, ex quibus conclu-
dendū est quod ab initio *propositum* fuit: at-
que hæc quæ plurima. Quod quidē fiet, si
quis nō solum *propositiones* necessarias, sed
aliquam etiam ex iis quæ ad hæc vtilis
sunt, concludat. 9. Præterea conclusiones

dicere non oportet, sed postea repente concludere. sic enim maximè recedet à thesi initio *proposita*. 10 Et, vt vniuersaliter dicam, eum, qui celando percontatur, sic interrogare oportet. vt cum totam orationem interrogauerit, & conclusionem dixerit, quærat quid ita. hoc autem maximè fiet eo quem nunc diximus modo. Sic enim sola vltima conclusio dicta fuerit, incertum erit quomodo efficiatur: propterea quod is qui respondet, ex quibus colligatur, non prouiderit, cum priores syllogismi in membra digesti non fuerint. minimè autem in sua membra digeritur syllogismus conclusionis, cum non ponimus eius sumptiones, sed ea ex quibus *sumptiones illæ* concluduntur.

11 Vtile etiam erit, non continentia sumere axiomata; ex quibus syllogismi constant, sed permiscere quæ ad hanc & quæ ad illam conclusionem pertinent. cum enim propria *alicuius conclusionis* iuxta se ponuntur, magis apparet quid ex eis efficietur.

12 Oportet etiam, cum fieri potest, definitione sumere vniuersalem propositionem, non in iis *de quibus agitur*, sed in coniugatis. nam qui respondent, se ipsos paralogismo fallunt, cum in coniugato sumpta fuerit definitio, quasi non concedant vniuersale. vtputà si accipere oporteat, eum qui irascitur, appetere vindictam; & sumatur ira esse appetitus vindictæ, quod aliquis contempnisse videatur. patet enim, hoc sumptum nos habituros esse vniuersale, quod consultò volumus. Cum autem *definitio* proponitur in *iis* ipsis *de quibus agitur*, sæpè accidit, vt respondens abnuat: quia magis in eo, *de quo agitur*, obiectionem *paratam* habet; veluti, non omnem qui irascitur, vindictam appetere: quia licet parentibus irascamur, tamen vindictam non appetimus. Fortasse autem hæc obiectio vera non est: quoniam à quibusdam satis vltionis *sumimus*, si molestia tantum eos afficiamus, & efficiamus vt eos pœniteat. habet tamen nescio quam vim persuadendi, vt non iniuriâ propositio negata esse videatur. sed aduersus iræ definitionem non æquè facile est obiectionem inuenire. 13 Præterea sic proponere debemus, quasi non propter id *de quo agitur*, sed alius causa proponamus: nam qui respondent, ea declinant quæ ad thesim *impugnandum* vtilia sunt.

14 Et, vt simpliciter dicam, quam maximè incertum efficere debet is qui interrogat, vttrum id quod proponit, an oppositum, sumere velit. cum enim est obscurum, quid ad thesim *impugnandam* vtile sit, magis quod sibi videtur, ponunt. 15 Præterea per similitudinis *collationem* interrogare oportet: quoniam & vim habet ad persuadendum, & magis latet quàm vniuersale:

A μή λέγειν, ἀλλ' ὕστερον συλλογίζεσθαι ἀδελφά. ἔγω γὰρ αὐτῷ πρῶτον ἀποστήσει τῆς ἐξ ἀρχῆς θέσεως. 10 Καθόλου ἢ εἰπεῖν, ἔγω δὲ ἐρωτῶν τὸν χρηστικῶς πειθανόμιμον, ὡς ἡρωτημένου τῷ πλουτὸς λόγου, καὶ εἰπόντος ὁ συμπεράσμα, ζητεῖσθαι ὁ ἀφ' οὗ τί. τὸτο δὲ ἔσται μάλιστα ἀφ' οὗ τῷ λεχθέντος * ἐμπεραστεν γρ. περὶ αὐτῶν. μόνου γὰρ τῷ ἐχάτου ῥηθέντος συμπεράσματος, ἀδήλον πῶς συμβαίη, ἀφ' οὗ μὴ

B περαστῶν τὸν ἀποκρινόμενον * ἐκ τίνος συμβαίη, μὴ ἀφ' ἀφ' ἑαυτῶν τῶν περὶ τῶν συλλογισμῶν. ἢ καὶ δὲ ἀφ' ἀφ' ἑαυτῶν τῶν συλλογισμῶν τῷ συμπεράσματος, μὴ τὰ τούτου λήματα ἢ μὴ πῶς πῶς, ἀλλ' ἐκ τίνος ὡς ὁ συλλογισμὸς γὰρ. 11 Χρήσιμον δὲ ἔστω μὴ σὺνεχῆ τὰ ἀξιώματα λαμβάνειν, ὅς ὡς οἱ συλλογισμοὶ, ἀλλ' ἐναλλάξ ὁ πρὸς ἕτερον καὶ ἕτερον συμπεράσμα. πῶς μὲν γὰρ τῶν οἰκείων ἀφ' ἑαυτῶν, μάλιστα ὁ συμβεβηκότων ἐξ αὐτῶν, περὶ αὐτῶν. 12 Χρή δὲ καὶ * οἰσμοῦ λαμβάνειν, ἐφ' ὧν εἰδεχέσθαι, ἢ καθόλου περὶ τῶν, μὴ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ συσσίχων. ἀφ' ἑαυτῶν γὰρ ἑαυτοῖς, ὅταν ὅτι συσσίχου ληφθῆ ὁ οἰσμός, ὡς ὁ καθόλου συσσίχων ὅτι, εἰ δέοι λαβάνειν, ὅτι ὁ ὀργισμένος ὀρέγεται τιμωρίας, ληφθῆ ἢ ἢ ὀργὴ ὀρέξιν εἶναι τιμωρίας ἀφ' οὗ φαινομένῳ ὀλιγωρίας. δῆλον γὰρ, ὅτι τούτου ληφθέντος, ἐξ ἑαυτῶν ἀφ' ἑαυτῶν, ὁ περὶ αὐτῶν μετὰ. τοῖς δὲ ἐπ' αὐτῶν περὶ αὐτῶν νοιοῖ, πολλὰς ἀναβάνειν συμβαίη τὸν ἀποκρινόμενον, ἀφ' οὗ μάλιστα ἔχον ἐπ' αὐτῶν

C τῶν ἑνῶσιν. ὅτι, ὅτι οὐ πᾶς ὁ ὀργισμένος ὀρέγεται τιμωρίας. τῶν γὰρ γενέσθαι ὀργισμένα μὲν, ὅτι ὀρέγεται δὲ τιμωρίας. ἴσως μὲν οὖν οὐκ ἀληθῆς ἢ ἑνῶσιν. πρὸς οὖν γὰρ ἰχθὺν τιμωρία τὸ λυπῆσαι μόνον, καὶ ποιῆσαι μετὰ μελεῖσθαι. οὐ μὲν ἀλλ' ἔχον τι πιθανὸν πρὸς τὸ μὴ δοχεῖν ἀλόγως ἀρνεῖσθαι τὸ περὶ αὐτῶν. ὅτι δὲ τῷ τῆς ὀργῆς οἰσμοῦ οὐχ ὁμοίως ῥάδην βρεῖν ἑνῶσιν.

D 13 Ἐπὶ, τὸ περὶ αὐτῶν, ὡς οὐ δὲ αὐτῶν, ἀλλ' ἄλλου χάριν περὶ αὐτῶν. ἀφ' ἑαυτῶν γὰρ τῶν πρὸς τῶν ἑσιν χησίμα. 14 Ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ποιῆν ἀδήλον, πότερον τὸ περὶ αὐτῶν, ἢ τὸ ἀντικείμενον βούλεται λαβάνειν. ἀδήλου γὰρ ὄντος τῷ πρὸς τῶν ἑσιν χησίμου, μάλιστα τὸ δοκοῦν αὐτοῖς πῶς εἶναι. 15 Ἐπὶ, ἀφ' οὗ τῆς ὁμοιότητος πειθανόμιμον. ἔστω πιθανόν, καὶ λαβάνειν μάλιστα τῷ καθόλου.

E 15 Ἐπὶ, ἀφ' οὗ τῆς ὁμοιότητος πειθανόμιμον. ἔστω πιθανόν, καὶ λαβάνειν μάλιστα τῷ καθόλου. Ii iiij

οἷ, ὅτι ὡσαύτ' ἔπισημη εἰ ἀγνοια τῶν ἐναντιῶν ἢ αὐτῆ, οὕτω καὶ ἀδοσις τῶν ἐναντιῶν ἢ αὐτῆ ἢ ἀνάπαλι, ἔπισημη ἢ ἀδοσις ἢ αὐτῆ τῶν ἐναντιῶν, καὶ ἔπισημη. τῆτο δὲ ἐστὶν ὁμοιον ἐπαγωγῆ· οὐ μὲν γὰρ αὐτὸν γε· ἐκ δὲ μὲν γὰρ, ἀπὸ τῶν κατέχασον τὸ καθόλου λαμβάνεται· ἔπι δὲ τῶν ὁμοίων, ἐκ ἐστὶ τὸ λαμβανόμενον τὸ καθόλου, ὑφ' ὃ ἀπόματα τὰ ὁμοία ἐστὶ.

16 Δὲ ἵ ἐ ἀὐτὸν ἐαυτῶν ποτε ἐνστασιν φέρειν· ἀνυπόπιως γὰρ ἔχρουν οἱ ἀποκρινόμενοι πρὸς τοὺς δοχρῶντας διαχρῶντες ἔπι χρῶν.

17 Χρήσιμον δὲ εἶ τὸ ἔπι λέγειν, ὅτι σωήτης εἶ λεγόμενον τὸ τοιοῦτον· ὁκνοῦσι γὰρ κινῆν τὸ εἰσῆς, ἐνστασιν μὴ ἔχρουντες· ἀμα δὲ εἶ δὲ τὸ χρῆσθαι καὶ αὐτοῖς τοῖς τοιοῦτοις, φυλάττονται κινῆν αὐτὰ. 18 Ἐπί, τὸ μὴ ἀποδοῦναι, καὶ ὅλως χρῆσιμον ἢ πρὸς γὰρ τοῖς ἀποδοῦντας μάλλον ἀντίπεινοισι. 19 Καὶ τὸ ὡς ἐν πρῶτῳ λῆ πρῶτῶν. τὸ γὰρ δι' ἄλλο τι πρῶτῶν ὡς ἐν πρῶτῳ, εἰ μὴ δι' αὐτὸ χρῆσιμον, τίθειαι μάλλον.

20 Ἐπί, μὴ αὐτὸ πρῶτῶν, ὃ δεῖ ληφθῆναι, ἀλλ' ὡς τῆτο ἐπέτα ἐξ ἀνάγκης· μάλλον τε γὰρ συγχρῶνται, δὲ τὸ μὴ ὁμοίως ἐκ τῶν φανερῶν εἶ τὸ συμβεβηκός· εἰ ληφθῆναι τῶν τούτου, εἰληπταὶ καὶ κεῖνο. 21 Καὶ τὸ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐρωτῶν, ὃ μάλιστα βέλεται λαβῆν· μάλιστα γὰρ τὰ πρῶτα ἀναθῶνται, δὲ τὸ τοῖς πλείστοις τῶν ἐρωτῶντων πρῶτα * λέγειν, πρὸς αὐτὰ μάλιστα ἀποδοῦναι. 22 Πρὸς ἐπίστας δὲ πρῶτα τὰ τοιαῦτα πρῶτῶν. οἱ γὰρ δύσκολοι εἶ πρῶτα μάλιστα συγχρῶνται, ἐὰν μὴ πρῶτα τῶν φανερῶν ἢ τὸ συμβεβηκός· ἔπι τελευτῆς ἵ δύσκολοινοῦσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι οἴονται δριμύεις εἶ ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι· γέντες γὰρ * τὰ πλῆστα, ἔπι τελευτῶν τερθρῶν, ὡς ὃ συμβεβηκός ἐκ τῶν κειμένων· τίθειαι ἵ πρῶτα χείρως, πιεῦοντες τῆ ἐξῆ, καὶ ἀπολαμβάνοντες ὁδὲν πείσεσθαι. 23 Ἐπί, τὸ μηκύνειν εἶ πρῶτα μάλιστα τὰ μηδὲν χρῆσιμα πρὸς τὸν λόγον, κατὰ τὸ οἱ ψυδογραφοῦντες. πολλὰ γὰρ ὄντων, ἀδελφον ἐν ὁποῖα τὸ ψυδοδος· δὲ καὶ λαμβάνουσι ἐπίστας οἱ ἐρωτῶντες, ἐν * πρῶτα πρῶτα πρῶτα, ἀμα αὐτὰ πρῶτα, ἐκ αὐτῶν τελεῖται.

χ. ἐρωτῶν

γ. πρῶτα

Quidam Πασχῶν, non recte,

24 Εἰς μὲν οὖν χρῆσθαι τοῖς εἰρημύτοις χρῆσθαι. 25 Εἰς ἵ κόσμον, ἐπαγωγῆ εἶ δὲ χείρως τῶν συγχρῶν. ἢ μὲν οὖν ἐπαγωγῆ ὁποῖον τί ἐστὶ, δηλον· τὸ δὲ ἀφαιρεῖσθαι, τοιοῦτον· οἷ, ὅτι ἔπισημη ἔπισημης βελτίων, ἢ τὰ ἀκριβέστερα εἶ, ἢ τὰ βελτίωνων· εἶ ὅτι τῶν ἔπισημῶν, αἱ μὲν θεωρητικαὶ αἱ ἵ, πρῶτα αἱ ἵ ποιητικαὶ *

A veluti, ut scientia & ignorantia contrariorum est eadem, ita etiam sensum contrariorum eundem esse: vel contra, quia contrariorum sensus est idem, etiam scientiam esse eandem. hoc autem est simile inductioni, non tamen idem: illic enim ex singularibus sumitur uniuersale: in similibus vero id quod sumitur, non est uniuersale, sub quo similia contineantur. 16 Oportet etiam ipsum sibi aliquando obicere: quoniam ij qui respondent, non habent eos suspectos, qui iuste argumentari videntur.

B 17 Utile etiam est, si quis insuper dicat, se id quod passim dici solet, proponere: quia non audent quod solitum est mutare, nisi obiectionem habeant. item quia talibus ipsi quoque utuntur, cauent ne ea mutant. 18 Præterea utile est non magno studio in aliquid incumbere, etsi omnino utile sit: quoniam iis qui magnum studium adhibent, magis resistunt.

19 Et quasi in collatione proponere, quod enim propter aliud quidpiam proponitur, nec per se utile est, facilius concedunt.

20 Præterea non id proponere quod sumi oportet, sed id cui hoc consequens est necessarium. nam & facilius concedunt, propterea quod non æquè perspicuum est, quid ex his efficietur: & si hoc sumptum fuerit, illud quoque sumptum erit.

21 Ac postremo loco interrogare aliquis debet, quod præcipue vult sumere. maximè enim prima negant: quia plurimi eorum qui interrogant, primum ea dicunt, in quibus maximum studium ponunt. 22 Sed aduersus nonnullos primum ea quæ sunt eiusmodi, proponere oportet. nam proterui prima maximè concedunt, nisi omnino sit perspicuum, quid sit euenturum: ad postremum vero difficiles sunt & proterui. Similiter faciunt, quicumque putant se acutos esse in respondendo: plurimis enim positæ concessis, in fine argutiolis & quasi præstigiis utuntur, quasi non colligatur ex iis quæ posita sunt: facile autem concedunt, habitu freti, putantesque se nihil passuros esse.

23 Præterea utile est producere orationem, & interiicere ea quæ nihil ad disputationem faciunt; quemadmodum faciunt ij qui falsò quidpiam scribunt. cum enim multa sunt, incertum est in quo falsitas consistat. Itaque interdum latent qui interrogant, obscure & occultè proponentes ea quæ per se proposita non concederentur.

E 24 Ad occultandum igitur, iis quæ dicta sunt, vti oportet. 25 Ad ornatum autem, inductione ac diuisione eorum quæ eiusdem generis sunt. Et inductio quidem quid sit, manifestum est. Diuisio autem est talis: veluti, scientiam scientia meliorem esse, vel quia exquisitior, vel quia rerum meliorum est: & scientiarum alias contemplatiuas, alias actiuas, alias effectiuas

hæc enim singula exornant orationem, neque necesse est vt dicantur ad conclusionem efficiendam.

2 Perspicuitatis autem causa exempla & similitudinum collationes afferri debent. Exempla verò propria esse debent, & ex quibus rem intelligamus; qualia Homerus, non qualia Chcerilus proponit. sic enim magis perspicuum erit id quod proponitur.

A τὸ γὰρ ποιῶτων ἕκαστον στωεπιχρηστέον μὲν τὸ λέγον, ὅτι ἀναγκασίον δὲ ῥηθῆναι πρὸς τὸ συμπερασμα. 26 Εἰς τὸ σαφὲς δὲ, ὡς δειγματοῖς ἔστι τὸ ἀπολλοῦ οἰεῖον. ὡς δειγματοῖς οἰκεῖα, καὶ ἐξ ὧν ἴσμεν, οἷα Ὀμηροῦ, μὴ οἷα Χοιρίλου. οὕτω γὰρ ἀπὸ σαφέστερον εἶη τὸ πρῶτον ἄλλο.

γ. Χοιρίλου

De argumentatione.

Cap. II.

1 ¶ De argumentatione. 2 ¶ De inductione. ¶ Si nomen vniuersale desideretur. 3 ¶ De obiectione. Quando postulanda sit. 4 In quibus dari debeat. De iis que ab interrogante proposita sunt. 5 De homonymis. 6 de synonymis, in quibus allata. 7 vel non allata est obiectio. 8 ¶ De syllogismo. ¶ De probatione directa, aut per impossibile. 9 ¶ Quenam interrogari debeant. De iis in quibus facile vel non facile potest obiectio afferri. 10 De conclusionem. 11 ¶ De forma 12 ¶ De breuitate interrogationis.

I Am verò in differendo vtendum est syllogismo apud dialecticos potius quam apud multos: contra inductione apud multos potius. sed de his antea quoque dictum fuit. 2 In quibusdam autem is qui inducit, potest interrogando sumere vniuersale: in nonnullis id non facile est factum, quia non est omnibus similitudinibus positum nomen commune. sed cū vniuersale sumere oportet, ita est, inquit, in omnibus talibus rebus. hoc autem definire, difficillimum est, quænam eorum quæ afferuntur, sint talia, quæ non talia. ideoque sæpe se inuicem in disputationibus circumueniunt; dum alii similia esse aiunt ea quæ similia non sunt, alii verò ambigunt & suspicantur, ea quæ similia sunt, non esse similia. Idcirco in iis omnibus quæ talia sunt, danda est opera vt nomina imponantur: vt nec respondententi liceat ambigere, quasi non similiter dicatur id quod affertur: nec ei qui interrogat, calūniari liceat, quasi similiter dicatur. multa enim quæ non similiter dicuntur, similiter dici videntur. 3 Cū autem inductione in multis adhibita, non dat alter vniuersale, tunc iure optimo postulatur obiectio. qui verò non dixit in quibus ita sit, non iuste postulat in quibus non ita sit. oportet enim prius inducere, sic deinde obiectionem postulare. 4 Ac postulandum est, vt obiectiones afferantur, non in eo ipso quod propositum est, nisi vnum tantummodo sit tale, vt solus binarius est numerorum parium primus. debet enim is qui obiicit, in alia re obiectionem afferre, aut dicere hoc solum tale esse.

B Χρητέον δὲ ἐν τῷ ἀναλόγει, πρὸς μὲν συλλογισμῶν, πρὸς τοὺς ἀναλεκτικὰς μᾶλλον, ἢ πρὸς τοὺς πολλοὺς. τῆ δὲ ἐπαγωγῆς, πρὸς τοὺς πολλοὺς μᾶλλον. εἴρηται δὲ ὑπὸ τούτων ἔτι πρῶτον. 2. Ἐστὶ δὲ ἐπὶ κρίων μὲν, ἐπαγωγῆς διωκτὸν ἐρωτήσασθαι τὸ καθόλου. ἐπὶ κρίων δὲ, ἔτι πρῶτον, ἀπὸ τῆς μὴ κείσεως τῆς ὁμοιότητος ὀνόματι πάσης κοινόν. ἀλλ' ὅταν δὲ τὸ καθόλου λαβῆν, οὕτως ὅτι πρῶτον τὸ ποιῶτων, φασὶ. τὸ δὲ ἀναλόγει, τὸ χαλεπώτατον, ὅποια τὸ πρῶτον ἄλλο.

C ὅποια ἔστι. ἔτι πρῶτον τὸ πολλαχὲς ἀλλήλους παροχρησίζονται καὶ τοὺς λόγους. οἱ μὲν, φάσκοντες ὅμοια εἶναι τὰ μὴ ὄντα ὅμοια. οἱ δὲ, ἀμφισβητοῦντες τὰ ὅμοια μὴ εἶναι ὅμοια. ἀπὸ πειρατέον ὅτι πρῶτον τῶν ποιῶτων ὀνομαστικῶν αὐτῶν ὅπως μὴτε τὸ ἀποκρινόμενον εἴη ἀμφισβητήσας, ὡς ἔχῃ ὁμοίως τὸ ὅτι φερόμενον λέγεται. μὴτε τὸ ἐρωτῶν τὴν συκοφαντεῖν, ὡς ὁμοίως λεγόμενον ὅτι πολλὰ τὸ ἔχῃ ὁμοίως λεγόμενον, ὁμοίως φασὶν λέγειν. 3. Ὅταν δὲ ἐπαγωγῆς ὅτι πολλὰν, μὴ διδῶν τὸ καθόλου, τότε δίχαμον ἀπαπεινῆσαι.

D μὴ εἰπόντα δὲ αὐτὸν, ὅτι τίνων οὕτως, ἢ δίχαμον ἀπαπεινῆσαι ὅτι τίνων ἔχῃ ὅπως. δεῖ γὰρ ἐπαγωγῆς πρῶτον, ἔτι πρῶτον ἔνστασιν ἀπαπεινῆσαι. 4. Ἀξιώτεον τε, τὰς κρίσεις μὴ ἐπὶ αὐτῶν τῶν πρῶτον ἄλλο φέρειν, ἀπὸ μὴ εἶναι μόνον ἢ τὸ τῶν κριῶν ἢ δυῶν τῶν ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν μόνος πρῶτος. δεῖ γὰρ τὸ κρίσασθαι, ἐφ' ἑτέρου τῶν ἔνστασιν φέρειν, ἢ λέγειν ὅτι τῶν μόνων τοιοῦτον.

E Πρὸς τὸ ποιῶτων οἰσεῖται τὸ καθόλου, μὴ εἶναι αὐτῶν τῶν ἔνστασιν φέρειν τὰς, ἀλλ' ἐν τῷ ὁμοιότητος. (οἷ), ὅτι ἔχει ἀπὸ τῆς μὴ αὐτῶν χροῖμα, ἢ πόδα, ἢ χροῖμα. ἔχει γὰρ αὐτὸ ὁ ζωγράφος τὸ μὴ αὐτῶν χροῖμα, καὶ ὁ μάγειρος πόδα τὸ μὴ αὐτῶν. ἀναλόγει δὲ ὅτι τῶν ποιῶτων, ἐρωτητέον. λαβῆν

5 Quod autem ad eos attinet, qui vniuersali obiiciunt, nec in eodem genere obiectionem afferunt, sed in homonymo; (velut aliquem habere posse non suum colorē, aut pedem, aut manum; quia pictor habere possit non suum colorem, & coquus non suum pedem;) in iis quæ sunt eiusmodi, adhibita distinctione interrogare debemus.

θαιύσης γὰρ τῆς ὁμωνυμίας, ὅτι δοξάει ἐπισημαί
 τῆ προτάσει. 6 Ἐὰν δὲ μὴ ἐν ταῖς ὁμωνυμίας,
 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἐπιστάμους, καὶ ἄλλο τὴν
 ἐρώτησιν, ἀφαιρουῦντα δὲ ἐν ᾧ ἢ ἐν τῆσι,
 προτείνῃ τὸ λοιπὸν καθόλου ποιουῦντα, ἕως
 αὐτὸ λαβὴν ὅτι χρησίμους. ὅτι τῆς λήθης καὶ
 τῆς ἐπιλελησθαι. οὐ γὰρ συγχωροῦσι τὸν ἀπο-
 βελτικῶτα τὴν ἐπισημίαν, ἐπιλελησθαι.
 δὲ πῶς μετὰ πεισόντος τῆς προτάσεως, ἀποβέ-
 ληκε τὴν ἐπισημίαν. ἐπιλελησθαι δὲ οὐ
 ῥητέον οὖν, ἀφελόντα ἐν ᾧ ἢ ἐν τῆσι, ὅτι λοι-
 πόν. ὅτι, εἰ ἀφαιρουῦντος τῆς προτάσεως,
 ἀποβέβληκε τὴν ἐπισημίαν, δὲ πῶς ἐπιλελη-
 σθαι. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐπιστάμους,
 δὲ πῶς ταῖς μείζονι ἀγαθῶ μείζον ἀντίκειται κα-
 κόν. προφύροισι γὰρ, ὅτι τῆς ὑγείας, ἐλάττωσι
 ὅτι ἀγαθῶ τῆς βιέσεως, μείζον κακόν ἀντί-
 κείται. τὴν γὰρ νόσον, μείζον ἐστὶ κακόν τῆς
 καχεξίας. ἀφαιρέτεον οὖν καὶ ὅτι * τούτων
 ἐν ᾧ ἢ ἐν τῆσι. (ἀφαιρέτεον γὰρ, μάλλον δὲ
 τῆσι.) ὅτι ταῖς μείζονι ἀγαθῶ μείζον κα-
 κόν ἀντίκειται, ἐὰν μὴ σὺν ἐπιφέρει τὰ τερον,
 κατὰ τὸ ἢ βιέσεια τὴν ὑγίαν. 7 Οὐ μόνον ὅτι
 ἐπιστάμους τῆς το ποιητέον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ
 ἐπιστάσεως ἐπισημαί, ἀφ' ὅτι προφύρον πῶς τῆς
 τοιούτων. ἀφαιρέτεον γὰρ ἐν ᾧ ἢ ἐν τῆσι,
 ἀναγκαζοῦντα πῶς τῆσι, ἀφ' ὅτι μὴ προφύρον
 ἐν ταῖς λοιπῶν, ὅτι πῶς ἕως οὕτως. ἐὰν ὅτι μὴ
 τῆσι ἀπαμύνομαι ἐν τῆσι, οὐχ ἐξ ἑξ ἁπο-
 δουῶν. εἰσὶ δὲ πῶς τῆσι προτάσεων, αἱ
 ὅτι ἢ μὴ ψευδεῖς, ὅτι πῶς ἀληθεῖς. ὅτι
 τούτων γὰρ ὅτι ἀφελόντα, ὅτι λοιπὸν ἀλη-
 θεῖς καταλιπεῖν. ἐὰν δὲ ὅτι πολλῶν * προ-
 τείνοντος, μὴ φέρῃ τὴν ἐν τῆσι, ἀξιοτέον
 πῶς τῆσι. ἀφαιρέτεον γὰρ ὅτι προτάσεως, πῶς
 ἕως οὕτως ὅτι πολλῶν ἐξουσίαν, μὴ ὅτι ἐν-
 τῆσι. 8 Ὅταν ὅτι ἐπισημαί ὅτι αὐτὸ ἀμὲν τῆ
 ἀδυνάτου, καὶ ἀφ' ὅτι τῆς ἀδυνάτου * συλλο-
 γίζεσθαι, ἀποδεικνύοντι μὴ καὶ μὴ ἀφαι-
 ρεῖται, ὅτι ἀφαιρέτεον ἢ ἕως ἢ ἐκείνως
 συλλογίζεσθαι. ἀφαιρέτεον γὰρ ὅτι τῆσι τῆ
 ἀφ' ὅτι τῆς ἀδυνάτου συλλογισμῶν. ἀμὲν μὴ γὰρ
 τῆς ἀδυνάτου συλλογισμῶν, ὅτι ἐστὶ ἀμ-
 φισβητεῖν. ὅταν δὲ ὅτι ἀδυνάτου συλλογισμῶν,
 αἱ μὴ λῆδον ἢ προφανῆς ψευδὲς ὅτι, ὅτι ἀδυνά-
 τῶν φασι ἐστὶ. ὅτι ὅτι τῆσι ἐρωτῶσιν ὅτι βάλον-
 ται. 9 Δὲ ὅτι προτείνῃ ὅσα ὅτι πολλῶν μὴ
 ἕως ἕως. ἐν τῆσι δὲ ἢ ἕως μὴ ὅτι, ἢ μὴ
 ὅτι πολλῶν ὅτι ὅτι σὺν ἕως. μὴ δυνάμους γὰρ
 συνοφύρον ὅτι ὅτι ἕως, ὅτι ὅτι ἀληθεῖς πῶς τῆσι.

γρ. πύπου

γ. προτείνω,

γ. συλλογισα-
σαι,

A nam si homonymia lateat, rectè obicere
 propositioni videbitur.
 6 Quòd si non in homonymo, sed in eo-
 dem genere obiciens, impediatur interroga-
 tionem, oportet eo detracto, in quo obie-
 ctio locum habet, reliquum vniuersaliter
 proponere, donec sumptum fuerit quod v-
 tile est. vt in obliuione, & eo quod est, o-
 blitum esse, intelligi potest. non enim con-
 cedunt, eum qui amisit scientiam, oblitum
 esse: quia cum res intercidit, scientiam qui-
 dem amisit, non oblitus est. dempto igitur
 eo in quo locum habet obiectio, reliquum
 dicendum est: veluti, si re permanente a-
 misit scientiam, eum oblitum esse. Simili-
 ter faciendum est aduersus eos qui obiciunt
 huic propositioni, maiori bono maius malum
 opponi. proferunt enim hanc obiectionem,
 valetudini, quæ est minus bonum quam
 firma corporis constitutio, maius malum op-
 poni: morbum enim esse maius malum in-
 firma corporis constitutione. detrahendum
 igitur in his quoque est id in quo tenet obie-
 ctio: (eo enim detracto, facilius concedet,)
 veluti, maiori bono opponi maius malum,
 nisi vnâ scum inferat alterum, vt firma cor-
 poris constitutio sanitatem.
 7 Non solum autem eum obicitur, hoc
 faciendum est, sed etiam si sine obiectione
 propositionem neget, quia tale aliquid pro-
 uideat. dempto enim eo in quo obiectio af-
 ferri potest, cogetur concedere: quia in eo
 quod reliquum erit, non prouidebit, in
 quo non ita sit. Si verò non concedat, cum
 ab eo postulabitur obiectio, non poterit
 eam afferre. Sunt autem eiusmodi propo-
 sitiones, ex quæ sunt ex parte falsæ, ex parte
 vera: in his enim licet, detractione facta,
 quod reliquum est, verum relinquere.
 Quòd si cum interrogans in multis propo-
 suerit, aliter non obiciat; postulandum est,
 vt concedat. dialectica enim propositio
 est, aduersus quam, cum in multis ita ha-
 beat, non est obiectio.
 8 Cum autem idem potest sine impossibili
 & per impossibile concludi; quod attinet
 ad eum qui non disputat, sed demonstrat,
 nihil refert, vtrum hoc an illo modo con-
 cludat: qui verò disputat, non debet vt
 syllogismo ducente ad impossibile: quia si
 absque impossibili concludat, ambigi non
 potest: cum autem impossibile conclu-
 dent, nisi valde perspicue falsum sit, non
 impossibile aiunt esse. quocirca non con-
 sequuntur quod volunt, ij qui interro-
 gant.
 9 Oportet autem proponere, quæcumque
 in multis ita se habent: obiectio autem aut
 omnino non est, aut non facile cerni po-
 test. cum enim perspicere nequeunt, in
 quibus non ita sit; tum id quo d propositum est,
 quasi verum sit, concedunt.

B

C

D

E

10 Nō oportet autē cōclusionē interroga-
re. alioquin abnuēte eo qui respōdet, nō vide-
tur fact⁹ esse syllogism⁹ sæpe enī negant, e-
tiā si aduersarius nō interroget, sed vt conse-
quēs inferat: idq; faciētes, redargui non vi-
dētur iis qui nō perspicunt quid sequatur
ex iis quæ posita fuerūt. cū igitur ne dicens
quidē cōclusionē sequi, interrogabit, alter
autē negabit; omnino non videbitur factus
esse syllogismus. 11 Neque verò omne vni-
uersale videtur esse propositio dialectica.
veluti, quid est homo? aut, quot modis dici-
tur bonum? propositio enim dialectica est,
ad quā respondere licet, etiam; aut, non: ad
eas autē quæ dictæ sunt, non licet. idcirco
huiusmodi interrogationes nō sunt diale-
ctica, nisi is qui interrogat, determinatione
aut diuisione facta dixerit: exempli gratiā,
hōcne modo an illo bonū dicitur? nam ad
huiusmodi interrogata facilis est responsio,
vel affirmando, vel negādo. Quapropter e-
nitendum est, vt ita proponātur huiusmodi
propositiones. Quinimmo æquū est fortas-
se, ab illo quærere, quot modis dicatur bo-
num, cū ipse interrogans diuiserit, & pro-
posuerit, ille autem nullo modo concesserit.
12 Qui verò vnam rationē diu interrogat,
malè percontatur. nā si is qui interrogatur,
ad interrogatū respōdeat; patet, eū qui inter-
rogat, aut multa, aut sæpius eadē interroga-
re: proinde aut nugari, aut non habere syl-
logismum: ex paucis enim omnis syllogis-
mus constat. quòd si alter ad interrogatum
non respondeat, cur cum non reprehendit,
aut discedit?

A 10 Οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα, ἐρώτημα ποιῆν·
εἰ δὲ μὴ, αἰτιολογητῆς, οὐ δοκεῖ γαργίνεσθαι
συλλογισμὸς. πολλάκις γὰρ καὶ μὴ ἐρωτήματος,
ἀλλ' ὡς συμβαῖνον ἐπιφθέροντος, ἔρνοιώται·
καὶ τὸ τοιοῦτον, οὐ δοκοῦσιν ἐλέγχεσθαι
τοῖς μὴ σιωποῦσιν, ὅ, τι συμβαῖν ἐκ τῶν τε-
θέντων. ὅταν οὖν μηδὲ φήσας συμβαῖν ἐρω-
τήσῃ· ὁ δὲ, ἔρνοιῃ· περὶ τῶν ἔδοκε γαργ-
νέσθαι συλλογισμὸς. 11 Οὐ δοκεῖ δὲ πᾶσι τὸ κα-
τὰ τὸν ἀναγκαστικὸν ἀποκρίσθαι· οἷον, τί ἐστὶν
ἀνθρώπος; ἢ, ποσαχῶς λέγεται τὸ ἀγαθόν;
ἐστὶ γὰρ ἀποκρίσθαι ἀναγκαστικῶς, ὡς ἐστὶν
ἀποκρίνεσθαι, ναί, ἢ ὄχι· ἀποκρίσθαι δὲ τὰς εἰρημέ-
νας, οὐκ ἐστὶ. δὲ ὅτι δὲ ἀναγκαστικῶς ἐστὶ τὰ τοιαῦ-
τα τῶν ἐρωτημάτων, εἰ μὴ αὐτὸς ἀναγκαστικῶς
ἢ διελόμενος εἴπῃ· οἷον, ἀγαθὸν γὰρ πάντα ἀγαθόν ἔστω
ἢ οὕτως λέγεται; ἀποκρίσθαι γὰρ τὰ τοιαῦτα, ῥα-
δίαι ἢ ἀποκρίσεις, ἢ καταφθέροντι, ἢ ἀπο-
φθέροντι. δὲ πειρατέον ἔστω ἀποκρίσθαι τὰς
τοιαύτας τῶν ἀποκρίσεων· ἀμα δὲ ἔστι δίκαιον ἴσως
πρὸς ἐκείνους ζητεῖν, ποσαχῶς λέγεται τὰ ἀγαθόν,
ὅταν αὐτὸς διαμετρήσῃ, καὶ ἀποκρίνοντος, μη-
δαμῶς συγχωρήσῃ. 12 Οἷον δὲ ἓνα λόγον πο-
λὺν χρόνον ἐρωτᾷ, κακῶς πυνθάνεται. εἰ μὲν
γὰρ ἀποκρίνομεν τῶν ἐρωτημάτων τὸ ἠρωτημέ-
νον· δὴλον ὅτι πολλὰ ἐρωτήματα ἐρωτᾷ, ἢ πολ-
λάκις ταῦτα· ὡς ἢ ἀδολογῆσαι, ἢ οὐκ ἔχει συλ-
λογισμὸν ἐξ ὀλίγων γὰρ πᾶς συλλογισμὸς· εἰ δὲ
μὴ ἀποκρίνομεν, ὅ, τι ἐκ ἐπιτήμια, ἢ ἀφίσα;

De facilitate aut difficultate argumentandi, vel defendendi. Cap. III.

1 De primis, & ultimis. 2 De his quæ sunt proxima principiiis. 3 De definitionibus. 4 Summa.
5 De definitione omissa. 7 Epilogus. 8 Si propositio difficilius probari possit, quam thesis. 9 Epilogus.

E Adde porrò hypotheses difficile est im-
pugnare, ac facile est sustinere. Eiusmo-
di autē sūt, & quæ sunt prima naturā, & quæ
ultima. nā prima, definitione indigēt: vlti-
ma verò multis cōcludūtur, si quis eōtinē-
tiam argumentorum sumere à primis velit. a-
lioqui captiosæ argumētationes videntur:
quia fieri nequit vt aliquid demonstretur,
nisi sumpto à propriis principiiis initio, cō-
tinuata argumentorum serie perueniatur ad
ultima. Qui igitur respondent, nec definiiri
postulant, nec, si interrogans definiat, ani-
mum aduertunt. atqui nisi perspicuum
fiat, quid tandem sit, quod est propositum,
haud facile est argumentari. maximè verò
hoc in principiiis contingit. nam cetera per
hæc probantur: ipsa verò per alia probari
non possunt: sed necesse est, vt eiusmodi
omnia definitione innotescant.
2 Ea quoque difficiles aggressiones habent.

D E Σ Τ Ι δὲ ἐπιχρήσθαι τε χαλεπὸν, ἔστι δὲ
ἐπιχρήσθαι τὰς αὐτὰς ἀποδείξεις. ἐστὶ δὲ
τοιαῦτα τὰ τε φύσιν ἀποδείξεις, ἔστι δὲ
μὲν γὰρ ἀποδείξεις, ὅρου δεικνύται· τὰ δὲ ἔχοντα, δὲ
πολλῶν ἀποδείξεων, βελομενῶς δὲ σιωπῶντες λαμ-
βάνειν ἀπὸ τῶν ἀποδείξεων ἢ σοφισματικῶν φαινε-
ται τὰ ἐπιχρήματα. ἀδύνατον γὰρ ἀποδείξαι
τί, μὴ ἔρξαι μὲν ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων, καὶ
σιωπεῖν μὲν τῶν ἔχοντων. οἷον εἰδέναι μὲν
ὅτι ἔστι ἀξιόσιν οἱ ἀποκρίνομενοι, ἔστι, ἀνὸς ἐρω-
τῆς οἷον, προσήξει. μὴ γνομενῶς ἢ φανερῶς τί
ποτ' ἐστὶ τὸ ἀποκρίνομεν, ἢ ῥαδῶν ἐπιχρήσθαι. μὴ
λίγα δὲ τὸ ποιῶν τὰς ἀποδείξεις συμβαῖν. τὰ
μὲν γὰρ δὴ ἀποδείξεων δεικνύται. ταῦτα δὲ ἐκ ἐν-
δεχῶν δὲ ἑτέρων, ἀλλ' ἀναγκαστικῶς οἷον τῶν τοι-
ούτων ἐκαστὸν γινώσκον. 2 Ἐστὶ δὲ δυσπεπαιρητα

καὶ τὰ λίαν ἐγγύς τῆς ἀρχῆς. οὐ γὰρ εἰδέχε-
 ται πολλοὺς πρὸς αὐτὰ λόγους ποιεῖσθαι,
 ὀλίγων ὄντων τῶν δὴ ἀ μέσον αὐτῶν τε καὶ τῆς
 ἀρχῆς, δι' ὧν ἀνάγκη δεικνύσθαι τὰ μετ'
 αὐτὰ. 3 Τῶν δὲ ὄρων δυσεπιχειρητότατοι
 οἱ τοὶ πρῶτων εἰσὶ μάλις, ὅσοι κέχρηται
 τοιούτοις ὀνόμασι, ἀ πρῶτον μὲν ἀδελφά ἐστίν,
 εἴτε ἀπλῶς, εἴτε πολλαχῶς λέγεται. πρὸς
 δὲ τοῦτοις, μηδὲ γνώμα, πότερον κυρίως,
 ἢ καὶ μεταφορᾶν ὑπὸ ὁμοεισομῶν λέγεται.
 διὰ μὲν γὰρ ὁμοεισομῶν, ἢ καὶ ἐπιχειρήμα-
 τα. διὰ δὲ τὸ ἀνομοεισομῶν, εἰ πρῶτον τὸ καὶ μεταφο-
 ρᾶν λέγεται * τριαυτά ἐστίν, ὅσα καὶ ἐπιτήμη-
 σιν. 4 Ὀλως δὲ πρῶτον πρὸς βλῆμα, ὅταν ἢ
 δυσεπιχειρητόν, ἢ ὄρου δεῖσθαι ὑπολη-
 πτόν, ἢ τῶν πολλαχῶς, ἢ τῶν καὶ μεταφο-
 ρᾶν εἰς λεγόμενων, ἢ οὐ πόρρω τῶν ἀρχῶν,
 ἢ διὰ τὸ μὴ φανερόν εἰς πρῶτον ἢ μὴ τῶν
 αὐτῶν, καὶ τίνα ποτὲ τῶν εἰρημῶν ἔσπων ἐστίν,
 ὅ τινος ἀποείδον πρὸς ἑαυτὰ. φανερόν γὰρ ὄν-
 τος τῶν ἔσπων, δῆλον ὅτι ἢ οὐκ εἰσάσθαι ἀπὸ δέοι,
 ἢ διαμρῶν, ἢ τὰς ἀπὸ μέσον πρὸς τὰς ποιε-
 ζεῖται. διὰ τούτων γὰρ δεικνύσθαι τὰ ἕξαστα.
 5. Εἰ πολλαῖς τε τῶν ἡμετέων μὴ καλῶς
 ἀποδιδόμενον τῶν ὁμοεισομῶν, οὐ γὰρ ἀδελφά ἀφ' ἑ-
 λέσθαι καὶ ἐπιχειρήσθαι. οἷον, πότερον ἐν εἰς ἐνα-
 πτόν, ἢ πλείω. ὁμοεισομῶν δὲ * τῶν εἰρη-
 μῶν καὶ ἔσπων, ἢ ἀδελφά συμβιβάσθαι, πότερον
 εἰδέχεται πλείω τῶν αὐτῶν εἰς ἐναπτόν, ἢ οὐ. τῶν
 αὐτῶν δὲ ἔσπων καὶ ἐπι τῶν ἄλλων τῶν ὁμοεισομῶν
 δεομένων. 6. Ἐοικε δὲ καὶ ἐν τοῖς μαθηματικῶν ἐνια
 δι' ὁμοεισομῶν ἔλλειψιν οὐ γὰρ ἀδελφά γραφείσθαι.
 οἷον καὶ, ὅτι ἢ πρῶτον πλείω πλάσθαι τέμνουσα
 τὸ ἐπίπεδον γραμμῆ, ὁμοίως * ἀφ' ἑαυτῶν πλείω
 τε γραμμῶν καὶ τὸ χρεῖον. τῶν δὲ ὁμοεισομῶν
 ῥηθέντος, φανερόν τὸ λεγόμενον. πλείω
 γὰρ αὐτῶν ἀντομαίρεσιν ἔχει τὰ χρεῖα καὶ αἱ
 γραμμαί. ἐστὶ δὲ ὁμοεισομῶν ἢ αὐτῶν λόγου ὅσα.
 ἀπλῶς δὲ, τὰ πρῶτα τῶν στοιχείων, ἢ λεγόμενων μὲν
 ὁμοεισομῶν, (οἷον, πῆ γραμμῆ, ἢ πῆ κύκλος) ῥᾶσα
 διὰ τῶν πλείω ἢ πολλαχῶς πρὸς ἕκαστον ἐστὶ πύ-
 των ἐπιχειρήσθαι, διὰ τὸ μὴ πολλαχῶς ἀνά μέσον
 εἰς. εἰάν τῶν μὴ πῆ τῶν οἷον τῶν ἀρχῶν ὁμοεισομῶν, χα-
 λεπόν, τὰχα δὲ ὄλως ἀδελφά τῶν. ὁμοίως δὲ πύ-
 τοις καὶ ἐπι τῶν καὶ τοῖς λόγοις ἔχει. 7. Οὐκ οὖν διὰ
 λαθάνειν, ὅταν δυσεπιχειρητόν ἢ ἢ ἡμετέων ὅτι πέ-
 ποντὲ πῆ τῶν εἰρημῶν. 8. ὅταν δὲ ἢ πρὸς τὸ ἀξίω-
 μα καὶ τῶν πρῶτασιν μείζον ἔργον διὰ μεγάλων, ἢ τῶν
 ἡμετέων, ἀφ' ἑαυτῶν αἰ πῆ πότερον ἢ ἡμετέων τῶν
 τριαυτά, ἢ δὲ εἰ γὰρ μὴ ἡμετέων, ἀλλ' ἀξίως δὲ πρὸς

γρ. πῆ τῶν ἐστίν

γρ. τῶν αὐτῶν ἐστίν

γρ. διὰ τῶν πλείω

A quæ valde propinqua principio sunt. non
 possunt enim aduersus ea multæ rationes
 suppetere, cum inter ea & principium sint
 pauca media, per quæ necesse est posteriora
 probari.

3 Omnium autem definitionum hæ
 difficillimè impugnantur, in quibus adhi-
 bita sunt eiusmodi nomina: vt primum in-
 certum sit, vno an pluribus modis dicantur:
 deinde non constet, vtrum proprie,
 an per translationem à definiente suman-
 tur. nam, quia sunt obscura, non habent
 aggressiones. quia verò ignoratur, an eo
 quòd per translationem dicantur, talia
 sint, reprehensione vacant.

4 Omnino autem quodcumque pro-
 blema difficulter impugnatur, existiman-
 dum est aut definitione egere; aut ex iis ef-
 fe quæ multifariam, vel per translationem
 dicuntur; aut non longè abesse à principiis;
 aut propterea difficultatem habere; quòd
 non est primo intuitu nobis perspicuum, ad
 quem dictorum modorum referatur hoc
 ipsum quod affert dubitationem. cum e-
 nim modus est perspicuus, patet vel defi-
 niendum esse, vel diuidendum, vel medias
 propositiones suggerendas; quia per has
 vltima probantur.

5 In multis etiam thesibus non scitè de-
 finitione tradita, haud facile est differere
 & argumentari: veluti, vtrum vnum vni
 contrarium sit, an plura. contrariis autem
 commodè definitis, facile erit colligere
 possintne plura eorundem esse contraria,
 necne. Eodem modo se res habet in aliis de-
 finitione indigentibus.

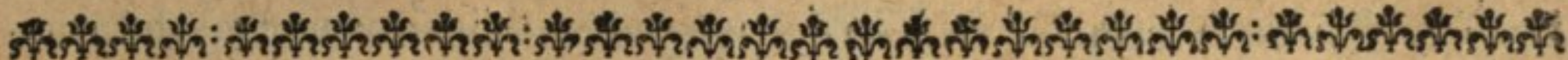
6 Quin & in mathematis nonnulla ob
 definitionis defectum videntur non facile
 describi: vtputà, eam lineam quæ planum
 ad latus secat, similiter cum lineam tum
 spatium diuidere. definitione autem pro-
 lata, perspicuum est quod dicitur. nam
 eandem subtractionem habent loca & li-
 nex: hæc autem est eius orationis defini-
 tio. Omnino autem elementa, positis qui-
 dem definitionibus, (vt quid linea, quid
 circulus;) facile probantur: verum haud
 multa aduersus vnumquodque eorum ar-
 gumenta suppetunt, quia non multa sunt
 media. quòd si non ponantur principio-
 rum definitiones, difficile est, aut fortassis
 omnino impossibile, aduersus ea differere. Si-
 milis est eorum ratio, quæ in disputationi-
 bus spectantur.

7 Non oportet igitur latere, cum dif-
 ficilem aggressionem thesibus habet, eam ali-
 quo dictorum modorum affectam esse.

8 Cùm autem de axiomate ac pro-
 positione difficilior est differere, quàm
 de thesi, dubitare aliquis possit, vtrum
 sint ponenda quæ sunt huiusmodi, an non.
 quia si non ponat, sed de eo quoque
 differi

differi postulet, maius *onus* iniunget, quàm quod à principio positum *fuit*. sin autem donat, credet ex iis quæ minus habet fidei. Si igitur non oportet difficilius problema facere, ponendum est *axioma illud*. quod si ex notioribus concludere oportet, non est *illud* ponendum. An discenti quidem non ponendum, nisi notius sit: in *disputatione* autem se exercenti ponendum, si modò verum videatur? Quare perspicuum est, interrogantem ac docentem non similiter postulare debere, vt *aliquid* ponatur. 9 Quomodo igitur interrogare ac disponere oporteat, satis ferè dictum est.

Α τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγεσθαι, μείζον προστάξι τῆ ἐκ ἀρχῆς κειμένη. εἰ δ' ἦσιν, πεισίσθ' ἔξ ἡπιοῦ πεισῶν. εἰ μὲν οὖν δεῖ μὴ χαλεπώτερον τὸ πρὸ βλημῶν ποιῆν, ἡτέον· εἰ δὲ ἀφ' ἡνωτέρων συλλογίζεσθαι, οὐ ἡτέον. ἢ τὰ μὲν μαθητῶν ἡτέον, ἀλλ' μὴ ἡνωτέρων ἢ τὰ δὲ γυμναζομένων ἡτέον, ἀλλ' ἀληθῆς μόνον φαίνεσθαι; ὡς φησὶν, ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐρωτῶντί τε ἔδιδασκοντί ἀξιώτεον πηθεῖναι.
9 Πῶς μὲν οὖν ἐρωτηματίζειν καὶ ταπεινὸν δεῖ, σχεδὸν ἰσχυρὰ τὰ εἰρημῶνα.

DE RESPONSIONE.
TRACTATUS II.

De officio interrogantis, & respondentis. Cap. IV.

1 Prothesis. 2 De officio interrogantis. 3 De officio respondentis.

DE responsione autem primūm determinandum est, quod eius sit officium, qui rectè respondet, quemadmodum eius qui rectè interrogat. 2 Est autē interrogantis, ita disputationē deducere, vt respondētem cogat maximè incredibilia dicere, ex iis quæ propter thesim *sunt* necessaria. 3 Respondētis verò, ne suâ culpâ videatur euenire, quod absurdū vel præter opinionē est, sed propter thesim: aliud enim fortasse peccatum est, initio ponere quod nō oportet, & positum non tueri commodè.

Π Εὖ δὲ ἔστιν ἀποκρίσεως, ὡς ἔστιν ἡ δὲ βραχέστερον, CAP. IIII.
πὶ ὅστιν ἐρωτῶν ἔχει καλῶς ἀποκρινομένη καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καλῶς ἐρωτῶντος. 2 Εἰ δ' ἔστι μὲν ἐρωτῶντος, ὁ ἕτερος μεταγαγεῖν τὸ λόγον, ὡς ποιῆσαι τὸ ἀποκρινομένην τὰ ἀδύνατα λέγειν ἐκ τῆ ἀφ' ἑαυτοῦ θέσιν ἀνάγκης. 3 Τῆ δ' ἀποκρινομένης, ὁ μὴ δὲ αὐτὸν φαίνεσθαι συμβαίνει τὸ ἀδύνατον, ἢ τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ θέσιν. ἔτερον γὰρ ἴσως ἀμάρτυρα, τὸ θέσιν ὡς ἔστιν ὁ μὴ δεῖ, ἔθελον μὴ φυλάξαι καὶ ἔσπον.

Si thesis sit absolute vel cum adiunctione probabilis, aut improbabilis, aut neutra. Cap. V.

1 Prothesis. 2 Protheoria prima. 3 secunda. 4 tertia. 5 Si thesis sit absolute improbabilis. 6 Si sit absolute probabilis. 7 Si sit neutra. 8 Epilogus. 9 Si sit probabilis respondentis. 10 Si sit probabilis alij. 11 Epilogus.

Q Via verò sunt indefinita, quæ *observanda sunt* ab iis qui exercitationis & periculi faciendi causâ disputant: (non enim iidem scopi *propositi sunt* docentibus vel discentibus, & contendentibus: neque his ipsis, & iis qui se semper inter se exercent inquisitionis gratiâ. nam discenti ponenda semper *sunt*, quæ videntur: etenim falsum nemo docere aggreditur. ex iis verò qui contendunt, interrogantem oportet videri omnino aliquid facere: respondentem autem, nihil videri pati. in dialecticis autem congressibus, nondum à quoquam distinctè expositum est, *quid sit observandum* iis qui non contentionis sed periculi & inquisitionis gratiâ disputant, & quò oporteat respondentem collimare, & quæ concedere, & quæ non concedere, vt præclare, aut secus tueatur thesim.) Quoniam igitur nihil habemus ab aliis traditum, ipsi nihil dicere conemur.

Ε Πείρα δὲ ἔστιν ἀδύνατα τοῖς γυμνασῆσιν καὶ πείρας ἐνεκα τοῖς λόγοις ποιητέοις. (ὅτι γὰρ οἱ αὐτοὶ σκοποὶ τοῖς τε διδάσκειν ἢ μαθητέοις, καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις. ὅθεν τούτοις τε, ἔδιδασκῶσι καὶ αἰεὶ μετ' ἀλλήλων σκέψως χαίρειν. τὰ μὲν γὰρ μαθητέοις ἡτέον αἰεὶ τὰ ἀδύνατα. ἔδιδασκῶσι δὲ ὅτι χειρὶ ψεύδος ὅθεν διδάσκον. τῆ δ' ἀγωνιζομένων, τὸν μὲν ἐρωτῶντα, φαίνεσθαι πὶ δεῖ ποιῆν πᾶντως· τὸν δὲ ἀποκρινομένην, μηδὲν φαίνεσθαι πᾶν. ἐπὶ τῆ δ' ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν σιωπῶσι, τοῖς μὴ ἀγῶνος χάριν, ἀλλὰ πείρας καὶ σκέψως τοῖς λόγοις ποιητέοις, ἢ διήρθεσθαι πῶ, τίνος δεῖ σοφάζεσθαι τὸν ἀποκρινομένην, καὶ ποῖα δίδοναι, ἔ ποῖα μὴ, ὡς ὅτι καλῶς ἢ μὴ καλῶς φυλάξαι πῶ θέσιν.) ἐπεὶ οὖν ὅθεν ἐχόμεν ὡς ἀδύνατον ἢ ὡς ἀλλῶν, αὐτοὶ πὶ πειρατῶν εἰπεῖν.

2 Ανάγκη δὲ τὸν ἀποκρινόμενον ἢ ἀπλά-
 χην λόγον, θεώμενον ἢ τοὶ ἔδοξον ἢ ἀδόξον θε-
 σιν, ἢ μηδέτερον· καὶ ἢ τοὶ ἀπλάως ἔνδοξον,
 ἢ ἀδόξον, ἢ ὠρισμένως, οἷον τὰ δὲ τῖνι, ἢ
 αὐτῷ, ἢ ἄλλω.

3 Διαφέρει δὲ ὁ δὲν, ὅπως οὖν ἔνδοξον
 ἢ ἀδόξου οὐσης· ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσται τῷ
 καλῶς ἀποκρίνεσθαι, καὶ δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι
 τὸ ἐρωτηθέν.

4 Ἀδόξου μὲν οὖν οὐσης τῆς θέσεως, ἔν-
 δοξον ἀνάγκη τὸ συμπεράσμα γίνεσθαι· ἐν-
 δοξου δὲ, ἀδόξον· τὸ γὰρ ἀντικείμενον αἰεὶ τῇ
 θέσει ὁ ἐρωτῶν συμπεραίνεται. εἰ δὲ * μὴτ'
 ἀδόξον, μὴτ' ἔνδοξον τὸ κείμενον, καὶ τὸ συμ-
 πέρασμα ἔσται τοιοῦτον.

γρ. μὴτ' ἔνδοξον, μὴτ' ἀδόξον

5 Ἐπεὶ δὲ ὁ καλῶς συλλογισμένος, ὅστις
 ἐνδοξότερων καὶ γνωριμωτέρων τὸ παρελ-
 θέν ἀποδείξει· φανερόν, ὡς, ἀδόξου μὲν
 ὄντος ἀπλάως τῷ κειμένου, ἢ ἴσχυον τῷ ἀπο-
 κρινόμενῳ, οὐδ' ὁ μὴ δοκεῖ ἀπλάως, ἢ ἴσχυον
 δοκεῖ μὲν, ἢ ἴσχυον τῷ συμπεράσματι δοκεῖ.
 ἀδόξου γὰρ οὐσης τῆς θέσεως, ἔνδοξον τὸ συμ-
 πέρασμα· ὡς δὲ, τὰ λαμβανόμενα, ἔνδοξ-
 α πᾶσι τῷ, καὶ μάλλον ἔνδοξα τῷ παρε-
 κειμένῳ, εἰ μέλλει ἀπὸ τῆς γνωριμωτέρων τὸ
 ἢ ἴσχυον * γνωριμῶν περαίνεσθαι. ὡστ' εἰ μὴ τί
 τοιοῦτόν ἐστι τῷ ἐρωτηθέντων, οὐ θετέον τῷ
 ἀποκρινόμενῳ.

γρ. ἔνδοξον

6 εἰ δὲ ἔνδοξος ἀπλάως ἢ θέσις, δῆλον
 ὅτι τὸ συμπεράσμα ἀπλάως ἀδόξον. θετέον
 οὖν τὰτε δοκίμωτα πᾶσι, καὶ τῷ μὴ δο-
 κίμωτων ὅσα ἢ ἴσχυον ἐστὶν ἀδόξα τῷ συμπε-
 ράσματι· ἰσχυρῶς γὰρ ἀπὸ δόξης διελέχθη.

7 Ὀμοίως ἢ τῷ, εἰ μὴτ' ἀδόξος, μὴτ'
 ἔνδοξος ἐστὶν ἢ θέσις. καὶ γὰρ οὕτως τὰτε φαι-
 νόμω ἀπῶτα δοτέον, καὶ τῷ μὴ δοκίμω-
 των ὅσα μάλλον ἔνδοξα τῷ συμπεράσματι.
 οὕτω γὰρ αὐτὸ ἐνδοξότερος συμβήσεται τοῖς λό-
 γοις γίνεσθαι. 8 εἰ μὲν οὖν ἀπλάως ἔνδοξον
 ἢ ἀδόξον τὸ κείμενον, πρὸς τὰ δοκίμωτα
 ἀπλάως, πλὴν σύγκρισιν πειρητέον.

9 εἰ δὲ μὴ ἀπλάως ἔνδοξον ἢ ἀδόξον εἴη
 τὸ κείμενον, ἀλλὰ τῷ ἀποκρινόμενῳ· πρὸς
 αὐτὸν τὸ δοκίμω καὶ μὴ δοκίμω κρίνοντα, θε-
 τέον, ἢ οὐ θετέον. 10 Ἐὰν δὲ ἑτέρου δόξαν
 ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς ἀποκρινόμενος, δῆλον ὅτι πρὸς
 πλὴν ἐκείνου ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς ἀποκρίνοντα, θετέον
 ἕκαστα, καὶ ἔρημητέον. δὲ καὶ οἱ κομίζοντες
 ἀλλοτείας δόξας, (οἷον ἀγαθὸν καὶ κακὸν εἶ-
 ναι αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἡρακλείδους φησιν,)

A 2 Necessse igitur est, cum qui respondet,
 sustinere disputationem posita vel proba-
 bili, vel improbabili thesi, vel neutra: pro-
 babili, inquam, vel improbabili, aut sim-
 pliciter, aut definite, ut certo cuidam, nem-
 pe vel ipsi *respondenti*, vel alii.

3 Nihil autem interest, quocumque mo-
 do sit probabilis, vel improbabilis: idem
 enim modus erit bene respondendi, & dan-
 di, vel non dandi, quod interrogatum est.

4 Si igitur improbabilis sit thesis, ne-
 cesse est conclusionem probabilem fieri: si
 verò *illa* probabilis, *hanc* improbarem: **B**
 semper enim oppositum thesi concludit
 qui interrogat. Sed si id quod ponitur, ne-
 que improbare sit, neque probabile; con-
 clusio quoque talis erit.

5 Quoniam autem is qui scitè ratioci-
 natur, ex probabilioribus & notioribus id
 quod in quaestione positum est, demon-
 strat; *hinc* apparet, si improbare sit sim-
 pliciter, quod positum est, respondentem
 non debere concedere, nec quod non vide-
 tur simpliciter, nec quod videtur quidem,
 sed minùs videtur, quàm conclusio. nam
 cum improbabilis est thesis, probabilis est **C**
 conclusio. quare oportet, quæ sumpta
 sunt, probabilia omnia esse, & *quidem* ma-
 gis quàm quod propositum est, probabilia,
 si futurum est ut per notiora minùs notum
 concludatur. Itaque nisi quid eiusmodi sit
 ex interrogatis, non est ponendum respon-
 denti.

6 Sin autem simpliciter probabilis sit
 thesis; patet, conclusionem esse simpliciter
 improbarem. Ponenda sunt igitur &
 quæcumque videntur; & ex iis quæ non
 videntur, ea quæ minùs sunt improabilia,
 quàm conclusio. *sic* enim videri potest satis
 commode disputatum. **D**

7 Similiter etiam *fiat*, si nec improba-
 bilis nec probabilis sit thesis. etenim sic
 quoque danda sunt, quæcumque viden-
 tur: & ex iis quæ non videntur, ea quæ ma-
 gis sunt probabilia conclusione. sic enim
 fiet, ut probabiliores argumentationes ef-
 ficiantur.

8 Ergo si simpliciter probabile aut im-
 probabile sit, quod positum est; ad ea *respi-
 ciendo* quæ simpliciter videntur, compara-
 tio faciendæ est. 9 Sin autem non simplici-
 ter probabile vel improbare sit, quod po-
 situm est, sed respondentis; ad se ipsum *respi-
 ciendo*, & ita quod videatur, aut non videat-
 ur, diiudicando, ponendum est, aut non
 ponendum. **E**

10 Quòd si alterius opinionem tueatur is
 qui respondet, procul dubio ad illius men-
 tem & sententiam respiciens, debet sin-
 gula ponere, & negare. Idcirco & qui a-
 lienas opiniones inferunt, (utputà bonum
 & malum esse idem, ut Heraclitus ait,)

non cōcedunt, eidē simul non adesse con-
traria, non quòd hoc sibi non videatur, sed
quia secūdū Heraclitū sic est dicendū. Hoc
etiā faciūt, qui ita disputant, ut alteri ab al-
teris theses accipiant: cōiiciunt enim, quid
theses auctor diceret. 11 Perspicuum igitur
est, quòd collimare debeat respondens,
siue simpliciter, siue alicui probabile sit,
quod est positum.

A ἔ διδάσαι μὴ πρῆναι ἅμα τὰ αὐτῶν τῶν ἀν-
τιᾶ, ἔχ ὡς ἔ δοκῶν ἀλλοῖς τῆτο, ἀλλ' ἐπὶ καθ'
Ἡρακλήδην οὕτω λεκτέον. Ποιοῦσι δὲ τῆτο ἔ
οὐκ ἔπ' ἀλλήλων δεχόμενοι τὰς θέσεις. ἔχ
ζονται γὰρ, ὡς αὐ' εἴποι ὁ θεὸς. 11 Φαμερὸν
οἶον, πίνων ἔχαστον τὰ ἀποκρινομένων, εἴτε
ἀπλῶς ἐνδοξόν, εἴτε ὑπὸ κείδρον ἔστιν.

Si propositio ad rem propositam pertineat, vel non.

Cap. VI.

1 Si propositio sit probabilis, non ad rem. 2 Si nec probabilis sit, nec ad rem. 3 Si sit probabilis, ἔ ad rem. 4 Si sit valde improbabilis, ἔ ad rem. 5 Si neutra, nec ad rem. 6 Si neutra, ἔ ad rem.

CVM autē necesse sit, quicquid inter-
rogatur, aut probabile esse, aut im-
probabile, aut neutrum; & vel ad disputa-
tionem pertinere, vel non pertinere, quod
interrogatur: siquidem sit probabile, nec
ad disputationem faciat, dandum est, cum
prius dictum fuerit esse probabile: quoniā
eo posito nō euertitur problema quod ab ini-
tuo positū fuit. 2 Si verò nec probabile sit,
nec ad disputationē pertineat, dandū quidē
est, sed indicandū, nobis non probari, vitan-
dæ fatuitatis causā. 3 Quòd si ad disputa-
tionē pertineat, & probabile sit; dicendū,
videri id quidē, sed valde propinquū esse ei
quod ab initio propositum est, & eo concessio
euerti quod positum est. 4 Sin autem ad
disputationē pertineat, valde autē impro-
babile sit axioma; dicendū, effici quidem,
eo posito, conclusionem, sed valde fatuum ef-
se quod proponitur. 5 At si neque impro-
babile, neque probabile sit; siquidem nihil
ad disputationem faciat, dandum est nulla
definitione adiecta. 6 Si verò ad disputa-
tionem faciat; indicandum est euerti eo po-
sito problema ab initio propositum. 7 Sic enim
& respondens nihil suā culpā videbitur pa-
ti, si prospiciens singula ponat: & interro-
gans non destituetur syllogismo, iis omni-
bus sibi à respondente concessis, quæ proba-
biliora sunt conclusionē. Quicumque au-
tem ex iis quæ improbabiliora sunt con-
clusionē, argumentari aggrediuntur, proin-
de interrogantibus hæc non sunt conce-
denda.

B ΕΠΕΙ δὲ ἀνάγκη πρῶτον ἔρωτάμενον,
ἢ ἐνδοξόν εἶναι, ἢ ἀδοξόν, ἢ μηδ' ἕτερον.
καὶ ἢ πρὸς τὸν λόγον, ἢ μὴ πρὸς τὸν λόγον
εἶναι τὸ ἐρωτάμενον. εἰ μὲν ἢ δοκῶν, ἔ μὴ
πρὸς τὸν λόγον, δοτέον, φησόμενα δοκεῖν. ἔ
γὰρ ἀναρεῖται πέντε τὸ ἐν ἀρχῇ. 2 Ἐὰν τὸ
μὴ δοκῶν, καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον, δοτέον
μὲν, ἔπισημαντέον ὅτι μὴ δοκῶν; πρὸς
δὲ λαβῆσαι ἔπισημασίας. 3 Οἷος δὲ πρὸς τὸν
λόγον, καὶ δοκῶν, λεκτέον ὅτι δοκεῖ μὲν,
ἀλλὰ λίαν σιωέτης τῆ ἐν ἀρχῇ ἔστι, καὶ
ἀναρεῖται τούτου πέντε τὸ κείδρον.

C 4 Εἰ δὲ πρὸς τὸν λόγον, λίαν δὲ ἀδο-
ξόν τὸ ἀξίωμα, συμβαίνει μὲν φατέον,
τούτου πέντε, ἀλλὰ λίαν ἔπισημασίας τὸ
πρῶτον ἔπισημασίας. 5 Εἰ δὲ μήτε ἀδοξόν,
μήτε ἐνδοξόν. εἰ μὲν μηδὲν πρὸς τὸν λό-
γον, δοτέον, μηδὲν ἔπισημασίας. 6 Εἰ δὲ
πρὸς τὸν λόγον, ἔπισημαντέον ὅτι ἀναρεῖται
πέντε τῆ ἐν ἀρχῇ. 7 Οὕτω γὰρ, ὅ, τ'
ἀποκρινομένων ἔστιν δοξοῖ δι' αὐτὸν πάσας,
εἰ μὲν πρὸς ἕκαστα τεθῆ. ὅ, τε ἔρω-
τῆν τεύξεσθαι συλλογισμοῦ, πέντε μὲν αὐ-
τῶν πρῶτων, τῆ ἐνδοξοτέρων τῆ συμ-
περάσματος. ὅσοι δὲ ἔξ ἀδοξοτέρων τῆ συμ-
περάσματος ἔπισημασίας συλλογίζεσθαι, δη-
λον ὡς ἔ καλῶς συλλογίζεσθαι. ἀλλὰ τοῖς ἔρω-
τῶσιν οὐ θετέον.

Si propositio sit obscura, vel multiplex, vel perspicua & simplex.

Cap. VII.

1 Si sit obscura. 2 Si sit multiplex: ἔ respondens sciat eam esse omnino veram, vel omnino falsam: 3 vel ex parte veram, ex parte falsam: 4 vel homonymiam ab initio non cognoverit. 5 Si sit simplex ἔ perspicua.

SIMILI etiam modo in iis quæ obscure
& multifariam dicuntur, occurren-
dum est. nam quia datum est respondenti,
si non intelligat, ut dicat, Non intelligo:
& si propositum multis modis dicatur, non
Tom. I.

E ΟΜΟΙΩΣ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσαφῶς καὶ
πλεοναχῶς λεγόμενων ἀπομνηστεῶν.
εἰπεὶ γὰρ δὲ δοξοῖ ἀποκρινομένων μὴ μανθάνοντι;
εἰπεὶν ὅτι ἔ μανθάνω. ἔ πλεοναχῶς λεγόμενα,
Kk ij

μη' ε'ξ αναγκης ομολογησαι, η' αρνησαι. Α
 δηλον ως παρθον μη, αν μη σαφες η' ο
 ρηθεν, ο'κ αποκριτεον ο φαται μη σιωπιε-
 ναι. πολλακις γ' οκ τ'η μη σαφως ερωτη-
 θεντας διδουαι, απρωτα τι δυσχερες. 2 Εδν ο
 γνωριμον μη η' ο πλεοναχως λεγμενον. εδν
 μη ο'πι πρωτων αληθες, η' ψευδος η' ο λε-
 γμενον, δοτεον απλως, η' αρνητεον. 3 Εδν
 δε ο'πι τι μη, ψευδος η' ο'πι τι δε, αληθες.
 ο'πισημαντεον, ο'τι πλεοναχως λεγεται. και
 ο'πι το μη, ψευδος. το δε, αληθες. υστερον
 δε Διατριβου, αδηλον ει' και εν αρ-
 χη' σιωπειν το αμφιβολον. 4 Εδν δε μη
 παρσιδη το αμφιβολον, αλλ' εις θατερον
 βλεψας ο'ρη' ρητεον παρς τον ο'πι θατερον
 εχοντα, ο'τι, ο'κ εις τ'ητο βλεπων * ε'ρηκεν,
 αλλ' εις θατερον αυτη'. πλεονων γ' ο'ντων τ'η
 ε'πο το αυτο ονομα η' λογον, ραδια η' αμφι-
 σβητησις. 5 Εδν δε και σαφες η' ο' α'πλου
 το ερωτωμενον. η' ναι, η' ου, αποκριτεον.

π. ιδωκε

A necessariò fateatur aut neget; manifestum
 est, primùm quidem, si non dilucidum sit
 quod dictum est, respondenti sine cunctatio-
 ne dicendum se non intelligere. sæpe enim
 ex eo quod non dilucidè interrogati con-
 cedunt, occurrit aliquid negotium faces-
 sens. 2 Si verò notum sit id quod multis
 dicitur modis; si quidem quod dicitur, in
 omnibus verum aut falsum sit; dandum est
 simpliciter, aut negandum. 3 Si verò ex
 parte sit falsum, ex parte verum; indican-
 dum est, id dici multis modis, & cur partim
 sit falsum, partim verum. nam si id poste-
 rius distinguat, dubium erit, an & initio
 ambiguitatem perspexerit. 4 Sin autè non
 prospexerit ambiguitatem, sed ad alterum
 significatum respiciens profuerit, dicendum
 est aduersus eum qui ad aliud ducit, se non
 ad hoc respicientem posuisse, sed ad alte-
 rum illorum significatorum. cum enim mul-
 ta eidem nomini vel orationi subiecta sunt,
 facile existit dubitatio. 5 Sin rogatum di-
 lucidum sit & simplex; aut Etiam, aut
 Non, respondendum.

De responsione ad inductionem.

Cap. VIII.

ΕΠΕΙ δε' πασα παρσιτασις συλλογισικη, C
 η' τουτων τις ε'στιν ε'ξ ων ο συλλογισμος,
 η' υνος πρωτων ενεκα. δηλον ο' ο'τομ ε'τερου
 χαιεν λαμβανησαι, ο' πλειω τα' ομοια ερω-
 παν. (η' γαρ δι' επαγωγης, η' δι' ομοιοτη-
 τος, ως ο'πι το πολυ το καθολα λαμβανου-
 σι.) τα μη καθεκασα πρωτα γετεον, αν η'
 αληθη και ενδοξα. παρς ο' το καθολα πει-
 ρατεον ενσασιν φερειν. το γαρ ανθι ενσασεως,
 η' ουσις, η' δοκουσις, κωλιειν τον λογον, δυσχε-
 λαίνην ε'στιν. ει' ο'τω ο'πι πολλων φαινομενων,
 ου διδωσι το καθολα, μη' ε'χων ενσασιν, φα-
 νερον ο'τι δυσχελαίνη. ε'πι δε', ει' μη ο' αντε-
 πιχειρειν ε'ρη' ο'κ αληθες, μαλλον αν' ο' ο-
 ξεδε δυσχελαίνην. καιτοι ο'δε' τ'η' ι'χμον. D
 πολλοις γαρ' λογοις εναντιοις ε'χονδν τ'η'ς
 δοξαις, ο'κ χαλεπον λυειν. καθ' ο' τ'η' Ζη-
 νωνος, ο'κ ο'κ ενδεχεται κινθεται, ο'δε' το
 σταδον διελθειν, αλλ' ο' ο' τ'η' το πα' ανυκει-
 ματα τ'η'τοις ου γετεον. ει' ο'τω μητε αντε-
 πιχειρειν ε'χων, μητε ενσασιν, ου πιθουσι,
 δηλον ο'κ δυσχελαίνη. ε'στι γαρ η' εν λογοις
 δυσχελια, αποκρισις παρς τ'η'ς ειρημενοις
 ε'τοις, συλλογισμου φαρικη

Q VONIAM autem omnis propositio syl-
 logistica, vel est earum aliqua, ex qui-
 bus syllogismus conficitur, vel alterius ex il-
 lis causa sumitur: patet autem, quando alte-
 rius gratiâ sumatur, nempe quia multa simi-
 lia interrogantur; (aut enim per inductio-
 nem, aut per similitudinem plerumque v-
 niuersale accipiunt;) singularia quidem
 omnia ponenda sunt, si vera sint & probabi-
 lia. aduersus vniuersale autem enitendum
 est vt afferatur obiectio. nam sine obiectio-
 ne, quæ aut sit, aut saltem esse videatur, argu-
 mentationem impedire, hoc est tergiuersari.
 Si igitur, cum multa videantur, non con-
 cedat vniuersale, nec habeat obiectioem;
 perspicuè tergiuersatur. Insuper, si ne qui-
 dem contrarium habeat argumentum, quo
 ostendat id non esse verum, magis videbitur
 tergiuersari. Quamquam ne hoc quidem
 sufficit: multas enim rationes habemus o-
 pinionibus contrarias, quas difficile est sol-
 uere; veluti Zenonis rationem, quod non
 potest quidpiam moueri, nec stadium pera-
 grare: nec propterea tamen non sunt po-
 nenda, quæ sunt his contraria. Si quis igitur,
 cum neque argumentationem contrariam
 habeat, neque obicere possit, non dat quod
 rogatur; perspicuè tergiuersatur. nam ter-
 giuersatio in disputationibus nihil aliud est
 quàm responsio præter exposito's modos,
 vim habens syllogismi perimendi.

De præexercitatione, & de thesi improbabili non defendenda. Cap. IX.

1 De præexercitatione. 2 De thesi improbabili.

Sustinere autem & thesim & definitio-
nem sic oportet, vt ipse *respondens* sibi
antè argumenta opponat. ex quibus enim
ij qui percontantur, *problema* positum euer-
tunt, constat his *esse* occurrendum. 2 Ca-
uendum verò est, ne improbabilis hypo-
thesis sustineatur. Multis autem modis im-
probabilis esse potest. nam & *ea est improba-
bilis*, ex qua efficitur, vt absurda dicantur;
veluti si quis omnia moueri dicat aut ni-
hil: & ea quæ deterioribus moribus prædi-
ti eligunt, quæque *hominū* volūtatibus con-
traria sunt: veluti voluptatem *esse*, rem bon-
nam; & melius *esse* iniuriam facere, quàm ac-
cipere. Non enim quasi disputationis gra-
tiâ defendentem, sed quasi *ea* quæ *sibi vera*
videntur, dicentem, oderunt.

Υπέχον δὲ καὶ θέσιν καὶ ὀρισμὸν, αὐτὸν
αὐτὰς δὲ πρὸς ἐπιχειρήματα. ὅς ὢν γὰρ
ἀιμαροῦσιν οἱ πτωχάνομοι ὁ κείμηνον, δὴ-
λον ὅτι τούτοις ἐναντιώτερον. 2 Ἀδύξον δὲ
ὑπόθεσιν θύλακτητέον ὑπέχειν. εἴη δὲ δὴ
ἀδύξος * πλεοναχῶς. καὶ γὰρ ὅς ἢς ἀτοπα συμ-
βαίνῃ λέγαν· οἷ, εἰ πρῶτα φαίη τις κινῆσθαι,
ἢ μηδέν. καὶ ὅσα χείρονος ἤτοις ἐλέασθαι, καὶ
ὑποειδμητὰ τῆς βουλήσεσιν. οἷ, ὅτι ἢ ἡδ-
νὴ ἀγαθόν· καὶ ὁ ἀδικεῖν, βέλτιον τῷ ἀδι-
κεῖσθαι. οὐ γὰρ ὡς λυγρὸν χεῖρον ὑπέχοντα,
ἀλλ' ὡς τὰ δοκροῦντα λέγοντα μισοῦσιν.

De solutione argumentorum, & de conclusione impediendâ. Cap. X.

1 De solutione argumentorum. 3 De conclusione impedienda. 4 Communia.

Quæcumque autem argumentationes B
falsum colligunt, soluendæ sunt eo su-
blato ex quo falsum efficitur. non enim
quouis sublato *ratio* soluitur, ne quidem si
falsum sit quod tollitur. multa enim falsa
continere *ratio* potest: veluti, si quis sum-
pserit, eum qui sedet, scribere, ac Socratem
sedere: ex his enim colligitur Socratem
scribere. hoc igitur sublato, Socratem scri-
bere, nihilo magis soluta est argumentatio.
atqui axioma est falsum. sed non ob id *ratio*
est falsa. si quis enim sedeat, neque scribat,
huic non amplius eadem solutio conue-
niet. quare non hoc *est* tollendum, sed *illud*,
eum, qui sedet, scribere: non enim quicum-
que sedet, scribit. omnino igitur soluit, qui
id sustulit, ex quo falsum efficitur.

2 Solutionem autem nouit, qui nouit
ex hoc *rationem pendere*: quemadmodum
in falsis descriptionibus contingit: neque
enim satis est obicere, ne quidem si falsum
sit quod tollitur: sed cur *sit* falsum, *est* de-
monstrandum. sic enim apparebit, vtrum
aliquid prospiciens, an non *prospiciens*, pro-
ponat obiectionem.

3 Licet autem, quominus *ratio* concluda-
tur, impedire quatuor modis. 4 Vel enim
impeditur sublato eo ex quo efficitur fal-
sum. 5 Vel aduersus eum, qui interrogat
obiectione allata. sæpe enim et si *respondens*
non soluit, tamen qui percontatur, nō potest
ulterius progredi. 6 Tertio aduersus ea quæ
interrogantur, *obiectione allata*. potest enim
accidere, vt ex interrogatis non fiat quod
volumus; quia malè interrogatum sit: ali-
quo autem apposito efficiatur conclusio.

Οσοι δὲ τῶν λόγων ψεύδος συλλογίζονται,
λυτέον ἀναγεῖντα πρὸ ὧν ὁ ψεύ-
δος. ἔ γὰρ ὁποῖω ἀελῶν, λέλυκεν, ἔσθ' εἰ
ψεύδος ἔστι ὁ ἀιμαροῦμηνον. ἔχοι γὰρ αὐτὸν πλείω
ψεύδῃ ὁ λόγος· οἷ, εἰ τις λέγοι, τὸν καθήμενον
γράφειν, Σωκράτῃ καὶ καθεστῶ. συμβαίνῃ γὰρ
ἐκ τούτων, Σωκράτῃ γράφειν. ἀιμαροῦσιν
οἷ τῷ Σωκράτῃ καθέσθαι, ἔσθ' ἂν μάλλον
λέλυται ὁ λόγος. καίτοι ψεύδος ὁ ἀξίωμα.
C ἀλλ' ἔ γὰρ τῷ τὸ ὁ λόγος ψεύδῃς. ἐὰν γὰρ τις
τύχη καθήμενος μὴ, μὴ γράφων ἢ, ἔσθ' ἐπὶ
ἔπι τῷ ποιῆσαι ἢ αὐτῇ λύσει ἀρμόσει. ὡς ἔ τῷ
ἀιμαροῦσιν, ἀλλ' ὁ τῷ καθήμενον γράφειν· οὐ
γὰρ πᾶς ὁ καθήμενος γράφει. λέλυκε μὲν οἷ
πρῶτως ὁ ἀελῶν πρὸ ὧν ὁ ψεύ-
δος. 2 Οἷ δὲ
ἢ τῷ λύσει, ὁ εἶδῃς ὅτι τῷ τῷ ὁ λόγος· κα-
θαστῶ ἔπι τῷ ψεύδῃ γράφειν καὶ μὴ γὰρ ἀποχρῆ-
σθαι εἶναι, ἔσθ' αὐτὸν ψεύδος ἢ τῷ ἀιμαροῦσιν
ἀλλ' ἔ γὰρ τῷ ψεύδῃς, ἀποδεικτέον. ἔτω γὰρ αὐ-
εἴη φανερόν, ποτέρου πρὸς ὁρᾶν ἔ, ἢ ἔ, πει-
D τῷ τῷ εἶναι. 3 ἔστι ὁ λόγος κωλύσαι συμ-
περασματῶν, τετραχῶς. 4 Ἡ γὰρ ἀελοῦντα πρὸ
ἢ τῷ ψεύδῃς. 5 Ἡ πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, ἐν-
σασιν εἰπόντα· πολλαχῶς μὲν γὰρ ἔ λέλυκε μὲν,
ὁ μὲν τοῖ πτωχάνομοις ἔ διωραται πρῶτερον
πρὸς ἄλλῃ. 6 Τεῖπαν ἢ, πρὸς τὰ ἠρωτημένα·
συμβαίνοι γὰρ αὐτῷ, ἐκ μὲν τῷ ἠρωτημένων, μὴ
γίνεσθαι ὁ βεβλόμεθα, ἔσθ' τὸ κακῶς ἠρωτησθαι·
πρὸς ἄλλῃ δὲ πῖνος, γίνεσθαι τὸ συμπερασματῶν.

εί μὲν οὖν μηκέτι δύναται προῶν ὁ ἐρωτῶν, εἰς τὸν ἐρωτῶντα εἶναι αὐτὴν ἐνστασις· εἰ δὲ δύναται, πρὸς τὰ ἠρωτηθέντα. 7 Τετάρτη δὲ καὶ χεῖρη τῶν ἐνστάσεων, ἢ πρὸς τὸν χρόνον. ἐνίοι γὰρ ποιαῦτα ἐνίστανται, πρὸς αὐτὰ ἀφελεχθῆναι πλείονος ἔστι χρόνος, ἢ τὸ πρῶτον ἀφαιρέσει. 8 Αἱ μὲν οὖν ἐνστάσεις, καθάπερ εἶπομεν, τετραχῶς γίνονται. λύσις δὲ ἔστι τῶν εἰρημνῶν, ἢ πρὸς τὴν μόνον αἰτίαν λαίπαυ, κωλύσεως τινὲς καὶ ἐμπόδιοι τῶν συμπερασμάτων.

A Si igitur amplius progredi non potest qui interrogat, aduersus interrogantem erit obiectio; sin potest, aduersus interrogata. 7 Quarta ac deterrima obiectio est, quæ ad tempus refertur. quidam enim talia obijciunt, quæ ad differendum plus temporis requirunt, quàm præsens congressus admittat 8 Obiectiones igitur, sicut diximus, quatuor modis fiunt. ex his autem quas diximus, tantum prima, est solutio: reliquæ verò sunt prohibitiones quædam & impedimenta conclusionum.

De reprehendenda ratione, vel eo qui ratiocinatur. Cap. XI.

- 1 Distinctio: ὅτι eius probatio prima. 2 Probatio altera. 4 Quando vitium est in disputante.
- 5 Quando vitium est in respondente. 6. Quando vitium est in argumentatione. 12. Diuisio problematum. 13 Rationem quæ concludit, esse interdum deteriore eam quæ non concludit. 14 Si ex falsis verum probetur. 15 Per demonstrationem unius conclusionis non probari conclusionem heterogeneam. 16 Quid sit φιλοσοφία, ἐπιχειρήματα, σόφισμα, ἀπόρημα 17 De probabilitate propositionum & conclusionis. 18 Si pluribus probetur, quod paucioribus probari potest.

γ. κα. τ' αὐτὴν

Επιτήμησις δὲ τῶ λόγου, καὶ αὐτὸν ἔτε λόγον, καὶ ὅταν ἐρωτῶνται, οὐχ ἔα αὐτῆ· πολλάκις γὰρ τῶ μὴ καλῶς διφλέχθαι λόγον, ὁ ἐρωτῶντος αἴτιος, ἀλλ' ὅ μὴ συγχωρεῖν ἐξ ὧν ἔω ἀφελεχθῆναι καλῶς πρὸς τὴν ἑσιν· οὐ γὰρ ἔστιν ὅτι πατέρω μόνω ὁ καλῶς ἐπιτελεσθῆναι τὸ κοινὸν ἔργον· ἀναγκῆσιν οὖν ἐπίστε πρὸς τὸν λέγοντα, καὶ μὴ πρὸς τὴν ἑσιν ἐπιχειρεῖν, ὅταν ὁ ἀποκρινόμενος τὰ ἑρωτῶντι πρὸς τὴν πρὸς πηρέαζον. δυσχεραίνοντες οὖν ἀγωνιστικῶς καὶ οὐ ἀφελεχτικῶς ποιούμεται τὰ ἀφαιρέσεις. 2 Ἐπὶ δὲ, ἐπεὶ γυμνασίας καὶ πείρας χάριν, ἀλλ' οὐ διδασκαλίας, οἱ ποιοῦνται τῶ λόγων· δηλοῦν ὡς οὐ μόνον τὰ ληθῆ συλλογιστέον, ἀλλὰ καὶ ψευδῶς· ὅθεν δι' ἀληθῶν αἰεὶ, ἀλλ' ἐπίστε καὶ ψευδῶν. πολλάκις γὰρ ἀληθεῖς τεθέντος, ἀναρεῖν ἀνάγκη τὸν ἀφελεχόμενον· ὡς τε πρὸς τὸν τὰ ψευδῆ. ἐπίστε δὲ καὶ ψευδῶς τεθέντος, ἀναρετέον ἀλλ' ψευδῶν· ὅθεν γὰρ κωλύει, ἕντι δοκεῖν τὰ μὴ ὄντα, μᾶλλον τῶ ἀληθῶν ὡς τε ἐκ τῶ ἐκείνω δοκωύτων τῶ λόγου γνομένου, μᾶλλον ἔσται πεπεισμένος, ἢ ὠφελιμῶς. 3 Δὲ δὲ τὸν καλῶς μεταβιβάζοντα, ἀφελεχτικῶς καὶ μὴ ἐριστικῶς ἀφαιρέσειν, καθάπερ τὸν γεωμέτρου γεωμετρικῶς, αὐτὸ τε ψευδῶς, αὐτὸ ἀληθές ἢ ὁ συμπερασινόμενον. ὁποῖοι δὲ ἀφελεχτικοὶ συλλογισμοὶ, πρὸς τὸν εἶρηται. 4 Ἐπεὶ δὲ φάστος κοινωνῶς ὁ ἐμπόδιζων ὁ κοινὸν ἔργον, δηλοῦν ὅτι καὶ ἐν λόγοις. κοινὸν γὰρ τὸ πρὸς χεῖμον καὶ ἐπὶ τούτοις ἔστι, πλεον τῶ ἀγωνιστικῶν.

Reprehensio autem argumentationis non est eadem, cum ipsa argumentatio per se spectatur, & cum in interrogatione ponitur. sæpe enim, cur non scitè tractata fuerit argumentatio, interrogatus in causa est: quod ea non concedat, ex quibus scitè differi aduersus thesim poterat. non enim positum est in altero solo, vt scitè perficiatur commune opus. quapropter interdum necesse est contra eum qui dicit, non contra thesim argumentari: nempe cum is qui respondet, contraria interroganti captat per calumniam. sic igitur tergiversantes, contentiosos non dialecticos congressus efficiunt.

C 2 Præterea quoniam exercitationis & periculi faciendi gratiâ sunt disputationes huiusmodi comparatæ: patet, non solum vera esse concludenda, sed etiam falsum: nec ex veris semper sed interdum etiam ex falsis. sæpe enim quod verè positum est, euertere disputantem oportet. quare proponenda sunt falsa axiomata. interdum & quod falsò positum est, euertendum per falsa axiomata. nihil enim prohibet, quominus alicui magis probentur ea quæ non sunt, quam quæ vera sunt. quocirca si ex his quæ illi probantur, argumentatio sumatur, potius erit persuasus quàm adiutus.

D 3 Oportet autem eum qui scitè argumentationem traducere vult, dialecticè non contentiosè argumentari, quemadmodum geometram geometricè, seu falsum seu verum sit quod concluditur. Quales autem dialectici syllogismi sint, antea dictum fuit.

4. Quia verò prauus socius est, qui impedit commune opus, patet rem è se habere etiam in disputationibus. commune enim quiddam propositum etiam in his est, exceptis iis, si certandi studio disputant:

quibus non licet ambobus eundem finem consequi, cum plures vno vincere nequeant. Nihil autem refert vtrum propter responsionem an propter interrogationem id fiat. nam & qui contentiosè interrogat, malè disputat. & qui respondendo non dat quod *verum aut probabile* videtur, nec suscipit quodcumque interrogans percontari voluerit. Ex dictis igitur patet, non similiter esse reprehendendam argumentationem per se, & eum qui interrogat. nihil enim veritat, disputationem quidem prauam esse; interrogantem autem, quàm optimè fieri possit, contra respondentem differuisse: nam aduersus eos qui tergiversantur, non est fortasse integrum statim cuiusmodi quis velit, sed cuiusmodi possit, efficere syllogismos. 5 Quoniam autem definitum non est, quando contraria, & quando in principio *quæsitæ* homines sumant;) sæpe enim per se dicentes, contraria dicunt; & cum prius abnuerint, postea concedunt; ideoque interrogati, & contraria, & quæ initio *quæsitæ fuerunt*, sæpe admittunt;) necesse est prauas fieri argumentationes. in causa verò est qui respondet, alia quidem non concedens, hæc autem, cum talia sint concedens. Apparet igitur, non similiter reprehendendos esse eos qui interrogant, & eorum argumentationes. 6 Per se autem argumentationis quinque sunt reprehensiones.

7 Prima est, quando ex rogatis non concluditur, neque aduersus positum *problema*, neque omnino quicquam, cum falsa vel improbabilia sint aut omnia, aut plurima eorum ex quibus *infertur* conclusio: & neque detractis quibusdam, neque additis, neque aliis detractis, aliis additis efficitur conclusio. 8 Secunda, si aduersus *thesim* non valeat syllogismus ex talibus & ita factus, vt antea dictum fuit. 9 Tertia, si nonnullis additis fieret *aduersus thesim* syllogismus; hæc autem sint deteriora quàm *quæ rogata sunt*, minúsque probabilia quàm conclusio.

10 Rursus, si quibusdam detractis *id eueniret*. interdum enim plura sumunt *interrogantes*, quàm necesse sit. 11 Præterea si *sumatur argumentatio* ex minús probabilibus, & minús credilibus, quàm sit conclusio: aut si ex veris, sed quæ plus negotii requirunt vt demonstrantur, quàm *problema*.

12 Non oportet autem postulare, vt omnium *problematum* syllogismi æquè probabiles sint, & ad persuadendum apti. statim enim eorum quæ quæruntur, alia *sumapte* naturæ sunt faciliora, alia difficiliora. quapropter si ex *propositionibus*, quoad eius fieri potuit, maximè probabilibus argumentatus fuerit, scitè differuit. Perspicuum igitur est, non eandem esse argumentationis reprehensionem, cum ad id refertur

Tom. I.

A Τούτοις δὲ οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρους τῶ ἀπὸ τῶν τελοῦν τυχεῖν· πλείους γὰρ ἐνὸς ἀδυνάτων νικᾶν. ἀμφότερῶν δὲ ὁδὸν, ἀπὸ τῶν ἀποκρίνεσθαι, αὐτὸ τε ἀπὸ τῶν ἐρωτῶν, ποιῆ αὐτὸ ὅ, τε γὰρ ἐριστικῶς ἐρωτῶν, φαύλως ἀπελέγεσθαι ὅ, τε ὅτι τῶν ἀποκρίνεσθαι μὴ διδοῖς ὅ φαινόμενον, μηδὲ ἐκ δεχόμενος, ὅ, τίποτε βλάσφημι ὁ ἐρωτῶν πηγεῖσθαι. δῆλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημῶν, ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐπιτιμητέον κατὰ αὐτὸν τε τῶν λόγων, καὶ τῶν ἐρωτῶν πη· ὁδὸν γὰρ καλύψαι, τὸν μὲν λόγον, καὶ φάσθαι ἐπὶ τῶν ἐρωτῶν, ὡς ἐδέχεσθαι, βέλυστα πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον διδόντα.

B βέλυστα πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας, οὐδυνάτων ἴσως βίβως οἷος τις βλάσφημι, ἀλλ' εἰς ἐδέχεσθαι, ποιῆσθαι τοὺς συλλογισμοὺς. 5 Ἐπεὶ δὲ ἔστιν ἀδύνατον, πότε τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν λαμβάνουσιν οἱ ἀδύνατοι. (πολλάκις γὰρ κατὰ αὐτοὺς λέγοντες, ἐνδυνάτια λέγουσι, καὶ ἀναδύνατοι πρὸς τῶν, διδόντων ὑπερῶν· ἀπὸ τῶν ἐρωτῶν μῶν, καὶ τῶν ἐνδυνάτια, ὅ, τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν πολλάκις ὑπακούουσιν· ἀνάγκη φαύλοις γίνεσθαι τοὺς λόγους. ἀπὸ δὲ ὁ ἀποκρινόμενος, τῶν μὲν ἐπὶ διδοῖς, τῶν ἰσχυρῶν διδοῖς. φανερόν οὖν, ὅτι ὁμοίως ἐπιτιμητέον τοὺς ἐρωτῶν καὶ τοὺς λόγους. 6 * Κατὰ αὐτὸν δὲ τῶν λόγων, πέντε εἰσὶν ἡ κατὰ ὁμοίως ἐπιτιμητέος. 7 Πρῶτη μὲν, ὅταν ἐκ τῶν ἐρωτῶν μὴ συμφορῶν ἴσθαι, μήτε πρὸς ὅ τετὸν, μήτε ὅλως μηδὲν ὄντων ἢ ψευδῶν, ἢ ἀδόξων ἢ ἠποδύτων, ἢ τῶν πλείων, ὅ, οἷς ὁ συμπερασματικῶς καὶ μήτε ἀφαρεθέντων τινῶν, μήτε πρὸς τῶν μὲν μὴ δὲ τῶν μὲν ἀφαρεθέντων, τῶν δὲ, πρὸς τῶν μὲν μὴ δὲ τῶν μὲν συμπερασματικῶς. 8 Δεύτερα δὲ, εἰ πρὸς τῶν ἴσθαι μὴ γίνονται ὁ συλλογισμὸς ἐκ τοῦτων τε, καὶ ἴσθαι, ὡς εἴρηται πρὸς τῶν. 9 Τρίτη δὲ, εἰ πρὸς τῶν ἴσθαι τινῶν, γίνονται συλλογισμὸς, τῶν δὲ εἴη χεῖρα τῶν ἐρωτηθέντων, καὶ ἴσθαι ἐνδόξα ὁ συμπερασματικῶς. 10 Πάλιν, εἰ ἀφαρεθέντων τινῶν. ἐπίστευε γὰρ πλείονα λαμβάνουσιν τῶν ἀναγκῶν. ὡς ὁ τῶν τῶν εἴη, λέγει ὁ συλλογισμὸς. 11 Ἐν, εἰ ὅ, ἀδόξωτέρων καὶ ἴσθαι πιστῶν τῶν συμπερασματικῶς. ἢ ὅ, ἀληθῶν, ἀλλὰ πλείονος ἔργου δεομένων ἀποδείξαι τῶν προβλημάτων.

E 12 Οὐ δεῖ δὲ πρῶτων τῶν προβλημάτων ὁμοίως ἀξιουῶν τοὺς συλλογισμοὺς ἐνδόξους εἴη καὶ πιθανοὺς. φύσις γὰρ βίβως ὑπερῶν καὶ τῶν μὲν ἴσθαι, τῶν χαλεπώτερα, τῶν ζητούμενων. ὡς ἀπὸ τῶν ὄντων ἐδέχεται μάλιστα ἀδόξων συμβιβασί, δειλέκ) καλῶς. φανερόν οὖν, ὅτι ὁδὸν τῶν λόγων ἢ αὐτῶν ἐπιτιμητέος,

Kk iij

πρὸς τὸ πρὸβλητὸν καὶ κατ' αὐτό. ὁ δὲν ἄ
 γὰρ κωλύει, κατ' αὐτὸν μὲν εἶ) τὸν λόγον
 ψεκτόν. πρὸς δὲ τὸ πρὸβλημα, ἐπαμνετόν.
 καὶ πάλιν ἀπετραμμένως, κατ' αὐτὸν μὲν,
 ἐπαμνετόν. πρὸς δὲ τὸ πρὸβλημα, ψεκτόν.
 ὅταν ἐκ πολλῶν ἐπιδοξῶν συμπεραίνεσθαι
 ῥάδιον ἢ καὶ ἀληθῶν.

13 Εἴη δ' αὖ ποτε λόγος καὶ συμπεπε-
 ρασμέτος μὴ συμπεπερασμένου χείρων. ὅταν
 ὁ μὲν, ἔξ ἀληθῶν συμπεραίνηται, μὴ τοιού-
 του τῷ πρὸβλήματος ὄντος. ὁ δὲ, πρὸς
 δεικταί τοιούτων, ἀ ἔστιν ἐπιδοξα καὶ ἀληθῆ,
 καὶ μὴ ἐκ τοῖς πρὸςλαβεδομομοῖς ἢ ὁ λό-
 γος. 14 Τοῖς δὲ ἀφ' ἑδῶν ἀληθῆς
 συμπεραίνουσι, οὐ δίκαιον ὅτι τιμῶν. ἑδῶ-
 δος μὲν γὰρ αἰεὶ ἀνάγκη ἀφ' ἑδῶν συλ-
 λογίζεσθαι. τὸ δ' ἀληθῆς ἔστι καὶ ἀφ' ἑδῶ-
 δῶν ποτε συλλογίζεσθαι. φανερόν δὲ * ἐκ
 τῶν ἀναλυτικῶν.

15 Ὅταν δὲ ἀποδείξις ἢ πίνος ὁ εἰρημῶς
 λόγος, εἰ τί ἔστιν ἄλλο πρὸς τὸ συμπε-
 ρασμα μηδαμῶς ἔχον, ὡς ἔστι πρὸς ἐκεί-
 νου συλλογισμός. ἐὰν δὲ φαίνεται, σόφισμα
 ἔστι, καὶ ὡς ἀπίδειξις.

16 Ἐστὶ δὲ φιλοσόφημα μὲν, συλλο-
 γισμὸς ἀποδεικτικὸς. ὅτι χείρημα δὲ, συλλο-
 γισμὸς ἀφ' ἀλεκλικός. σόφισμα δὲ, συλλο-
 γισμὸς ἐριστικός. ἀπόρημα δὲ, συλλογισμὸς
 ἀφ' ἀλεκλικός ἀπίφάσεως.

17 Εἰ δὲ ἔξ ἀμφοτέρων τί δοκοῦντων
 ἀφ' αἰεὶ, μὴ ὁμοίως δὲ δοκοῦντων, ὁ δὲν κω-
 λυεῖ τὸ ἀφ' αἰεὶ μᾶλλον ἑκάτερου δοκεῖν. ἀλλ'
 εἰ τὸ μὲν, δοκοῖν, τὸ δὲ, μηδετέρως. ἢ εἰ
 τὸ μὲν, δοκοῖν, τὸ δὲ, μὴ δοκοῖν. εἰ μὲν
 ὁμοίως, ὁμοίως αὖ εἶη, καὶ μὴ. εἰ δ' ἢ μᾶλ-
 λον ἑκάτερον, ἀκολουθήσεται μᾶλλον.

18 Ἐστὶ δὲ τίς ἀμύρτια καὶ αὕτη καὶ τοῖς
 συλλογισμοῖς, ὅταν δείξη ἀφ' ἀμφοτέρων,
 οἷον ἀμφοτέρων δι' ἐλαπίωνων, καὶ ἐκ τῶν λόγων
 ἑκατέρων. οἷον, ὅτι ἔστι δόξα μᾶλλον
 ἑτέρας ἑτέρας, εἰ τίς ἀπτήσεται αὐτοέκαστον μᾶ-
 λιστα εἶ). εἶ) δὲ δόξασον αὐθαληθῶς. ὡς τε
 τῶν πινῶν μᾶλλον αὐτῶ. πρὸς δ' ὁ μᾶλλον,
 μᾶλλον τὸ λεγόμενον, εἶ). εἶ) δὲ καὶ αὐθ-
 ἔδοξαν ἀληθῆ, ἢ ἔστι μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν πι-
 νῶν. ἢ τῆται δὲ καὶ αὐθἔδοξαν ἀληθῆ εἶ), ἔ
 αὐτοέκαστον μᾶλιστα εἶ). ὡς τε αὕτη ἢ δόξα ἢ
 μᾶλιστα ἀληθῆς, ἀκριβέστερα ἔστι. τίς δὲ ἴε
 μορφητα; ἢ ὅτι ποιῆ, πρ' ὁ ὁ λόγος, λαμβά-
 νει τὸ ἀπίον;

Priorum
 lib. sec.
 initio.

quod in quaestione est positum, & cum ad
 ipsam rationem nihil enim vetat, esse qui-
 dem per se argumentationem vituperabi-
 lem; ad problema verò *relatam esse* laudabi-
 lem: vicissimque, per se laudabilem; ad
 problema autem *relatam*, vituperabilem: *nempe*
 cum ex multis probabilibus & veris
 concludere est facilius. 13 Fieri etiam in-
 terdum potest ut argumentatio conclu-
 dens, eâ quæ non concludit, sit deterior:
nimirum quando illa ex futilibus conclu-
 dit, cum problema tale non sit; hæc autem
 eget assumptione talium *propositionum*, quæ
 sunt probabilia & vera; nec in his assump-
 ptis *posita* est argumentatio.

14 Qui verò ex falsis verum concludunt,
 non possunt iure reprehendi: quoniam fal-
 sum quidem semper necesse est ex falsis
 concludi: sed verum licet interdum etiam
 ex falsis concludere: hoc autem est perspi-
 cum ex Analyticis.

15 Quando autem argumentatio quæ di-
 cta est, alicuius rei est demonstratio; si quid
 aliud sit, quod nihil cum conclusione *pro-*
banda commune habeat; *profecto* non erit
 ex eo syllogismus. sin autem videatur, so-
 phisma erit, non demonstratio. 16 Est au-
 tem philosophema, syllogismus demon-
 stratiuus: epichurema verò, syllogismus
 dialecticus: sophisma, syllogismus conten-
 tiosus: aporema syllogismus dialecticus
 contradictionis. 17 Si quid autem ex vtrif-
 que *propositionibus* probabilibus ostenda-
 tur, nec sint *ambæ* æquè probabiles; nihil
 vetat, id quod ostensum est, vtraque *propo-*
sitione esse probabilius. At si vna probabilis
 sit, altera neutro modo *se habeat*; vel altera
 sit probabilis, altera non probabilis: si qui-
 dem similiter, etiam *conclusio* similiter erit,
 & non erit: sin autem altera *propositio* sit ma-
 gis talis, *conclusio* consequens erit ei *proposi-*
tioni quæ est magis talis.

18 Est & hoc peccatum in syllogismis,
 cum quis per plura probarit, quod *probari*
 poterat per pauciora, quæ in argumeta-
 tione insunt. veluti, si quis *probativus* opi-
 nionem aliam aliâ magis esse, postulauerit
 ipsum quodque maximè esse: esse autem o-
 pinabile ipsum verè: capropter quibusdam
 magis ipsum esse: id autem quod magis di-
 citur, ad id quod est magis, referri: esse au-
 tem & ipsam opinionem veram, quæ erit
 magis *aliis* quibusdam accurata: postula-
 tum est autem & ipsam opinionem veram
 esse, & ipsum quodque maximè esse: qua-
 re hæc opinio, quæ maximè vera est, ceteris
 accuratior est. Sed quodnam est huius
 argumentationis vitium? An quod fa-
 cit, ut causa ex qua *ducitur* argumeta-
 tio, lateat?

19 Quodnam est vitium huius argumeta-
 tionis? An quod facit, ut causa ex qua
 ducitur argumentatio, lateat?

20 Quodnam est vitium huius argumeta-
 tionis? An quod facit, ut causa ex qua
 ducitur argumentatio, lateat?

21 Quodnam est vitium huius argumeta-
 tionis? An quod facit, ut causa ex qua
 ducitur argumentatio, lateat?

22 Quodnam est vitium huius argumeta-
 tionis? An quod facit, ut causa ex qua
 ducitur argumentatio, lateat?

23 Quodnam est vitium huius argumeta-
 tionis? An quod facit, ut causa ex qua
 ducitur argumentatio, lateat?